

SFC2021-programma dat steun krijgt van het EFRO (doelstelling Investeren in werkgelegenheid en groei), het ESF+, het Cohesiefonds, het JTF en het EFMZVA – artikel 21, lid 3

CCI	2021NL16RFPR004
Titel in het Engels	Programme ERDF 2021-2027 East Netherlands
Titel in nationale taal (talen)	NL - Programma EFRO 2021-2027 Oost-Nederland
Versie	1.1
Eerste jaar	2021
Laatste jaar	2027
Subsidiabel vanaf	1-jan-2020
Subsidiabel tot en met	31-dec-2029
Nummer van het besluit van de Commissie	C(2022)4903
Datum van het besluit van de Commissie	8-jul-2022
NUTS-regio's die onder het programma vallen	NL21 - Overijssel NL211 - Noord-Overijssel NL212 - Zuidwest-Overijssel NL213 - Twente NL22 - Gelderland NL221 - Veluwe NL224 - Zuidwest-Gelderland NL225 - Achterhoek NL226 - Arnhem/Nijmegen
Betrokken fonds(en)	EFRO
Programma	☐ in het kader van de doelstelling “investeren in werkgelegenheid en groei”, alleen voor de ultraperifere gebieden

Inhoudsopgave

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties	5
Tabel 1	14
2. Prioriteiten.....	18
2.1. Prioriteiten, uitgezonderd technische bijstand	18
2.1.1. Prioriteit: 1. Een slimmer Oost-Nederland door de bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie	18
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën (EFRO).....	18
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen	18
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening	18
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening	21
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening	21
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening.....	22
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening.....	22
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening	22
2.1.1.1.2. Indicatoren	23
Tabel 2: Outputindicatoren	23
Tabel 3: Resultaatindicatoren	24
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype	24
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied	24
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm.....	25
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus.....	25
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+	25
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie	25
2.1.1. Prioriteit: 2. Een groener Oost-Nederland door innovatie, demonstratie en acceptatie van slimme oplossingen in de energietransitie	26
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria (EFRO)	26
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen	26
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening	26
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening	29
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening	29
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening.....	29
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening.....	29
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening	30
2.1.1.1.2. Indicatoren	31
Tabel 2: Outputindicatoren	31
Tabel 3: Resultaatindicatoren	31
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype	32
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied	32
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm.....	33
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus.....	33

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema’s ESF+	33
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie	33
2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E (EFRO)	34
2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen	34
Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening	34
De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening	37
Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening	37
Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening.....	38
De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening.....	38
Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening	39
2.1.1.1.2. Indicatoren	39
Tabel 2: Outputindicatoren	39
Tabel 3: Resultaatindicatoren	40
2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype	40
Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied	40
Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm.....	41
Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus.....	41
Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema’s ESF+	41
Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie	41
2.2. Prioriteiten technische bijstand	42
3. Financieringsplan.....	43
3.1. Overdrachten en bijdragen (1)	43
Tabel 15 A: Bijdragen aan InvestEU* (verdeling per jaar)	43
Tabel 15 B: Bijdragen aan InvestEU* (samenvatting)	43
Motivering, rekening houdend met de wijze waarop deze bedragen bijdragen tot de verwezenlijking van de in het programma geselecteerde beleidsdoelstellingen overeenkomstig artikel 10, lid 1, van de InvestEU-verordening.....	44
Tabel 16 A: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer (uitsplitsing per jaar)....	44
Tabel 16 B: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer* (samenvatting).....	44
Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer - Motivering	44
Tabel 17 A: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (uitsplitsing per jaar)	44
Tabel 17 B: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (samenvatting).....	45
Overdrachten tussen fondsen in gedeeld beheer, met inbegrip van fondsen voor het cohesiebeleid - Motivering.....	45
3.2. JTF: toewijzing in het programma en overdrachten (1).....	45
3.3. Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie	45
Tabel 19 A: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, binnen het programma (uitsplitsing per jaar).....	45
Tabel 19 B: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, naar andere programma’s (uitsplitsing per jaar)	45
3.4. Terugboekingen (1).....	46
Tabel 20A: Terugboekingen (uitsplitsing per jaar).....	46
Tabel 20B: Terugboekingen* (samenvatting)	46
3.5. Financiële toewijzingen per jaar	47
Tabel 10: Financiële toewijzingen per jaar	47
3.6. Totale financiële toewijzingen per fonds en nationale medefinanciering	48
Tabel 11: Totaal financiële toewijzingen per fonds en nationale bijdrage	48

4. Randvoorwaarden	49
5. Programma-autoriteiten	69
Tabel 13: Programma-autoriteiten	69
Verdeling van de terugbetaalde bedragen voor technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, van de GB-verordening indien meerdere instanties zijn aangewezen om betalingen van de Commissie te ontvangen.....	69
6. Partnerschap.....	70
7. Communicatie en zichtbaarheid.....	73
8. Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering	76
Tabel 14: Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering	76
Aanhangsel 1: Bijdragen van de Unie op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages	77
A. Samenvatting van de belangrijkste elementen	77
B. Bijzonderheden per soort concrete actie	80
C. Berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	98
1. Bron van de gegevens die worden gebruikt voor de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages (wie de gegevens heeft geproduceerd, verzameld en geregistreerd; waar de gegevens zijn opgeslagen; vervaldata; validering enz.)	98
2. Gelieve aan te geven waarom de voorgestelde methode en berekening op basis van artikel 94, lid 2, van de GB-verordening relevant zijn voor het type concrete actie.....	99
3. Gelieve aan te geven hoe de berekeningen zijn uitgevoerd, met name door eventuele veronderstellingen ten aanzien van kwaliteit of hoeveelheden te beschrijven. Indien relevant, moeten statistische bewijzen en referentiewaarden worden gebruikt en, indien daarom wordt verzocht, moeten deze worden verstrekt in een formaat dat kan worden gebruikt door de Commissie.	99
4. Leg uit hoe u ervoor heeft gezorgd dat alleen subsidiabele uitgaven zijn opgenomen in de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages.	100
5. Beoordeling door de auditautoriteit(en) van de berekeningsmethode, de bedragen en de regelingen om de verificatie, kwaliteit, verzameling en opslag van gegevens te waarborgen.	100
Aanhangsel 2: Bijdragen van de Unie op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten	101
A. Samenvatting van de belangrijkste elementen	101
B. Bijzonderheden per soort concrete actie	102
Aanhangsel 3: Lijst van geplande concrete acties van strategisch belang met tijdschema	103
DOCUMENTEN.....	104

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt a), i) tot viii), en punt a), x), en artikel 22, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/1060 (GB-verordening)

Vooraf

Het Europese cohesiebeleid richt zich in de breedte op economische, sociale en territoriale verschillen en ongelijkheden. Vanuit de economische focus in EFRO in de meer-ontwikkelde lidstaat Nederland en de beperkte omvang van de Europese middelen, focust deze strategie zich op de economische dimensie.

Het voorafgaande EFRO programma Oost 2014-2020 werd geschreven midden in een economische crisis. Die tijdsgeest leek te zijn veranderd bij de voorbereiding van Programma 2021-2027, die in 2019 startte: de economische crisis was voorbij en de maatschappelijke relevantie van innovatie nam steeds verder toe. Tot voorjaar 2020, toen COVID19 uitbrak en heel Europa in een nieuwe economische crisis verzeild raakte.

De RIS3 voor Oost-Nederland was op dat moment al afgerond. Deze beschrijft een aantal belangrijke transitieën waarvoor de economie staat. De economische impact van COVID19 laat vooralsnog zien dat de crisis de noodzaak van die transitieën uitvergroot, niet verandert. De programmastrategie bevindt zich dan ook op het snijvlak van deze maatschappelijke uitdagingen en deze transitieën. Wel moet in ogenschouw worden genomen dat COVID19 (vooralsnog) een relatief korte termijn kwestie lijkt, terwijl het programma is gebaseerd op de langere termijn (2021-2027). In dit programma is ook specifieke aandacht voor de groene transitie in Oost-Nederland.

Deze programmastrategie beschrijft hoe de gekozen specifieke doelstellingen voortkomen uit deze ontwikkelingen. In de programmastrategie gaan we achtereenvolgens in op:

- Oost-Nederland als **landsdeel** binnen Nederland
- De **maatschappelijke uitdagingen en transitieën** waar Oost-Nederland aan wil bijdragen
- De **regionale economie en het innovatiesysteem** van Oost-Nederland
- **Investeringsbehoeften:** complementariteit en lessons learned (inhoudelijk en administratief)
- **Landenspecifieke aanbevelingen**
- Vertaling strategie naar **Programma Oost 2021-2027**

Oost-Nederland als landsdeel binnen Nederland

Het landsdeel Oost-Nederland bestaat uit de provincies Gelderland en Overijssel en grenst aan alle drie de andere landsdelen en aan Duitsland. Het is daarmee de meest centrale regio van Nederland. Ongeveer 3,2 miljoen mensen - één vijfde van de Nederlandse bevolking - wonen in 2018 in Oost-Nederland. Demografische uitdagingen – zoals mogelijke krimpregio's, woningnood en bereikbaarheid – zijn in de regio bekend. Met de beperkte beschikbare middelen richt het programma zich niet op deze uitdagingen. Oost-Nederland draagt bijna 16 procent bij aan de nationale economie (BRP). Het bbp per inwoner is met € 39.300 lager dan het Nederlands gemiddelde (€ 46.700), waarbij zes provincies een hoger bbp per inwoner hebben en vier provincies lager (Drenthe, Friesland, Flevoland en Zeeland).

Er zijn circa 300.000 bedrijven gevestigd; in aantal 17% van Nederlands totaal. De werkgelegenheid omvat circa 1.650.000 banen; eveneens ongeveer 17% van de totale werkgelegenheid in Nederland.

[VK1]

Maatschappelijke uitdagingen: transitieën centraal

Het bestaande innovatiesysteem van Oost-Nederland is in de programmaperiode 2014-2020 op een aantal topsectoren versterkt. Met het oog op indringende technologische en maatschappelijke transitie, wordt daarin een verdere doorontwikkeling aangebracht, en wordt niet gekozen voor een majeure wijziging. Wel is gekozen om in plaats van topsectoren te ondersteunen, nu te kiezen voor cross-overs. Binnen de transitie hebben de stakeholders gededistilleerd waar de kansen voor de Oost-Nederlandse economie en maatschappij aanwezig zijn.

In de RIS3 Oost-Nederland worden de volgende internationale transitie genoemd die voor bedrijven die sector- en regiooverstijgend zijn, maar ook kenmerkend zijn voor Oost-Nederland en een uitdaging voor deze regio vormen:

- Energie- en grondstoffentransitie;
- Digitalisering en robotisering;
- Servitization;
- Internationalisering;
- Sociale innovatie.

Een schets van deze uitdagingen in de regio is opgenomen als bijlage bij dit Programma.

Deze ontwikkelingen transformeren de vraag- en aanbodkant van bestaande sectoren. Juist daarbinnen ligt de kracht van het nieuwe Programma. Er wordt, met inachtneming van deze transitie, primair gekozen voor de volgende focusgebieden. In al deze genoemde focusgebieden komen drie 'Sustainable Development Goals' van de Verenigde Naties naar voren: SDG 7: Betaalbare en schone energie, SDG12: Verantwoorde consumptie en productie, SDG13: Klimaatactie.

- Op het snijvlak van Health, Food en Tech – Prevention & MedTech

Binnen dit domein wordt ingezet op gezonde voeding, medische technologie, diagnostiek en behandeling. Deze domeinen dragen bij aan gezondheid en gezond ouder worden. In 2030 dient Oost-Nederland zich te ontwikkelen tot een sterk geëquipeerd cluster, met inachtneming van de drang om te robotiseren en te digitaliseren, omdat deze in de zorg bijzonder actueel is.

- Op het snijvlak van Tech, Food en Materials – Sustainability & Foodtech

Verduurzaming van het productiesysteem is al jaren een prioriteit in Oost-Nederland. Daarbij wordt ingezet op duurzame voedseltechnologie, innovatieve landbouw, biologische materialen en grondstoffen. Een aantal vitale gebieden, zoals eiwittransitie en voedseltechnologie, circulaire en natuur-inclusieve landbouw, en smart farming (agro-tech), moeten ervoor zorgen dat een bijdrage wordt geleverd aan oplossingen voor voedselschaarste en duurzame en klimaatbestendige voedselvoorziening.

- Op het snijvlak van Cleantech, Materials en Tech – Manufacturing & MaterialTech

Met een van oudsher sterke maakindustrie, is de regio gezegend met veel kansen de komende jaren, maar even zo veel met uitdagingen die onder invloed van veranderende technologische stranden. Er is een zeer duidelijke vraag in de maatschappij om de maakindustrie schoner en duurzamer te laten produceren; circulaire economie. Het toepassen en verkopen van nieuwe technologieën, vooral op het terrein van digitalisering, robotisering en circulaire economie, vragen om een adequate ondersteuning van het relevante bedrijfsleven, voornamelijk het mkb. Daarbij is Smart Industry om slimme en autonome systemen te bouwen, communicerende slimme machines, en nieuwe bedrijfsmodellen (onder invloed van servitization). Daarnaast worden geavanceerde materialen ontwikkeld en recycling technologieën (bijvoorbeeld op het gebied van kunststof verpakkingen) en de ontwikkeling van nanotechnologie en fotonica, die nu vooral nog in de kinderschoenen staan van de ontwikkelingen, maar lonkende

perspectieven bieden voor het ecosysteem. Ten aanzien van water en waterkwaliteit bijvoorbeeld innovaties in meet- en regeltechniek, in opwekking van energie uit water(stromen), in hightech zuiveringsmaterialen.

··Vergroening: energietransitie en klimaat

Deze primaire focusgebieden zijn ontstaan op het snijvlak van maatschappelijke ontwikkelingen en de bestaande krachten van het ecosysteem in Oost-Nederland, met inachtnaam van de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van technologie, mens en milieu. De opgave in transitie naar een groenere economie is niet gebonden aan één regio, aan één technologie, aan één sector. Innovaties die direct leiden tot minder energieverbruik en/of meer benutting van duurzaam opgewekte energie in de productieketens in Oost-Nederland, zijn nodig om klimaatdoelen te bereiken.

Regionale economie en innovatiesysteem

In verschillende beleidsdocumenten zoals coalitieakkoorden van de afzonderlijke provincies, de geactualiseerde RIS3 voor Oost-Nederland en daaronder liggende bronnen en analyses (waaronder de KIA's) worden sterktes en zwaktes van de regio beschreven. De sterke kennisclusters rondom Nijmegen (Health & Life Sciences), Enschede (HTSM), de Stedendriehoek (cleantech) en Wageningen (Agrofood) worden bijvoorbeeld uitgelicht, maar ook het sterke MKB in de gehele regio en het innovatiepotentieel dat de regio bezit. Zwakheden worden ook benoemd. Zo stelt de RIS3 dat het ecosysteem nog onvoldoende de doorgroei van startups naar scale-ups ondersteunt, een grote groep gevestigd MKB beperkte groeiambitie hebben en dat als zij onvoldoende innoveren hun concurrentiepositie verliezen en de relatie tussen kennisinstellingen en de regionale economie niet optimaal benutten.

Een samenvatting van de schets van de regionale economie en innovatiesysteem is opgenomen in de bijlagen bij dit programma.

(Nota bene: Waar in dit programma wordt gesproken over 'kennisinstellingen' worden alle instellingen bedoeld die op WO- en HBO-niveau opereren in onderzoek en opleiding. Bijvoorbeeld de drie universiteiten, de hogescholen (momenteel ook wel 'Universities of Applied Sciences' genoemd), het universitair medisch centrum, maar ook publieke en private onderzoeksorganisaties.)

Focus op innovatie

Het is van belang dat het MKB in Oost-Nederland innoveert. Wanneer dit niet of beperkt gebeurt, vormt dit op lange termijn een risico voor de regionale economie, alsmede voor het realiseren van maatschappelijke opgaven. Wanneer valorisatie wel wordt gerealiseerd kunnen kennis en ideeën beter gecommercialiseerd worden, hetgeen een enorm potentieel biedt. Gebleken is dat het gevestigde bedrijfsleven in Oost-Nederland belemmeringen ervaart bij het oppakken van innovaties met betrekking tot maatschappelijke transitie.

De RIS3 identificeert ook uitdagingen zoals de focus van bedrijven op lopende bedrijfsprocessen en de afstand tussen MKB en kennisinstellingen. Slimme oplossingen blijven daardoor te vaak 'op de plank liggen'. De weg van laboratorium tot aan de praktijk stukt wanneer adoptie in de maatschappij te weinig, of te laat in het innovatieproces aan bod komt. De meerwaarde van dit programma ontstaat wanneer bedrijven enerzijds worden uitgedaagd om te innoveren binnen de energietransitie, als anderzijds om hier de samenwerkingen op te zoeken om tot toepassing, bewustwording en adoptie te komen.

Focus op innovatie ten dienste van de energietransitie

In de coalitieakkoorden van de provincies Gelderland en Overijssel wordt de energietransitie ook als belangrijke opgave benoemd voor de komende coalitieperiode. Dit komt overeen met het benoemen van

de energie- en grondstoffentransitie als maatschappelijke uitdaging in de RIS3 van Oost-Nederland. Ook de Europese Commissie heeft de energietransitie topprioriteit gegeven middels de Green Deal, als onderdeel van brede verduurzamingsambities (o.a. ook 'Actieplan verontreiniging naar nul').[RS2]

De provincies Gelderland en Overijssel geven al op verschillende manieren vorm aan deze energietransitie. Zo zijn er investeringsfondsen die als taak hebben om de transitie te versnellen en ook risico te nemen door te investeren in risicovolle projecten en ondernemingen. Ook zetten de provincies zich in om de energieinfrastructuur te versterken. Op deze manier wordt het bijvoorbeeld aantrekkelijker om voor een elektrische auto te kiezen.

Ook in innovaties rondom de energietransitie wordt geïnvesteerd. Zonder dat luchtkwaliteit en/of biodiversiteit onderwerp van dit programma zijn en er hierop dus geen directe investeringen plaatsvinden, voorziet Oost-Nederland dat de innovatieve projecten onder dit programma (indirect) positief hieraan bijdragen. Daarmee steunt dit programma de Europese en nationale ambities ten aanzien van luchtkwaliteit en biodiversiteit, zonder hierop direct middelen te programmeren. Binnen[VK3] de ruimere context van de RIS3 en de crossovers, bij wijze van enkele voorbeelden met ontwikkeling van nieuwe technieken tot reductie van hoeveelheid koolstof, minder CO₂-uitstoot, schonere voedselproductie en vergroening van de chemie. De circulaire economie is eveneens van belang in deze transitie. Van belang in het programma is de ontwikkeling van circulaire businessmodellen, eco-design en de betrokkenheid van het MKB om gedragsverandering te stimuleren in combinatie met economische prikkels. Ook voor de stikstofproblematiek is de energietransitie van belang. Hoewel het programma géén specifieke doelstelling bevat op stikstofreductie, mag worden verwacht dat innovaties op de crossovers in de RIS3 ook zorgen voor reductie van stikstof. Vanuit de crossover cleantech bijvoorbeeld bij ontwikkeling van schonere brandstoffen en technieken Hiermee geeft Oost-Nederland invulling aan nationale (klimaatakkoord, nationaal klimaatplan) en Europese kaders (Green Deal). Uit inventarisatie blijkt wel dat de energietransitie verder versneld kan worden wanneer extra middelen worden geïnvesteerd in slimme uitrol van innovaties. Juist hier zijn er namelijk weinig tot geen andere financieringsmogelijkheden beschikbaar.

De RIS3 benoemt tech, cleantech en materialen als sterke innovatiesectoren in Oost-Nederland. De innovatiekracht van deze sectoren kan veel toepassing vinden op energie & klimaat, wanneer deze wordt gestimuleerd slimme oplossingen en technologieën tot wasdom te brengen. Vanuit de sterke innovatiesectoren uit de RIS3 mag dit met name worden verwacht op het gebied van hernieuwbare energie en op het gebied van slimme energiesystemen.

Investeringsbehoeften (marktfalen), complementariteit en synergie

Op basis van de RIS3, de landenspecifieke aanbeveling en de stakeholderconsultatie zijn meerdere investeringsbehoeften geïdentificeerd. De landenspecifieke aanbeveling benadrukt dat in Nederland de R&D-uitgaven achterblijven. Landsdeel Oost is op het Regional Innovation Scoreboard van de Europese Commissie een 'strong innovator', tegenover provincies Noord-Holland, Utrecht en Noord-Brabant die 'innovation leaders' zijn. Op veel van de indicatoren in het Scoreboard scoren Gelderland en Overijssel onderaan de top 10 van Nederlandse provincies; stevast na provincies in West- en Zuid-Nederland. De publieke en private R&D uitgaven samen zijn in Nederland stabiel op 2,1% van het bbp. Dit is onder de Europese doelstelling van 3% van het bbp en de Nederlandse doelstelling van 2,5% van het bbp. De private uitgaven aan R&D bedragen in Gelderland en Overijssel slechts 1,3% van het bbp, tegenover 2.8% in Noord-Brabant. Binnen Nederland wordt liefst 30% van de totale private R&D uitgaven door bedrijven in Noord-Brabant besteed (bron CBS). Dit is een rechtvaardiging voor het aanwenden van de EFRO-middelen om de R&D-uitgaven te vergroten.[RS4]

In het Klimaatakkoord heeft Nederland de ambitie opgenomen dat in 2030 het aandeel duurzame stroom op 70 procent moet liggen. Eind 2021 haalt Nederland 33,4 procent. Van alle energie – dus niet alleen stroom – komt nu ruim 12,5 procent uit hernieuwbare bronnen. Er is dus nog een grote weg te gaan naar de ambitie. Nationale en regionale instrumenten om dit te bevorderen (zoals de SDE/SDE++ en Energiefondsen) hebben grote budgetten maar zijn vaak overvraagd op hun middelen. Daarnaast richten deze instrumenten zich met name op uitrol en toepassing en in mindere mate op innovatie en acceptatie. Nadruk in het Rijksbeleid van het nieuwe kabinet ligt op aardgasvrij en op stikstofreductie. Daarmee is de inzet van EFRO-middelen voor de strekking van SD 2.ii en SD 2.iii in hoofdstuk 2 gerechtvaardigd.

Uit de RIS3 blijkt dat Oost-Nederland een sterk innovatieve regio is en dat deze sterktes vooral gevonden kunnen worden in crossovers. Deze crossovers worden ingezet om verschillende benoemde maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Denk bijvoorbeeld aan het verkleinen van het gat tussen bedrijven en kennisinstellingen, de weinige financiering die beschikbaar is in het bedrijfsleven voor innovatie en het versnellen van innovatieve toepassingen voor de energietransitie. Met de selectie van SD's 1.i en 2.ii en 2.iii bedient Oost-Nederland de geïdentificeerde behoeften uit de doelgroep, door de middelen te richten op innovatie tot en met eerste toepassing. Daarbij benut Oost-Nederland de innovatiekracht in lijn met de RIS3 gericht op crossovers en met toepassing van innovatie ten dienste van de energietransitie (hernieuwbare energie en slimme energiesystemen).

De stimulering gebeurt grotendeels in de vorm van subsidies, deels met financieringsinstrumenten zoals een revolverend fonds. [RS5]

Onder het programma 2014-2020 is het revolverend fonds ION+ (Innovatiefonds Oost-Nederland) opgezet. De eerste indrukken van ION+ zijn positief. Daarom is landsdeel Oost voornemens onder het programma 2021-2027 deels weer middelen in te zetten in een financieel instrument. Vooralsnog wordt dit voornemen gekwantificeerd op 10% inzet in financiële instrumenten, 90% inzet op subsidie.

Programma Oost 2014-2020 heeft de afgelopen jaren haar meerwaarde bewezen. Veel van de goedgekeurde innovatieprojecten in Nederland zouden niet zijn uitgevoerd zonder EFRO-subsidie. Een ruime meerderheid van de subsidieaanvragers vindt het zelfstandig financieren en het zoeken naar alternatieve financieringsbronnen moeilijk.

Met het Kapitaalmarkt-onderzoek 1 is een gedegen analyse gemaakt van de beschikbaarheid van kapitaal. Gedurende de programmaperiode 2014-2020 bleek een overaanbod aan kapitaal voor de fase van marktvolwassenheid, boven de TRL-ladder. Programma Oost richtte zich in 2014-2020 dan ook op innovatiefasen TRL 4 t/m 8. In dit segment is programma Oost van bepalende omvang gebleken: ruim 50% van het kapitaal voor de TRL fasen 4 t/m 8 in Oost-Nederland voor de toenmalige doelsectoren is afkomstig uit programma Oost 2014-2020. De gekozen focus in programma Oost is daarmee een belangrijke aanvulling geweest op het bestaande instrumentarium. De impuls van programma Oost is niet slechts een goede aanvulling geweest, maar vooral een blijvend noodzakelijke aanvulling. Voor de toekomst blijft een focus op innovatie vanaf TRL 4. TRL-niveau's boven TRL 8 zijn mogelijk wanneer dit noodzakelijk is om een project tot een goed einde te brengen.

Op het gebied van het tegengaan van een mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt bestaat een breed pallet aan mogelijke financieringsinstrumenten. Dat de krapte op de arbeidsmarkt een groot probleem is, wordt daarmee erkend door verschillende overheden. Zowel de provincies Overijssel en Gelderland als het Rijk investeren in een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en om krapte op diezelfde arbeidsmarkt tegen te gaan. Het nationale ESF+ programma besteedt aandacht aan deze problematiek evenals de Roadmap Human Capital Topsectoren 2020-2023 op nationaal niveau.

Op regionaal niveau zijn er diverse strategische agenda's die aandacht hebben voor deze problematiek zoals die van beide provincies, van Regio Foodvalley, van Twente Board, van de RCT's (regionale

centra voor techniek), van de CleanTech Regio en verschillende Regiodeals. Doordat al financiering beschikbaar is voor deze problematiek, wordt hiervoor geen financiering vrijgemaakt in dit programma.

Dit programma sluit aan op het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en het Nationaal Strategische Plan, doordat innovaties uit EFRO-projecten hun toepassing kunnen vinden in de landbouw. Ook op het bredere terrein van Europese instrumenten is in de voorbereiding van het programma de samenwerking, synergie en complementariteit gezocht met relevante fondsen en programma's zoals ESF+ en Interreg, en deze afstemming blijft ook bij de uitvoering van het EFRO-programma bestaan. Bovendien geeft Nederland op dit moment op nationaal niveau invulling aan de Recovery and Resilience Facility (RRF). Ook hiermee wordt bij de uitvoering van het EFRO-programma gezocht naar maximale synergie.

Nationaal Energie- en Klimaatplan

Dit programma sluit aan op het Nationaal Energie- en Klimaatplan met het vrijmaken van middelen voor verdere verduurzaming van Oost-Nederland en een versnelling van de energietransitie. Specifiek door te focussen op ondersteuning voor innovatie in de dimensies decarbonisatie, energie-efficiëntie en onderzoek, innovatie en concurrentievermogen van het Nationaal Energie- en Klimaatplan. Dit omdat uit de landenspecifieke aanbeveling blijkt dat de R&D uitgaven achterblijven. Dit programma draagt dus bij aan de verduurzaming door juist hier op te focussen.

Landenspecifieke aanbevelingen

De Europese Commissie heeft in de landenspecifieke aanbevelingen en de landenbrieven relevante macro-economische constatering en aanbevelingen geformuleerd voor lidstaat Nederland. Deze zijn binnen Nederland gelijk van toepassing voor landsdeel Oost-Nederland.

In de landenspecifieke aanbeveling 2019 constateert de Commissie een stijging van de uitgaven aan onderzoek en innovatie in Nederland, maar ook dat Nederland nog steeds het streefcijfer van 2,5 % niet haalt. Ook blijft Nederland achter bij andere Europese landen. De Europese Commissie herkent dat in Nederland de productiviteit van de economie sterk afhankelijk is van de mate van innovatie. Een concrete aanbeveling (considerans 16 & 17, aanbeveling 3) is daarom het investering-gerelateerde economische beleid te richten op onderzoek en ontwikkeling, vooral in de particuliere sector en met aandacht voor hernieuwbare energie, energie efficiëntie, strategieën ter vermindering van broeikasgasemissies, en op het aanpakken van knelpunten in het vervoer.[VK6]

In de definitieve landenspecifieke aanbeveling van 2020 raadt de Europese Commissie Nederland aan om publieke investeringsprojecten te vervroegen en private investeringen aan te moedigen om economisch herstel te bevorderen (considerans 21 & 22, aanbeveling 3). Hierbij moet de focus liggen op de groene en digitale transitie, ingebed in het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid, en met inbegrip van het schoon en efficiënt opwekken en gebruiken van energie. MKB en innovatieve start-ups en scale-ups zijn daarbij cruciaal voor het concurrentievermogen en de werkgelegenheid. Ook investeringen in technische en digitale vaardigheden zijn van groot belang.[VK7]

De Europese Commissie heeft in Annex D van het Landenrapport 2019 voor Nederland verschillende investeringsbehoeften geformuleerd die aansluiten bij de behoeften van Oost-Nederland zoals geformuleerd in deze programmastrategie[VK8] :

- Versterken van investeringen in het ontwikkelen van nieuwe processen, producten en diensten;
- Ontwikkelen en gebruiken van het innovatie-ecosysteem en stimuleren van marktgerichte samenwerking tussen het bedrijfsleven en onderzoekscentra om MKB meer te laten investeren in onderzoek en innovatie;
- Stimuleren van interregionale samenwerking in nieuwe waardeketens, ook met andere lidstaten;

· Aanpakken van de uitdagingen op het gebied van vaardigheden voor slimme specialisatie en het innovatievermogen van het MKB, die op geïntegreerde wijze samenhangen met de voornoemde investeringsbehoeften.

De geselecteerde specifieke doelstellingen in dit programma sluiten direct aan op deze aanbevelingen, door in te zetten op zowel de algemene innovatiekracht op basis van de RIS3 (SD 1.i), als de gerichte focus van innovatiekracht op hernieuwbare energie (SD 2.ii) en energie-efficiëntie (SD 2.iii).[RS9]

Uitvoering: administratieve capaciteit en vereenvoudiging

De Beheerautoriteit heeft veel ervaring met de uitvoering van EFRO-programma's en heeft toereikende personele middelen en voldoende administratieve capaciteit voor het beheer van het programma. Dit kwam onder andere naar voren in de ex-ante evaluatie van de programmaperiode 2014-2020 (Technopolis, 2014).

Verbeterpunten die in 2021-2027 worden opgepakt komen voort uit verschillende evaluaties:

- **Beoordelingscriteria:** In de periode 2014-2020 heeft programma Oost aantoonbaar met heldere beoordelingscriteria gewerkt, dit is de kwaliteit van de projectvoorstellen ten goede gekomen. De deskundigencommissie heeft de kwaliteit van de business cases sterk zien stijgen (SIRA, mid-term evaluatie, 2019). Verdere ontwikkeling van transparante en doelmatige criteria krijgt verder aandacht;
- **Aanvragen:** In heel Nederland zijn penvoerders over het algemeen tevreden met het aanvraagproces van EFRO-projecten. De voornaamste uitdagingen die geconstateerd zijn, hebben te maken met de doorlooptijd van het aanvraagproces. Dit was in mindere mate een specifieke uitdaging voor de regio Oost (RUG, 2018) maar het streven naar verkorting van doorlooptijden gaat onverminderd voort;
- **Administratie:** Verlaging van de administratieve lasten is een veelgehoord verbeterpunt (RUG, 2018). In de periode 2021-2027 wordt dit verbeterpunt doorgevoerd;
- **Deskundigencommissie:** De deskundigencommissie heeft zich in alle landsdelen bewezen in haar rol om de selectie van kwalitatief hoogstaande projecten te garanderen (RUG, 2018).

De Beheerautoriteit zal binnen haar taken en bevoegdheden het strategisch gebruik van overheidsopdrachten bevorderen en zal begunstigden aanmoedigen meer gebruik te maken van criteria op kwaliteit en levenscycluskosten en om, waar mogelijk, milieuoverwegingen (bijvoorbeeld groene aanbestedingscriteria) en sociale overwegingen alsmede innovatieprikkels in de aanbestedingsprocedures te integreren.

Lessons learnt

Ervaringen met het programma Oost 2014-2020 zorgen voor houvast bij het bepalen van investeringsbehoeften en tekortkomingen van de markt van de toekomst.

Alle beschikte projecten in het programma 2014-2020 zijn relevant geweest voor het behalen van programmadoelstellingen, ook die niet expliciet vallen binnen één van de benoemde topsectoren uit het programma 2014-2020. Het betreft hier cross-over projecten. Dit omdat innovatieprojecten zich vaak niet beperken tot een topsector. Crossovers zijn daarom een concreet speerpunt van de Slimme Specialisatiestrategie (RIS3) Oost-Nederland 2021-2027.

Door de grote investeringsbehoefte kunnen beschikbare publieke middelen binnen een aantal jaren uitgeput zijn. Om te borgen dat gedurende de gehele programmaperiode kapitaal beschikbaar is, biedt revolverend financieren een mogelijkheid. Met revolverend financieren wordt geborgd dat middelen

terugvloeden en daarmee meerdere keren inzetbaar zijn. Ook vanuit ondernemerskant is er behoefte aan revoluerend financieren, hier gaan immers meer ondernemersprikkelers vanuit en omgang met middelen wordt hierdoor efficiënter. Hiermee zijn eerste goede ervaringen opgedaan.

Het programma Oost 2014-2020 is een goede aanvulling geweest op het bestaande financieringsinstrumentarium en vooral van een bepalende rol bij innovatieprojecten tussen TRL 4 en 8. Bij deze projecten blijkt EFRO-financiering onmisbaar.

Uit evaluaties volgen de volgende lessons learnt (niet uitputtend):

- **Netwerk- en clustervorming:** Stimulering van verdere netwerk- en clustervorming als uitdaging geïdentificeerd. Een centrale uitdaging is het stimuleren van het MKB om samenwerkingspartners te vinden. Op basis van onderzoek (RUG, 2018) en de geactualiseerde RIS3 blijft voor de regio (maar ook elders in Nederland), het activeren van het bedrijfsleven voor kennisdeling met kennisinstellingen een structurele uitdaging. Vooral binnen Oost-Nederland, een regio met een sterke kennisinfrastructuur is de potentie van kennisdeling en valorisatie niet volledig benut. De uitvoeringsorganisatie heeft hier dan ook aandacht voor. Bijvoorbeeld door het meer betrekken van multidisciplinaire partijen en het uitdragen van het programma naar onbekende partijen.
- **De ‘usual suspects’:** Uit ervaring van het programma 2014-2020 blijkt dat de gidsprincipes voor de selectie van projecten niet uniek zijn en ook in andere landsdelen gebruikt worden. Bij het “first come first serve” principe dat wordt toegepast, bestaat het risico dat de EFRO-gelden vooral ten gunste komen aan goed ingevoerde partijen (ofwel de ‘usual suspects’). De inzichten uit de vorige programmaperiode bevestigen dit beeld: in heel Nederland zijn het voornamelijk dezelfde partijen die aanvragen indienen. In de komende programmaperiode zal hier rekening mee worden gehouden en worden specifiek de niet-usual suspects uitgenodigd tot deelname aan het programma Oost.
- **De potentie van cross-overs:** programma Oost heeft laten zien dat wanneer een bepaald project niet expliciet onderdeel is van één van de doelsectoren, het project toch meerwaarde kan hebben voor de programmadoelstellingen. Oost-Nederland heeft een aantal specialismen, maar de kracht van Oost-Nederland ligt zoals geïdentificeerd in de RIS3-strategie voor 2021-2027 in synergiën. De mogelijkheid om via crossovers verschillende expertises samen te brengen maakt de regio uniek. Deze crossovers kunnen worden gevormd tussen de expertises in de regio, die corresponderen met de voornaamste samenwerkingen, kennishubs en ‘valleys’. Deze potentie zal, ook basierend op de RIS3 strategie van 2021-2027, in de toekomst sterker worden benut in de vorm van de cross-overs Prevention & MedTech, Sustainability & FoodTech en Industry & MaterialTech. Uit gesprekken met spelers uit de regio komt sterk naar voren dat men zich hard wil maken voor en de grootste kansen ziet in het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen en de transities waar we als maatschappij mee te maken hebben. De genoemde crossovers bieden daar een uitstekend uitgangspunt voor, aangezien de vraagstukken van de maatschappelijke uitdagingen en transities veelal een sterk multidisciplinaire behoefte hebben (zie figuur 5 [pagina 32] van de RIS3). Daarom staan deze crossovers centraal in het komende programma.
- **Onvoldoende ketenkracht:** Alhoewel middelen en activiteiten voor start-ups de afgelopen jaren zijn toegenomen, is er nog onvoldoende ketenkracht voor start-ups om goed door te groeien naar scale-ups. Hier is specifieke aandacht voor in het programma 2021-2027, bijvoorbeeld met de keuze voor actielijnen gericht op demonstratie en toepassing.

Programma Oost 2021-2027

Op basis van de verschillende geraadpleegde beleidsdocumenten, input vanuit de stakeholders en de aanbevelingen vanuit de Europese Commissie kiest Oost-Nederland voor inhoudelijke actualisering van het voorgaande programma en op deze manier voortzetten in programma Oost 2021-2027. Dit betekent focus op innovatie voor het gehele landsdeel, zowel in stedelijke omgevingen als in landelijke gebieden.[RS10]

De actualisatie is onder andere dat innovatie moet raken aan een van de crossovers benoemd in de RIS3. Binnen innovatie wordt focus gelegd op valorisatie van technologieën die raken aan de crossovers zoals benoemd in de RIS3. Op basis van het feit dat economische kansen met betrekking tot valorisatie door het Oost-Nederlandse MKB nog niet volledig benut worden, blijft het programma inzetten op het aanjagen van het benutten van deze kansen. Uit de programmastrategie volgt het MKB als meest logische doelgroep. In dit programma wordt geen aparte maatregel opgenomen voor clustervorming.

Uit investeringsbehoeften benoemd in deze strategie blijkt dat vooral vanaf TRL 4 een investeringsbehoefte bestaat. Hierom stelt het programma financiering beschikbaar voor valorisatie vanaf dit TRL-niveau. Hierbij wordt ook gekeken naar andere dimensies dan de technologie: Wat betekent de innovatie vanuit ethiek? Past de innovatie binnen wet- en regelgeving? Werkt de toepassing op echte praktijkschaal? Wat is de sociale acceptatie? Voor deze aspecten wordt gekeken naar andere handvatten, zoals de societal readiness levels (SRL) en market readiness levels (MRL). Deze dienen als kader binnen de projecten en zijn geen zelfstandige toetsingseis.

Specifieke aandacht voor de energietransitie. In de programmastrategie is geconcludeerd dat zowel de provincie Overijssel als Gelderland ambitieuze doelstellingen hebben met betrekking tot het zijn van een klimaatneutrale provincie. Ook de Europese Commissie is ambitieus met betrekking tot de energietransitie en heeft de Green Deal opgesteld. Dit programma wil ook bijdragen aan deze ambitieuze doelstellingen en kiest ervoor te investeren in de energietransitie.

De programmastrategie bevat de volgende beleidsdoelstellingen en specifieke doelstellingen:

- Een slimmer Europa door de bevordering van een innovatieve en slimme industriële transformatie (BD1), door

het versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en de invoering van geavanceerde technologieën (SD 1.i);

- Een groener, koolstofarm Europa door de bevordering van een schone en eerlijke energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en risicobeheer (BD2), door

- o het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen (SD 2.ii).

- o het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag op lokaal niveau (SD 2.iii).

1. Programmastrategie: belangrijkste problemen en beleidsreacties

Tabel 1

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
1. Een competitiever en slimmer Europa door bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie en regionale ICT-connectiviteit	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Programma Oost zet binnen beleidsdoelstelling 1 in op specifieke doelstelling i, vanuit de constatering dat er nog winst te behalen is in de valorisatie van kennis en innovaties door het MKB. Middels het ondersteunen van deze valorisatie draagt programma Oost bij aan de maatschappelijke transities zoals benoemd in de programmastrategie. Programma Oost kiest voor deze specifieke doelstelling omdat uit de programmastrategie blijkt dat de investeringsbehoefte op dit gebied het grootst is. Voor focus op het MKB is gekozen omdat het MKB veel vertegenwoordigd is in Oost-Nederland en juist het MKB moeite heeft met valorisatie. Daarnaast is er op dit moment nog te weinig aansluiting tussen kennisinstellingen en MKB. Deze aansluiting is wel nodig om het valorisatie- en innovatiepotentieel van de regio ten volste te benutten. Gekozen is om een focus te hebben op projecten met TRL niveau 4 en hoger. Dit omdat binnen deze TRL-niveaus EFRO de meeste toegevoegde waarde heeft. Door het financieren van valorisatie in de volle breedte van de RIS3 draagt dit programma bij aan de verschillende transities in Oost-Nederland zoals benoemd in de RIS3 en wordt de regionale economie van Oost-Nederland structureel versterkt. Op basis van de analyses in de strategie, stakeholderconsultaties en eerdere ervaringen, is indicatief voorzien de steun te verlenen voor 90% met subsidies en voor 10%

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		met financiële instrumenten. Hierbij is tevens rekening gehouden met de kapitaalsmarktbehoefte en (absorptie onder) bestaande instrumenten.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Programma Oost zet binnen beleidsdoelstelling 2 in op specifieke doelstelling ii: bevorderen van hernieuwbare energie. Hiermee wordt een innovatiegerichte invulling gegeven aan de Green Deal in Oost-Nederland. Oost-Nederland kiest deze specifieke doelstelling binnen de verplichte inzet op Beleidsdoelstelling 2, omdat deze goed aansluit op de innovatiekracht op tech, cleantech en materialen, toegepast op energie & klimaat en zoals geïdentificeerd in de RIS3. Samen met specifieke doelstelling 2.iii zijn dit twee domeinen waar de stap van valorisatie naar eerste toepassing / slimme uitrol, in lijn met de RIS3, het meest wordt verwacht. Focus ligt op technologische oplossingen uit innovatie en adoptie ervan. In 2.ii van innovaties in opwek van hernieuwbare energie, in 2.iii van innovaties in opslag en distributie op lokaal niveau. Oost-Nederland wil op dit gebied innovatieve oplossingen aandragen die schaalbaar zijn en wanneer sprake is van acceptatie, uitrolbaar. In de programmastrategie is geconstateerd dat dit programma het meest kan bijdragen aan de energietransitie door middelen vrij te maken voor slimme uitrol van innovatietechnieken die de energietransitie versnellen. Voor veel andere zaken zijn andere financieringsbronnen aanwezig. Slimme uitrol houdt de eerste of vroege toepassing in op beperkte schaal, in een concrete praktijksituatie. Het gaat om het demonstratie effect van deze slimme uitrol, dat mede de basis moet leggen voor commerciële

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		haalbaarheid (inclusief acceptatie) en een grootschalige uitrol van innovaties waarmee duurzame energie binnen bereik komt. Door in te zetten op slimme uitrol, wordt ook direct gebruik gemaakt van de grote kracht van de regio: innovatie. Onder deze specifieke doelstelling richt het programma zich op innovaties die bijdragen aan meer, meer efficiënte en meer toegepaste technieken, producten en processen tot opwek van hernieuwbare energie. Inzet indicatief 90% subsidies en 10% financiële instrumenten, zie toelichting onder SD 1.i.
2. Een groener, veerkrachtig en koolstofarm Europa dat de overgang maakt naar een koolstofneutrale economie, door de bevordering van een schone en rechtvaardige energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, klimaatmitigatie en -adaptatie, risicopreventie en risicobeheersing, en duurzame stedelijke mobiliteit	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Programma Oost zet binnen beleidsdoelstelling 2 in op specifieke doelstelling iii: slimme energiesystemen. Hiermee wordt een innovatiegerichte invulling gegeven aan de Green Deal in Oost-Nederland. Oost-Nederland kiest deze specifieke doelstelling binnen de verplichte inzet op Beleidsdoelstelling 2, omdat deze goed aansluit op de innovatiekracht op high tech en slimme systemen, toegepast op energie & klimaat en zoals geïdentificeerd in de RIS3. Samen met specifieke doelstelling 2.ii zijn dit twee domeinen waar de stap van valorisatie naar eerste toepassing / slimme uitrol, in lijn met de RIS3, het meest wordt verwacht . Oost-Nederland voelt de urgentie van de klimaatverandering en draagt op verschillende manieren bij aan een transitie naar een groenere economie. De regio is ambitieus in deze transitie; zowel de provincie Overijssel als Gelderland wil in 2050 klimaatneutraal zijn. Beide provincies maken hier ook middelen voor vrij. In de programmastrategie is geconstateerd dat dit programma het meest kan bijdragen aan de

Beleidsdoelstelling of specifieke JTF-doelstelling	Specifieke doelstelling of specifieke prioriteit *	Motivering (samenvatting)
		energietransitie door middelen vrij te maken voor slimme uitrol van innovatietechnieken die de energietransitie versnellen. Voor veel andere zaken zijn andere financieringsbronnen aanwezig. Slimme uitrol houdt de eerste of vroege toepassing in op beperkte schaal, in een concrete praktijksituatie. Het gaat om het demonstratie effect van deze slimme uitrol, dat mede de basis moet leggen voor commerciële haalbaarheid (inclusief acceptatie) en een grootschalige uitrol van innovaties waarmee duurzame energie binnen bereik komt. Door in te zetten op slimme uitrol, wordt ook direct gebruik gemaakt van de grote kracht van de regio: innovatie. Onder deze specifieke doelstelling richt het programma zich op innovaties die bijdragen aan meer, meer efficiënte en meer toegepaste technieken, producten en processen tot slimme energiesystemen (van opwek naar opslag, verdeling en verbruik) die bijdragen aan de energietransitie op lokaal niveau. Inzet indicatief 90% subsidies en 10% financiële instrumenten, zie toelichting onder SD 1.i.

* Specifieke prioriteiten volgens de ESF+-verordening

2. Prioriteiten

Referentie: Artikel 22, lid 2, en artikel 22, lid 3, punt c), van de GB-verordening

2.1. Prioriteiten, uitgezonderd technische bijstand

2.1.1. Prioriteit: 1. Een slimmer Oost-Nederland door de bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

De doelstelling van prioriteit 1 is: Valorisatie van kennis en kunde tot meer bedrijvigheid en werkgelegenheid in Oost-Nederland, door meer private investeringen in ontwikkeling en innovatie. Hierbij ligt de focus op de genoemde crossovers in de RIS3: *manufacturing & materialtech, prevention & medtech* en *sustainability & foodtech*. Prioriteit 1 richt zich in de breedte op valorisatie op ieder van de crossovers.

Binnen deze prioriteit wordt de innovatiecapaciteit in Oost-Nederland verder versterkt. In de RIS3 is omschreven dat Oost-Nederland een sterke innovatiecapaciteit heeft en vergeleken met andere Europese regio's als 'strong innovator' geldt. Dit komt onder andere door de sterke vertegenwoordiging van kennisinstellingen in Oost-Nederland. Deze innovatiecapaciteit is ook benoemd als drijvende kracht achter het vormgeven van enkele maatschappelijke transitie's.

Deze specifieke doelstelling richt zich op het financieel ondersteunen van innovaties binnen de RIS3. Deze specifieke doelstelling maakt financiering vrij om innovatie ten dienste van deze maatschappelijke transitie's te ondersteunen. Hierbij wordt ook gekeken naar welke rol die het MKB speelt in valorisatie. Benoemd is dat het MKB een dragende partij is in de regionale economie, maar dat zij tegen enkele belemmeringen aanlopen bij valorisatie. Financiering onder deze specifieke doelstelling is er op gericht om deze belemmeringen weg te nemen.

Programma Oost richt zich specifiek op valorisatie: het toepassen/benutten van innovaties. Dit betekent dat activiteiten vanaf TRL 4 ondersteund worden. Uit het in de programmastrategie benoemde Kapitaalmarktonderzoek, blijkt dat vanaf dit TRL-niveau EFRO-subsidie de meeste toegevoegde waarde heeft. Voor lagere TRL's zijn ook voldoende andere financieringsbronnen beschikbaar[RS2] .

Het programma richt zich vooral op innovatieve initiatieven die door de markt niet, niet genoeg of niet snel genoeg worden opgepakt, om deze met de EFRO subsidie wel (meer) marktrijp te maken.

Bij TRL's 5 tot 8 past subsidie het beste, bij TRL 8/9 passen (ook) stimulansen in de vorm van financieel instrument. Een keuze tot dergelijk(e) instrument(en) zal zich binnen de programmastrategie richten op leningen voor het mkb.

Ervaringen hiermee uit de periode 2014-2020 worden voortgezet; ervaring zowel met Europese middelen (ION+) als met regionale middelen (Energiefondsen, etc.).

Het kapitaalsmarktonderzoek (2018) toonde dat bij het marktrijp geraken van ondersteunde initiatieven, er reeds een betrekkelijk gezond financieringsklimaat is in Oost-Nederland met veel beschikbaar kapitaal, zowel privaat als (semi-) publiek. In 2021 is actualisering gaande met oog op eventuele inzet van de REACT-EU middelen voor financiële instrumenten. In 2022 wordt een actualisering voorzien met oog op inzet van de nieuwe EFRO middelen hiervoor.

De inzet van middelen op de hoogste TRL's binnen het programma is klein. Dit niveau kan binnen projecten worden bereikt, maar is nooit enig onderwerp in een zelfstandig project. Met een indicatie op 10% van het budget in de vorm van financieel instrumenten legt het programma verbinding tussen het subsidieinstrument in het programma en de bestaande financieringsmarkt.

Valorisatie strekt zich uit over de volle breedte van de RIS3, dus met aandacht voor digitaal, duurzaam, circulair. Daarnaast strekt valorisatie zich uit – bijvoorbeeld door middel van proeftuinen – tot en met demonstratie, pilots in praktijkomgevingen en acceptatie van innovatieve oplossingen die nog op te weinig draagvlak, te weinig adoptie stuiten. Het programma sluit dan ook géén partijen uit; in aanvulling op de focus op het MKB zijn alle partners welkom die van toegevoegde waarde zijn voor de doelstellingen. Bijvoorbeeld ook creatieve industrie, gebruikersgroepen ('quadrupel helix'), maatschappelijke organisaties en mede-overheden.

Binnen prioriteit 1 richt het programma zich op innovatie op de crossovers uit de RIS3, waarbij partijen komen tot nieuwe oplossingen, producten en toepassingen die bijdragen aan de maatschappelijke transitie in Oost-Nederland. Om te valoriseren op de innovatiekracht in Oost-Nederland staan twee actielijnen centraal:

Actielijn 1: Marktgerichte innovatie in samenwerking van mkb met elkaar, met grootbedrijf en/of met kennisinstellingen , gericht op de RIS3 en de crossovers prevention & medtech, sustainability & foodtech en industry & materialtech

Voorbeelden onder deze actielijn zijn:

- Experimentele ontwikkelingen binnen het MKB;

- Ontwikkelen en testen van prototypes tot en met praktijkdemonstraties en maatschappelijke acceptatie;
- Innovatietrajecten in het MKB, bijvoorbeeld rondom het opzetten van innovatieve productielijnen. Hiermee kan innovatie in randvoorwaarden en processen tot integraal onderdeel van de ontwikkeling worden gemaakt;
- Trainingscomponenten binnen innovatietrajecten zodat werknemers op de juiste wijze innovaties kunnen implementeren.

Actielijn 2: Marktgerichte innovatie door middel van (gedeelde) test- en demonstratiefaciliteiten, gericht op de RIS3 en de crossovers prevention & medtech, sustainability & foodtech en industry & materialtech

Voorbeelden onder deze actielijn zijn:

- Proeftuinen en living labs die innovatie stimuleren in samenwerking tussen MKB en kennisinstellingen;
- Demonstraties van nieuwe toepassingen die adoptie in het bedrijfsleven en in de maatschappij versnellen en vergroten, bijvoorbeeld op gebied van innovaties in digitalisering of circulariteit .

In Oost-Nederland bestaan reeds verschillende clusters en ook zijn andere financieringsbronnen beschikbaar voor clustervorming. Binnen deze specifieke doelstelling kunnen bestaande clusters en clustervorming wel als middel worden ingezet. Deze samenwerking moet echter doelgericht plaatsvinden rondom een innovatie/product. Steun voor specifieke clusteractiviteiten is daarmee wel mogelijk binnen programma Oost 2021-2027, als onderdeel van een innovatie-/valorisatieproject, maar niet als zelfstandig project. Economische duurzaamheid (levensvatbaarheid van de business case) is één van de selectiecriteria voor projecten. In samenhang tot dit punt markeert de BA dat Oost-Nederland de instandhoudingsverplichting uit artikel 65, lid 1 van de Verordening met Algemene bepalingen voor mkb verkort tot drie jaren.

Vereenvoudigde kostenopties

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

De provincies onderkennen dat aansluiting van innovaties op de arbeidsmarkt, met voldoende juist geschoold arbeidspotentieel, een belangrijk aspect is. Speciale aandacht hierbij is voor digitalisering. Hier speelt het flankerend initiatief EDIH Boost een belangrijke rol (zonder EFRO financiering), dit betreft een consortium uit Oost-Nederland met als doel het vormen van de European Digital Innovation Hub BOOST Robotics. De EDIH kan een belangrijke rol innemen als toeleidend kanaal voor de (digitaliserings) doelen in dit programma. De EDIH signaleert bijvoorbeeld behoeften bij mkb aan human capital op digitalisering. Activiteiten hierop op verbinding van human capital aan (toepassing van) innovaties zijn daarom wel mogelijk binnen programma Oost 2021-2027, als onderdeel van een innovatie-/ valorisatieproject, maar niet als zelfstandig project.

Tijdens de uitvoering van het programma, houdt de BA – wanneer relevant – rekening met de beginselen van het New European Bauhaus.

DNSH

De voorziene acties zijn in overeenstemming met het principe ‘Do no significant harm’. De analyse op het DNSH-beginsel is uitgevoerd door externe deskundigen van ERAC en Witteveen+Bos voor de vier Nederlandse EFRO-programma’s gezamenlijk. De rapportage is opgenomen als bijlage bij dit programma. Deze analyse is door hen uitgevoerd op het niveau van de specifieke voorziene acties / actielijnen / projectsoorten in de vier individuele programmadocumenten. Deze structuur en aanpak is te herkennen in de rapportage als bijlage. Slechts ten behoeve van die rapportage is de uitwerking van de uitgevoerde detailanalyse gecomprimeerd tot de tabellen per SD. Uit deze toetsing van de voorziene acties op dit principe is gebleken dat de acties vanwege hun aard géén significante negatieve impact op het milieu hebben.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Er zijn op voorhand geen partijen uitgesloten van deelname. De belangrijkste doelgroepen binnen deze specifieke doelstelling zijn:

- MKB-bedrijven die op de volgende crossovers actief zijn: prevention & medtech, sustainability & foodtech en industry & materialtech
- Partijen uit de quadrupel helix-samenwerking
- Samenwerkingsverbanden van ondernemingen met kennisinstellingen en/of overheden en/of gebruikersgroepen

Geen steun wordt verleend aan productieve investeringen in grote bedrijven.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Bij de uitvoering van dit Programma Oost 2021-2027 worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU worden nageleefd bij de uitvoering. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

We vragen indieners in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat. In de projectselectie wordt geborgd dat de projecten in dit programma geen negatieve invloed hebben op deze horizontale beginselen. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

De RIS3 en het programma nemen een positie in binnen de integrale aanpak van regionale ontwikkeling, in aansluiting op de regionale dimensie in het nationale missiegedreven topsectorenbeleid van Ministerie EZK (vanuit de kennis- en innovatieagenda 2018-2021).

Het programma staat daarnaast open voor kansrijke samenwerkingen met partijen buiten het primaire programmagebied. De BA onderneemt hierop actief actie door verbindingen met collega's en partners die werken aan internationalisering, bijvoorbeeld via lidmaatschap van EU netwerken (zoals AEBR). In het kader van het programma zal worden nagegaan of het mogelijk is de samenwerking met begunstigen die in ten minste één andere lidstaat gevestigd zijn, aan te moedigen door middel van internationale samenwerking.

Ook neemt Oost-Nederland deel aan internationale S3-platforms, het Vanguard Initiative, Interreg en het I3 instrument. Interreg DE-NL en Interreg NWE zijn voor Oost-Nederland de belangrijkste programma's met betrekking tot internationale samenwerking. Waar mogelijk zullen synergie en samenwerking gezocht worden met deze Interreg-programma's.

Deelname aan het programma staat open voor alle organisaties binnen Oost-Nederland en daarbuiten mits in samenwerking met partners uit Oost-Nederland. Specifieke partijen of concrete projecten zijn op voorhand niet te noemen. Kansen worden verwacht uit bestaande sterke connecties, zoals op digitalisering met Münster (D), op tech met IMEC (B) en met de dependence van het Fraunhofer Gesellschaft (D) in Twente.

Een analyse (zomer 2021) naar internationale samenwerkingen van Oost-Nederlandse partijen onder Europese subsidieprogramma's bracht meer dan 10.000 buitenlandse partners naar voren (waarvan circa 80% onder Horizon2020). Zwaartepunten liggen – naast buurland Duitsland (Beieren, Noordrijn-Westfalen) – in de UK (Groot-Londen), Frankrijk (Île-de-France), Italië (Lazio en Lombardije), Spanje (Madrid en Catalonië) en België (Brussel en Vlaams-Brabant).

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

Binnen dit programma worden de middelen in beginsel grotendeels (90%) ingezet in de vorm van subsidie en deels (10%) in de vorm van financiële instrumenten. Dit is gestoeld op de ex-ante evaluatie, kapitaalsmarktonderzoek en eerste ervaringen met inzet van revolverende middelen in het programma Oost2014-2020

In de periode 2014-2020 is gebruik gemaakt van revolverend financieren met de oprichting van een EFRO-gevoed fonds. Het reeds bestaande fonds blijft vooralsnog gedurende de looptijd van dit programma 2021-2027 actief.

Naast bestaande fondsen, zijn juist in mindere mate subsidies voor innovatie beschikbaar. Binnen Oost-Nederland bestaat een gezonde financieringsmarkt met private en publieke financieringsinstrumenten. Daarom kiest Oost-Nederland voor inzet van EFRO in de vorm van subsidie.

Toekomstige ontwikkelingen kunnen aanleiding geven tot heroverweging van deze keuze. Dan kan actualisering van het kapitaalsmarktonderzoek handvatten geven om een deel van EFRO-middelen alsnog als financiële instrumenten te besteden. Ook kan deze actualisering handvatten geven tot uitbreiding van de scope van financiële instrumenten naar lagere TRL's.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	122,00	498,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	34,00	314,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	15,00	45,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	73,00	139,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO10	Ondernemingen die samenwerken met onderzoeksorganisaties	ondernemingen	19,00	173,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2020	68.978.955,00	Eigen data	
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2020	45,00	Eigen data	
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR05	Kmo's die intern innoveren	ondernemingen	0,00	2020	266,00	Eigen data	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	29.961.897,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	028. Technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en instellingen voor hoger onderwijs	13.619.044,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	5.447.618,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	030. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen gericht op de circulaire economie	5.447.618,00
1	RSO1.1	Totaal			54.476.177,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	49.028.559,00
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	5.447.618,00
1	RSO1.1	Totaal			54.476.177,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	54.476.177,00
1	RSO1.1	Totaal			54.476.177,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
------------	-------------------------	-------	----------------	------	-----------------

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
1	RSO1.1	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	54.476.177,00
1	RSO1.1	Totaal			54.476.177,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1. Prioriteit: 2. Een groener Oost-Nederland door innovatie, demonstratie en acceptatie van slimme oplossingen in de energietransitie

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Prioriteit 2 richt op de genoemde crossovers in de RIS3: manufacturing & materialtech, prevention & medtech en sustainability & foodtech. Innovaties onder prioriteit 2 zullen vooral plaatsvinden in de crossovers sustainability & foodtech en manufacturing & materialtech.

Binnen prioriteit 2 houdt specifieke doelstelling 2.ii in: valorisatie van kennis en kunde tot toepassingen die de transitie naar hernieuwbare energie in Oost-Nederland versnellen.

Deze specifieke doelstelling maakt middelen vrij om de energietransitie in Oost-Nederland te versnellen en geeft daarmee invulling aan de uitvoer van de Green Deal in Oost-Nederland. Een belangrijke rol in deze versnelling is weggelegd voor innovatie. Hoewel het programma géén specifieke doelstelling op luchtkwaliteit bevat, leiden innovaties op deze specifieke doelstelling bij toepassing veelal tot reductie van de CO2 uitstoot. Daarmee dragen deze innovaties (indirect) óók bij aan het verkrijgen van schonere lucht. Dit zowel om de transitie te versnellen, maar ook om de economie in Oost-Nederland te versterken. Daarnaast ligt de energietransitie als een schil rondom de genoemde crossovers (zie figuur 6 van de RIS3).

Binnen prioriteit 2 richt het programma zich op innovaties voor de energietransitie, met name vanuit de sterke sectoren tech, cleantech en materialen. Nieuwe oplossingen, producten en toepassingen in hernieuwbare energie, die bijdragen aan de energietransitie in Oost-Nederland. Om te valoriseren op de innovatiekracht in Oost-Nederland staan twee actielijnen centraal:

Actielijn 1: Marktgerichte innovatie in samenwerking van mkb met elkaar, met grootbedrijf en/of met kennisinstellingen, gericht op hernieuwbare energie

Voorbeelden onder deze actielijn zijn:

- Experimentele ontwikkelingen binnen het MKB gericht op hernieuwbare energie;
- Ontwikkelen en testen van prototypes tot en met praktijkdemonstraties en maatschappelijke acceptatie;
- Innovatietrajecten in het MKB, bijvoorbeeld rondom nieuwe methoden van opwek of gebruik van hernieuwbare bronnen. Hiermee kan innovatie in randvoorwaarden en processen tot integraal onderdeel van de ontwikkeling worden gemaakt;
- Trainingscomponenten binnen innovatietrajecten zodat werknemers op de juiste wijze innovaties kunnen implementeren.

Actielijn 2: Marktgerichte innovatie door middel van (gedeelde) test- en demonstratiefaciliteiten, gericht op hernieuwbare energie

Voorbeelden onder deze actielijn zijn:

- Proeftuinen en living labs die innovatie stimuleren in samenwerking tussen MKB en kennisinstellingen, gericht op hernieuwbare energie;
- Demonstraties van nieuwe toepassingen en oplossingen, die adoptie van hernieuwbare energie in het bedrijfsleven en in de maatschappij versnellen en vergroten;
- Slimme uitrol: pilots van lokale energiegemeenschappen tot opwek en gebruik van hernieuwbare energie, inclusief bewustmaking / promotie richting burgers;
- Bewustmaking en ‘societal readiness’ tot draagvlak voor één of meerdere (integrale) oplossingen als onderdeel van projecten.

Als schets van mogelijke projecten, voorbeelden, onder deze actie geldt dat deze beleidsdoelstelling – met name actielijn 2 – in aanvulling op prioriteit 1 meer nadruk legt op hogere TRL's. Het kan hier in aanvulling op innovatieprojecten aan zich bijvoorbeeld ook gaan om innovatieve projecten die meer duurzame energie produceren of de potentie hebben dat te gaan doen bij verdere opschaling. Economische duurzaamheid (levensvatbaarheid van de business case) is één van de selectiecriteria voor projecten. In samenhang tot dit punt markeert de BA dat Oost-Nederland de instandhoudingsverplichting uit artikel 65, lid 1 van de Verordening met Algemene bepalingen voor mkb verkort tot drie jaren.

Innovatie, validatie en acceptatie ter versnelling van de energietransitie omvatten – in aanvulling op de voorbeelden van concrete acties genoemd onder prioriteit 1 – ook slimme uitrol van innovatie door het MKB. Dit houdt in de eerste of vroege toepassing op beperkte schaal in een concrete praktijksituatie. Het gaat om het demonstratie effect van deze slimme uitrol, dat mede de basis moet leggen voor een grootschalige uitrol van innovaties waarmee duurzame energie binnen bereik komt. Met duurzame energie wordt zon, wind en geothermie bedoeld.

Experimentele ontwikkeling in samenwerkingsprojecten van kleine en middelgrote ondernemingen met elkaar, met grote bedrijven en/of met kennisinstellingen –moet onder specifieke doelstelling 2.ii zijn gericht op ontwikkeling, innovatie, validatie en acceptatie van toepassingen gericht op van hernieuwbare energie .

Het programma richt zich vooral op innovatieve initiatieven die door de markt niet, niet genoeg of niet snel genoeg worden opgepakt, om deze met de EFRO subsidie wel (meer) marktrijp te maken.

Bij TRL's 5 tot 8 past subsidie het beste, bij TRL 8/9 passen (ook) stimulansen in de vorm van financieel instrument. Een keuze tot dergelijk(e) instrument(en) zal zich binnen de programmastrategie richten op leningen voor het mkb.

Ervaringen hiermee uit de periode 2014-2020 worden voortgezet; ervaring zowel met Europese middelen (ION+) als met regionale middelen (Energiefondsen, etc.).

Het kapitaalmarktonderzoek (2018) toonde dat bij het marktrijp geraken van ondersteunde initiatieven, er reeds een betrekkelijk gezond financieringsklimaat is in Oost-Nederland met veel beschikbaar kapitaal, zowel privaat als (semi-) publiek. In 2021 is actualisering gaande met oog op eventuele inzet van de REACT-EU middelen voor financiële instrumenten. In 2022 wordt een actualisering voorzien met oog op inzet van de nieuwe EFRO middelen hiervoor.

De inzet van middelen op de hoogste TRL's binnen het programma is klein. Dit niveau kan binnen projecten worden bereikt, maar is nooit enig onderwerp in een zelfstandig project. Met een indicatie op 10% van het budget in de vorm van financieel instrumenten legt het programma verbinding tussen het subsidieinstrument in het programma en de bestaande financieringsmarkt. In aanvulling hierop geldt dat de scope van het programma onder de specifieke doelstellingen 2.ii en 2.iii zich met de tweede actielijnen nadrukkelijk richt op adoptie en acceptatie (de 'Societal Readiness Levels'). Daarbij is subsidie ook het aangewezen instrument, omdat dergelijke demonstraties en campagnes vooral leiden tot maatschappelijke bewustwording en minder tot een business model. Voor opvolgende toegang tot financiering van gevalideerde business cases, zijn in (Oost-) Nederland vele financieringsinstrumenten beschikbaar. De grotere, complexe demonstraties in samenwerkingen zijn daarmee de opmaat naar nationale en regionale fondsen. Daarom is de inzet vanuit EFRO relatief bescheiden en beperkt tot de actielijn valorisatie.

Financiering kan worden aangevraagd voor projecten die inzetten op deze slimme uitrol en daarmee zorgen voor innovatie in het energiesysteem. De projecten dienen als wegbereider en aanjager van grootschalige toepassing in een later stadium. Dit omvat naast de innovatie en (commerciële) haalbaarheid, ook de ermee samenhangende processen, netwerkvorming, human capital en acceptatie. Speciale aandacht hierbij is voor digitalisering. Hier speelt het initiatief EDIH Boost een belangrijke rol, dit betreft een consortium uit Oost-Nederland met als doel het vormen van de European Digital Innovation Hub BOOST Robotics. Zij kunnen een belangrijke rol innemen bij de verwezenlijking van de (digitaliserings) doelen in dit programma.

Tijdens de uitvoering van het programma, houdt de BA – wanneer relevant – rekening met de beginselen van het New European Bauhaus

Vereenvoudigde kostenopties

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

DNSH

De voorziene acties zijn in overeenstemming met het principe 'Do no significant harm'. De analyse op het DNSH-beginsel is uitgevoerd door externe deskundigen van ERAC en Witteveen+Bos voor de vier Nederlandse EFRO-programma's gezamenlijk. De rapportage is opgenomen als bijlage bij dit programma. Deze analyse is door hen uitgevoerd op het niveau van de specifieke voorziene acties / actielijnen / projectsoorten in de vier individuele programmadocumenten. Deze structuur en aanpak is te herkennen in de rapportage als bijlage. Slechts ten behoeve van die rapportage is de uitwerking van de uitgevoerde detailanalyse gecomprimeerd tot de tabellen per SD. Uit deze toetsing van de voorziene acties op dit principe is gebleken dat de acties vanwege hun aard géén significante negatieve impact op het milieu hebben .

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Er zijn op voorhand geen partijen uitgesloten van deelname. De belangrijkste doelgroepen binnen deze specifieke doelstelling zijn:

- MKB-bedrijven
- Partners uit de quadrupel helix-samenwerking
- Lokale energiecoöperaties
- Samenwerkingsverbanden van ondernemingen met kennisinstellingen en/of overheden en/of gebruikersgroepen

Geen steun wordt verleend aan productieve investeringen in grote bedrijven.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Bij de uitvoering van dit Programma Oost 2021-2027 worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU worden nageleefd bij de uitvoering. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

We vragen indieners in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat. In de projectenselectie wordt geborgd dat de projecten in dit programma geen negatieve invloed hebben op deze horizontale beginselen. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

De RIS3 en het programma nemen een positie in binnen de integrale aanpak van regionale ontwikkeling, in aansluiting op de regionale dimensie in het nationale missiegedreven topsectorenbeleid van Ministerie EZK (vanuit de kennis- en innovatieagenda 2018-2021).

Het programma staat daarnaast open voor kansrijke samenwerkingen met partijen buiten het primaire programmagebied. De BA onderneemt hierop actief actie door verbindingen met collega's en partners die werken aan internationalisering, bijvoorbeeld via lidmaatschap van EU netwerken (zoals AEBR). In het kader van het programma zal worden nagegaan of het mogelijk is de samenwerking met begunstigden die in ten minste één andere lidstaat gevestigd zijn, aan te moedigen door middel van internationale samenwerking.

Ook neemt Oost-Nederland deel aan internationale S3-platforms, het Vanguard Initiative, Interreg en het I3 instrument. Interreg DE-NL en Interreg NWE zijn voor Oost-Nederland de belangrijkste programma's met betrekking tot internationale samenwerking. Waar mogelijk zullen synergie en samenwerking gezocht worden met deze Interreg-programma's.

Deelname aan het programma staat open voor alle organisaties binnen Oost-Nederland en daarbuiten mits in samenwerking met partners uit Oost-Nederland. Specifieke partijen of concrete projecten zijn op voorhand niet te noemen. Kansen worden verwacht uit bestaande sterke connecties, zoals op digitalisering met Münster (D), op tech met IMEC (B) en met de dependence van het Fraunhofer Gesellschaft (D) in Twente.

Een analyse (zomer 2021) naar internationale samenwerkingen van Oost-Nederlandse partijen onder Europese subsidieprogramma's bracht meer dan 10.000 buitenlandse partners naar voren (waarvan circa 80% onder Horizon2020). Zwaartepunten liggen – naast buurland Duitsland (Beieren, Noordrijn-Westfalen) – in de UK (Groot-Londen), Frankrijk (Île-de-France), Italië (Lazio en Lombardije), Spanje (Madrid en Catalonië) en België (Brussel en Vlaams-Brabant).

Het geplande gebruik van financieringsinstrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), vii), van de GB-verordening

Binnen dit programma worden de middelen in beginsel grotendeels (90%) ingezet in de vorm van subsidie en deels (10%) in de vorm van financiële instrumenten. Dit is gestoeld op de ex-ante evaluatie, kapitaalmarktonderzoek en eerste ervaringen met inzet van revolverende middelen in het programma Oost2014-2020

In de periode 2014-2020 is gebruik gemaakt van revolverend financieren met de oprichting van een EFRO-gevoed fonds. Het reeds bestaande fonds blijft vooralsnog gedurende de looptijd van dit programma 2021-2027 actief.

Naast bestaande fondsen, zijn juist in mindere mate subsidies voor innovatie beschikbaar. Binnen Oost-Nederland bestaat een gezonde financieringsmarkt met private en publieke financieringsinstrumenten. Daarom kiest Oost-Nederland voor inzet van EFRO in de vorm van subsidie.

Toekomstige ontwikkelingen kunnen aanleiding geven tot heroverweging van deze keuze. Dan kan actualisering van het kapitaalsmarktonderzoek handvatten geven om een deel van EFRO-middelen alsnog als financiële instrumenten te besteden. Ook kan deze actualisering handvatten geven tot uitbreiding van de scope van financiële instrumenten naar lagere TRL's.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	13,00	81,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	8,00	58,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	2,00	10,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	3,00	13,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO22	Bijkomende productiecapaciteit voor hernieuwbare energie (waarvan: elektriciteit, thermisch)	MW	0,00	5,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO97	Ondersteunde hernieuwbare-energiegemeenschappen	hernieuwbare-energiegemeenschappen	1,00	2,00

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
------------	-------------------------	-------	----------------	----	-----------	-------------	-------------------------------	----------------	---------------------	--------------	-------------

2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	2020-2029	11.140.952,00	Eigen data	
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2020-2029	42,00	Eigen data	
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR05	Kmo's die intern innoveren	ondernemingen	0,00	2020-2029	55,00	Eigen data	
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR32	Extra operationeel vermogen geïnstalleerd voor hernieuwbare energie	MW	0,00	2020-2029	4,00	Eigen data	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	9.199.521,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	046. Steun voor entiteiten die diensten verrichten die bijdragen aan een koolstofarme economie en veerkracht bij klimaatverandering, met inbegrip van bewustmakingsmaatregelen	1.226.602,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	047. Hernieuwbare energie: wind	613.302,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	048. Hernieuwbare energie: zonne-energie	613.302,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	049. Hernieuwbare energie: biomassa	613.302,00
2	RSO2.2	Totaal			12.266.029,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	11.039.426,00
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	1.226.603,00
2	RSO2.2	Totaal			12.266.029,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	12.266.029,00
2	RSO2.2	Totaal			12.266.029,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
------------	-------------------------	-------	----------------	------	-----------------

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.2	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	12.266.029,00
2	RSO2.2	Totaal			12.266.029,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

2.1.1.1. Specifieke doelstelling: RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E (EFRO)

2.1.1.1.1. Steunverlening van de fondsen

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), i), iii), iv), v), vi) en vii), van de GB-verordening

Gerelateerde soorten acties - Artikel 22, lid 3, punt d), i), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Prioriteit 2 bouwt voort op de focus op innovatie van prioriteit 1. Prioriteit 2 is daarmee aanvullend op prioriteit 1, met specifieke nadruk binnen prioriteit 2 maar nergens exclusief of uitsluitend ten opzichte van de reikwijdte van prioriteit 1.

Binnen prioriteit 2 houdt specifieke doelstelling 2.iii in: valorisatie van kennis en kunde tot slimme energiesystemen die de energietransitie in Oost-Nederland versnellen. Prioriteit 2 richt op de genoemde crossovers in de RIS3: manufacturing & materialtech, prevention & medtech en sustainability & foodtech. Innovaties onder prioriteit 2 zullen vooral plaatsvinden in de crossovers sustainability & foodtech en manufacturing & materialtech.

Deze specifieke doelstelling maakt middelen vrij om de energietransitie in Oost-Nederland te versnellen en geeft daarmee invulling aan de uitvoer van de Green Deal in Oost-Nederland. Hoewel het programma géén specifieke doelstelling op luchtkwaliteit bevat, leiden innovaties op deze specifieke doelstelling bij toepassing veelal tot reductie van de CO2 uitstoot. Daarmee dragen deze innovaties (indirect) óók bij aan het verkrijgen van schonere lucht. Een belangrijke rol in deze versnelling is weggelegd voor innovatie. Dit zowel om de transitie te versnellen, maar ook om de economie in Oost-Nederland te versterken. Daarnaast ligt de energietransitie als een schil rondom de genoemde crossovers (zie figuur 6 van de RIS3).

Binnen prioriteit 2 richt het programma zich op innovaties voor de energietransitie, met name vanuit de sterke sectoren tech, cleantech en materialen. Nieuwe oplossingen, producten en toepassingen in slimme energiesystemen en opslagmogelijkheden, die bijdragen aan de energietransitie in Oost-Nederland. Om te valoriseren op de innovatiekracht in Oost-Nederland staan twee actielijnen centraal:

Actielijn 1: Marktgerichte innovatie in samenwerking van mkb met elkaar, met grootbedrijf en/of met kennisinstellingen, gericht op slimme energiesystemen (inclusief opslag)

Voorbeelden onder deze actielijn zijn:

- Experimentele ontwikkelingen binnen het MKB gericht op slimme energie-systemen en op nieuwe oplossingen voor energieopslag;
- Ontwikkelen en testen van prototypes tot en met praktijkdemonstraties en maatschappelijke acceptatie;
- Innovatietrajecten in het MKB, bijvoorbeeld rondom nieuwe methoden van energieopslag of ontwerp van slimme energiesystemen. Hiermee kan innovatie in randvoorwaarden en processen tot integraal onderdeel van de ontwikkeling worden gemaakt;
- Trainingscomponenten binnen innovatietrajecten zodat werknemers op de juiste wijze innovaties kunnen implementeren.

Actielijn 2: Marktgerichte innovatie door middel van (gedeelde) test- en demonstratiefaciliteiten, gericht op slimme energiesystemen (inclusief opslag)

Voorbeelden onder deze actielijn zijn:

- Proeftuinen en living labs die innovatie stimuleren in samenwerking tussen MKB en kennisinstellingen ten aanzien van slimme energiesystemen (inclusief opslag);
- Demonstraties van nieuwe toepassingen en oplossingen, die adoptie van slimme energiesystemen (inclusief opslag) in het bedrijfsleven en in de maatschappij versnellen en vergroten;
- Slimme uitrol : pilots van lokale energiesystemen met slimme netwerk-managementoplossingen (inclusief opslag), inclusief bewustmaking / promotie richting burgers;
- Slimme uitrol: pilots van nieuwe oplossingen voor energieopslag, inclusief bewustmaking / promotie richting burgers;
- Bewustmaking en ‘*societal readiness*’ tot draagvlak voor één of meerdere (integrale) oplossingen als onderdeel van projecten.

Als schets van mogelijke projecten, voorbeelden, onder deze actie geldt dat deze beleidsdoelstelling – met name in actielijn 2 – in aanvulling op prioriteit 1 meer nadruk legt op hogere TRL's. Het kan hier in aanvulling op innovatieprojecten aan zich bijvoorbeeld ook gaan om innovatieve projecten die op een vernieuwende manier tot een efficiënter, stabiel en veiliger energiesysteem leiden of de potentie hebben dat te gaan doen bij verdere opschaling. Economische duurzaamheid (levensvatbaarheid van de business case) is één van de selectiecriteria voor projecten. In samenhang tot dit punt markeert de BA dat Oost-Nederland de instandhoudingsverplichting uit artikel 65, lid 1 van de Verordening met Algemene bepalingen voor mkb verkort tot drie jaren.[RS1]

Innovatie, validatie en acceptatie ter versnelling van de energietransitie omvatten – in aanvulling op de voorbeelden van concrete acties genoemd onder prioriteit 1 – ook slimme uitrol van innovatie door het MKB. Dit houdt in de eerste of vroege toepassing op beperkte schaal in een concrete praktijksituatie. Het gaat om het demonstratie effect van deze slimme uitrol, dat mede de basis moet leggen voor een grootschalige uitrol van innovaties waarmee slimme energiesystemen binnen bereik komen.

Experimentele ontwikkeling in samenwerkingsprojecten van kleine en middelgrote ondernemingen met elkaar, met grote bedrijven en/of met kennisinstellingen –moet onder specifieke doelstelling 2.iii zijn gericht op ontwikkeling, innovatie, validatie en acceptatie van toepassingen gericht op slimme energiesystemen.[RS2]

Het programma richt zich vooral op innovatieve initiatieven die door de markt niet, niet genoeg of niet snel genoeg worden opgepakt, om deze met de EFRO subsidie wel (meer) marktrijp te maken.

Bij TRL's 5 tot 8 past subsidie het beste, bij TRL 8/9 passen (ook) stimulansen in de vorm van financieel instrument. Een keuze tot dergelijk(e) instrument(en) zal zich binnen de programmastrategie richten op leningen voor het mkb.

Ervaringen hiermee uit de periode 2014-2020 worden voortgezet; ervaring zowel met Europese middelen (ION+) als met regionale middelen (Energiefondsen, etc.).

Het kapitaalmarktonderzoek (2018) toonde dat bij het marktrijsf geraken van ondersteunde initiatieven, er reeds een betrekkelijk gezond financieringsklimaat is in Oost-Nederland met veel beschikbaar kapitaal, zowel privaat als (semi-) publiek. In 2021 is actualisering gaande met oog op eventuele inzet van de REACT-EU middelen voor financiële instrumenten. In 2022 wordt een actualisering voorzien met oog op inzet van de nieuwe EFRO middelen hiervoor.

De inzet van middelen op de hoogste TRL's binnen het programma is klein. Dit niveau kan binnen projecten worden bereikt, maar is nooit enig onderwerp in een zelfstandig project. Met een indicatie op 10% van het budget in de vorm van financieel instrumenten legt het programma verbinding tussen het subsidieinstrument in het programma en de bestaande financieringsmarkt. In aanvulling hierop geldt dat de scope van het programma onder de specifieke doelstellingen 2.ii en 2.iii zich met de tweede actielijnen nadrukkelijk richt op adoptie en acceptatie (de 'Societal Readiness Levels'). Daarbij is subsidie ook het aangewezen instrument, omdat dergelijke demonstraties en campagnes vooral leiden tot maatschappelijke bewustwording en minder tot een business model. Voor opvolgende toegang tot financiering van gevalideerde business cases, zijn in (Oost-) Nederland vele financieringsinstrumenten beschikbaar. De grotere, complexe demonstraties in samenwerkingen zijn daarmee de opmaat naar nationale en regionale fondsen. Daarom is de inzet vanuit EFRO relatief bescheiden en beperkt tot de actielijn valorisatie.

Financiering kan worden aangevraagd voor projecten die inzetten op deze slimme uitrol en daarmee zorgen voor innovatie in het energiesysteem. De projecten dienen als wegbereider en aanjager van grootschalige toepassing in een later stadium. Dit omvat naast de innovatie en (commerciële) haalbaarheid, ook de ermee samenhangende processen, netwerkvorming, human capital en acceptatie. Speciale aandacht hierbij is voor digitalisering. Hier speelt het initiatief EDIH Boost een belangrijke rol, dit betreft een consortium uit Oost-Nederland met als doel het vormen van de European Digital Innovation Hub BOOST Robotics. Zij kunnen een belangrijke rol innemen bij de verwezenlijking van de (digitaliserings) doelen in dit programma.

Tijdens de uitvoering van het programma, houdt de BA – wanneer relevant – rekening met de beginselen van het New European Bauhaus.

Vereenvoudigde kostenopties

Onder deze SD kunnen begunstigden gebruik maken van vereenvoudigde kostenopties, zoals beschreven in aanhangsel 1 van dit programma.

DNSH

De voorziene acties zijn in overeenstemming met het principe ‘Do no significant harm’. De analyse op het DNSH-beginsel is uitgevoerd door externe deskundigen van ERAC en Witteveen+Bos voor de vier Nederlandse EFRO-programma’s gezamenlijk. De rapportage is opgenomen als bijlage bij dit programma. Deze analyse is door hen uitgevoerd op het niveau van de specifieke voorziene acties / actielijnen / projectsoorten in de vier individuele programmadocumenten. Deze structuur en aanpak is te herkennen in de rapportage als bijlage. Slechts ten behoeve van die rapportage is de uitwerking van de uitgevoerde detailanalyse gecomprimeerd tot de tabellen per SD. Uit deze toetsing van de voorziene acties op dit principe is gebleken dat de acties vanwege hun aard géén significante negatieve impact op het milieu hebben.

De belangrijkste doelgroepen – artikel 22, lid 3, punt d), iii), van de GB-verordening

Er zijn op voorhand geen partijen uitgesloten van deelname. De belangrijkste doelgroepen binnen deze specifieke doelstelling zijn:

- MKB-bedrijven
- Partners uit de quadrupel helix-samenwerking
- Lokale energiecoöperaties
- Samenwerkingsverbanden van ondernemingen met kennisinstellingen en/of overheden en/of gebruikersgroepen

Geen steun wordt verleend aan productieve investeringen in grote bedrijven.

Acties ter waarborging van gelijkheid, inclusie en non-discriminatie - artikel 22, lid 3, punt d), iv), van de GB-verordening, en artikel 6 van de ESF+-verordening

Bij de uitvoering van dit Programma Oost 2021-2027 worden de horizontale beginselen nageleefd, zoals bedoeld in artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie ("VEU") en in artikel 10 VWEU, met inbegrip van de beginselen subsidiariteit en evenredigheid als bedoeld in artikel 5 van het VEU worden nageleefd bij de uitvoering. Hierbij wordt rekening gehouden met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

We vragen indieners in hun projectplannen op te nemen hoe men hiermee omgaat. In de projectselectie wordt geborgd dat de projecten in dit programma geen negatieve invloed hebben op deze horizontale beginselen. Projecten moeten daarnaast voldoen aan de verplichtingen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en toegankelijkheid garanderen in overeenstemming met artikel 9 en met de wetgeving van de Unie tot harmonisering van toegankelijkheidseisen voor producten en diensten.

Indicatie van de beoogde specifieke gebieden, met inbegrip van het geplande gebruik van territoriale instrumenten – artikel 22, lid 3, punt d), v), van de GB-verordening

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt

De interregionale, grensoverschrijdende en transnationale acties – artikel 22, lid 3, punt d), vi), van de GB-verordening

De RIS3 en het programma nemen een positie in binnen de integrale aanpak van regionale ontwikkeling, in aansluiting op de regionale dimensie in het nationale missiegedreven topsectorenbeleid van Ministerie EZK (vanuit de kennis- en innovatieagenda 2018-2021).

Het programma staat daarnaast open voor kansrijke samenwerkingen met partijen buiten het primaire programmagebied. De BA onderneemt hierop actief actie door verbindingen met collega's en partners die werken aan internationalisering, bijvoorbeeld via lidmaatschap van EU netwerken (zoals AEBR). In het kader van het programma zal worden nagegaan of het mogelijk is de samenwerking met begunstigden die in ten minste één andere lidstaat gevestigd zijn, aan te moedigen door middel van internationale samenwerking.

Ook neemt Oost-Nederland deel aan internationale S3-platforms, het Vanguard Initiative, Interreg en het I3 instrument. Interreg DE-NL en Interreg NWE zijn voor Oost-Nederland de belangrijkste programma's met betrekking tot internationale samenwerking. Waar mogelijk zullen synergie en samenwerking gezocht worden met deze Interreg-programma's.

Deelname aan het programma staat open voor alle organisaties binnen Oost-Nederland en daarbuiten mits in samenwerking met partners uit Oost-Nederland. Specifieke partijen of concrete projecten zijn op voorhand niet te noemen. Kansen worden verwacht uit bestaande sterke connecties, zoals op digitalisering met Münster (D), op tech met IMEC (B) en met de dependence van het Fraunhofer Gesellschaft (D) in Twente.

Een analyse (zomer 2021) naar internationale samenwerkingen van Oost-Nederlandse partijen onder Europese subsidieprogramma's bracht meer dan 10.000 buitenlandse partners naar voren (waarvan circa 80% onder Horizon2020). Zwaartepunten liggen – naast buurland Duitsland (Beieren, Noordrijn-Westfalen) – in de UK (Groot-Londen), Frankrijk (Île-de-France), Italië (Lazio en Lombardije), Spanje (Madrid en Catalonië) en België (Brussel en Vlaams-Brabant).

Binnen dit programma worden de middelen in beginsel grotendeels (90%) ingezet in de vorm van subsidie en deels (10%) in de vorm van financiële instrumenten. Dit is gestoeld op de ex-ante evaluatie, kapitaalsmarktonderzoek en eerste ervaringen met inzet van revolverende middelen in het programma Oost2014-2020

In de periode 2014-2020 is gebruik gemaakt van revolverend financieren met de oprichting van een EFRO-gevoed fonds. Het reeds bestaande fonds blijft vooralsnog gedurende de looptijd van dit programma 2021-2027 actief.

Naast bestaande fondsen, zijn juist in mindere mate subsidies voor innovatie beschikbaar. Binnen Oost-Nederland bestaat een gezonde financieringsmarkt met private en publieke financieringsinstrumenten. Daarom kiest Oost-Nederland voor inzet van EFRO in de vorm van subsidie.

Toekomstige ontwikkelingen kunnen aanleiding geven tot heroverweging van deze keuze. Dan kan actualisering van het kapitaalsmarktonderzoek handvatten geven om een deel van EFRO-middelen alsnog als financiële instrumenten te besteden. Ook kan deze actualisering handvatten geven tot uitbreiding van de scope van financiële instrumenten naar lagere TRL's.

2.1.1.1.2. Indicatoren

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), GB-verordening, en artikel 8 van de EFRO- en CF-verordening

Tabel 2: Outputindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Mijlpaal (2024)	Streefcijfer (2029)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO01	Ondersteunde ondernemingen (waarvan: micro-, klein, middelgroot, groot)	ondernemingen	22,00	137,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO02	Ondernemingen ondersteund door subsidies	ondernemingen	8,00	64,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO03	Ondernemingen ondersteund door financieringsinstrumenten	ondernemingen	2,00	9,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO04	Ondernemingen met niet-financiële steun	ondernemingen	12,00	64,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO23	Digitale beheerssystemen voor slimme energiesystemen	systeemcomponenten	1,00	11,00

2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCO105	Oplossingen voor elektriciteitsopslag	MWh	0,00	3,00
---	--------	------	-----------------	--------	---------------------------------------	-----	------	------

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), ii), van de GB-verordening

Tabel 3: Resultaatindicatoren

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangs- of referentiewaarde	Referentiejaar	Streefcijfer (2029)	Gegevensbron	Opmerkingen
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR02	Particuliere investeringen voor gelijke delen als overheidssteun (waarvan: subsidies, financieringsinstrumenten)	euro	0,00	0-2029	11.140.952,00	Eigen data	
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR03	Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) die product- of procesinnovatie introduceren	ondernemingen	0,00	2020-2029	36,00	Eigen data	
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR05	Kmo's die intern innoveren	ondernemingen	0,00	2020-2029	48,00	Eigen data	
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	RCR34	Uitrol van projecten voor slimme energiesystemen	projecten	0,00	2020-2029	2,00	Eigen data	

2.1.1.1.3. Indicatieve uitsplitsing van de programmamiddelen (EU) per interventietype

Referentie: artikel 22, lid 3, punt d), viii), van de GB-verordening

Tabel 4: Dimensie 1 — Interventiegebied

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	7.972.918,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	046. Steun voor entiteiten die diensten verrichten die bijdragen aan een koolstofarme economie en veerkracht bij klimaatverandering, met inbegrip van bewustmakingsmaatregelen	1.226.603,00

2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	053. Slimme energiesystemen (met inbegrip van slimme netwerken en ICT-systemen) en de daarmee verbonden opslag	3.066.508,00
2	RSO2.3	Totaal			12.266.029,00

Tabel 5: Dimensie 2 — financieringsvorm

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	01. Subsidie	11.039.426,00
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Ondersteuning met financieringsinstrumenten: lening	1.226.603,00
2	RSO2.3	Totaal			12.266.029,00

Tabel 6: Dimensie 3 — territoriale uitvoeringsmechanismen en territoriale focus

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	33. Andere benaderingen - Geen territoriale toespitsing	12.266.029,00
2	RSO2.3	Totaal			12.266.029,00

Tabel 7: Dimensie 6 – secundaire thema's ESF+

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
------------	-------------------------	-------	----------------	------	-----------------

Tabel 8: Dimensie 7 - ESF+*, EFRO, CF en JTF gendergelijkheidsdimensie

Prioriteit	Specifieke doelstelling	Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag (in EUR)
2	RSO2.3	EFRO	Meer ontwikkeld	03. Genderneutraal	12.266.029,00
2	RSO2.3	Totaal			12.266.029,00

* In principe draagt 40 % van het ESF+ bij aan gendertracking. 100 % is van toepassing wanneer de lidstaat ervoor kiest gebruik te maken van artikel 6 van de ESF+-verordening

3. Financieringsplan

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), i), ii) en iii), artikel 112, leden 1, 2 en 3, en de artikelen 14 en 26 van de GB-verordening

3.1. Overdrachten en bijdragen (1)

Referentie: Artikelen 14, 26 en 27, van de GB-verordening

Programmawijziging in verband met	☐ bijdrage aan InvestEU
	☐ overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer
	☐ overdracht tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen

(1) Alleen van toepassing op programmawijzigingen overeenkomstig de artikelen 14 en 26, met uitzondering van aanvullende overdrachten naar het JTF overeenkomstig artikel 27 van de GB-verordening. De overdrachten hebben geen invloed op de jaarlijkse verdeling van financiële toewijzingen op MFK-niveau voor een lidstaat.

Tabel 15 A: Bijdragen aan InvestEU* (verdeling per jaar)

Bijdrage van		Bijdrage tot	Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	InvestEU-venster	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

* Voor elk nieuw bijdrageverzoek worden in een programmawijziging de totale bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Tabel 15 B: Bijdragen aan InvestEU* (samenvatting)

Fonds	Regiocategorie	Duurzame infrastructuur a)	Innovatie en digitalisering b)	Kleine of middelgrote onderneming c)	Sociale investeringen en vaardigheden d)	Totaal (e)=(a)+(b)+(c)+(d)
Totaal						

* Cumulatieve bedragen voor alle bijdragen die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw bijdrageverzoek worden in een programmawijziging de totale bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Motivering, rekening houdend met de wijze waarop deze bedragen bijdragen tot de verwezenlijking van de in het programma geselecteerde beleidsdoelstellingen overeenkomstig artikel 10, lid 1, van de InvestEU-verordening

Tabel 16 A: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van		Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	Instrument	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

Tabel 16 B: Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer* (samenvatting)

Fonds	Regiocategorie	Totaal
Totaal		

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Overdrachten naar instrumenten in direct of indirect beheer - Motivering

Tabel 17 A: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van		Overdrachten naar		Uitsplitsing per jaar							
Fonds	Regiocategorie	Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

* Overdracht naar andere programma’s. Overdrachten tussen EFRO en ESF+ mogen alleen binnen dezelfde regiocategorie gebeuren.

Tabel 17 B: Overdrachten tussen EFRO, ESF+ en Cohesiefonds of naar een ander fonds of fondsen (samenvatting)

	EFRO			ESF+			CF	EFMZVA	AMIF	ISF	BMVI	Totaal
	Meer ontwikkeld	Transitie	Minder ontwikkeld	Meer ontwikkeld	Transitie	Minder ontwikkeld						
Totaal												

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

Overdrachten tussen fondsen in gedeeld beheer, met inbegrip van fondsen voor het cohesiebeleid - Motivering

--

3.2. JTF: toewijzing in het programma en overdrachten (1)

3.3. Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie

Tabel 19 A: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, binnen het programma (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar			
Regiocategorie*	Regiocategorie*	2025	2026	2027	Totaal

* Alleen van toepassing op het EFRO en het ESF+.

Tabel 19 B: Overdrachten tussen regiocategorieën als gevolg van de tussentijdse evaluatie, naar andere programma's (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar	Uitsplitsing per jaar			
Regiocategorie*	Regiocategorie*	2025	2026	2027	Totaal

* Alleen van toepassing op het EFRO en het ESF+.

3.4. Terugboekingen (1)

Tabel 20A: Terugboekingen (uitsplitsing per jaar)

Overdrachten van	Overdrachten naar		Uitsplitsing per jaar							
InvestEU of ander EU-instrument	Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal

(1) Alleen van toepassing op programmawijzigingen voor middelen die zijn teruggeboekt van andere instrumenten van de Unie, met inbegrip van elementen van het AMIF, het ISF en het BMVI, in direct of indirect beheer, of van InvestEU.

Tabel 20B: Terugboekingen* (samenvatting)

Van	Aan						
InvestEU / instrument	EFRO			ESF+			Cohesiefonds
	Meer ontwikkeld	Transitie	Ontwikkeld	Meer ontwikkeld	Transitie	Ontwikkeld	

* Cumulatieve bedragen voor alle overdrachten die tijdens de programmeringsperiode via programmawijzigingen zijn gedaan. Bij elk nieuw overdrachtverzoek worden in een programmawijziging de totale overgedragen bedragen voor elk jaar vastgesteld per fonds en per regiocategorie.

3.5. Financiële toewijzingen per jaar

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), i), van de GB-verordening, en de artikelen 3, 4 en 7 van de JTF-verordening

Tabel 10: Financiële toewijzingen per jaar

Fonds	Regiocategorie	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Totaal
							Financiële toewijzing zonder flexibiliteitsbedrag	Flexibiliteitsbedrag	Financiële toewijzing zonder flexibiliteitsbedrag	Flexibiliteitsbedrag	
EFRO*	Meer ontwikkeld	0,00	13.968.056,00	14.192.870,00	14.422.254,00	14.656.225,00	6.072.673,00	6.072.672,00	6.194.386,00	6.194.385,00	81.773.521,00
Totaal EFRO		0,00	13.968.056,00	14.192.870,00	14.422.254,00	14.656.225,00	6.072.673,00	6.072.672,00	6.194.386,00	6.194.385,00	81.773.521,00
Totaal		0,00	13.968.056,00	14.192.870,00	14.422.254,00	14.656.225,00	6.072.673,00	6.072.672,00	6.194.386,00	6.194.385,00	81.773.521,00

* Bedragen na de aanvullende overdracht naar het JTF

3.6. Totale financiële toewijzingen per fonds en nationale medefinanciering

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt g), ii), artikel 22, lid 6, en artikel 36 van de GB-verordening

Overdracht naar doelstelling “Investeren in werkgelegenheid en groei”: programma's die gebruikmaken van technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, GB-verordening, overeenkomstig de keuze die is gemaakt in de partnerschapsovereenkomst

Tabel 11: Totaal financiële toewijzingen per fonds en nationale bijdrage

Specifieke beleids-/JTF-doelstelling nummer of technische bijstand	Prioriteit	Grondslag voor berekening van de steun van de Unie	Fonds	Regiocategorie*	Uniebijdrage (a)=(b)+(c)+(i)+(j)	Uitsplitsing van EU-bijdrage				Nationale bijdrage (d)=(e)+(f)	Indicatieve uitsplitsing van de nationale bijdrage		Totaal (g)=(a)+(d)	Medefinancieringspercentage (h)=(a)/(g)
						EU-bijdrage		Flexibiliteitsbedrag			Publiek (e)	Particulier (f)		
						zonder technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5, punt b)	voor technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5, punt c)	zonder technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5, punt i)	voor technische bijstand in het kader van artikel 36, lid 5, punt j)					
1	1	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	56.382.842,00	46.304.065,00	1.620.642,00	8.172.112,00	286.023,00	96.903.725,00	27.924.770,00	68.978.955,00	153.286.567,00	36,7826373201%
2	2	Totaal	EFRO	Meer ontwikkeld	25.390.679,00	20.851.940,00	729.817,00	3.680.118,00	128.804,00	38.271.904,00	15.990.000,00	22.281.904,00	63.662.583,00	39,8832058071%
Totaal			EFRO	Meer ontwikkeld	81.773.521,00	67.156.005,00	2.350.459,00	11.852.230,00	414.827,00	135.175.629,00	43.914.770,00	91.260.859,00	216.949.150,00	37,6924827776%
Algemeen totaal					81.773.521,00	67.156.005,00	2.350.459,00	11.852.230,00	414.827,00	135.175.629,00	43.914.770,00	91.260.859,00	216.949.150,00	37,6924827776%

* Voor EFRO en ESF+: minder ontwikkeld, overgang en meer ontwikkeld en, in voorkomend geval, speciale toewijzing voor ultraperifere en noordelijke dunbevolkte regio's. Voor het Cohesiefonds: niet van toepassing. Voor technische bijstand hangt de toepassing van regiocategorieën af van de selectie van het fonds.

** Geef de totale JTF-middelen aan, met inbegrip van de aanvullende steun die is overgedragen van het EFRO en het ESF+. De tabel mag de bedragen overeenkomstig artikel 7, van de JTF-verordening niet bevatten. In het geval van uit het JTF gefinancierde technische bijstand moeten de JTF-middelen worden opgesplitst in middelen die verband houden met de artikelen 3 en 4 JTF-verordening. Voor artikel 4 JTF-verordening is er geen flexibiliteitsbedrag.

4. Randvoorwaarden

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt i), van de GB-verordening

Tabel 12: Randvoorwaarden

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
1. Doeltreffende toezichtmechanismen van de markt voor overheidsopdrachten			Ja	Monitoringmechanismen voor alle overheidsopdrachten en de aanbesteding ervan in het kader van de fondsen overeenkomstig de Uniewetgeving inzake aanbestedingen. Dit vereiste omvat: 1. Regelingen om te zorgen voor de verzameling van doeltreffende en betrouwbare gegevens over procedures voor overheidsopdrachten boven de EU-drempels overeenkomstig de rapportageverplichtingen van de artikelen 83 en 84 van Richtlijn 2014/24/EU, en de artikelen 99 en 100 van Richtlijn 2014/25/EU.	Ja	- Aanbestedingswet 2012 (herzien per 1 juli 2016, o.a. ter implementatie van de richtlijn 2014/24 en 2014/25) - TenderNed, https://www.tenderned.nl	Op 1 april 2013 is in Nederland de eerste versie van de Aanbestedingswet 2012 in werking getreden. Per 1 juli 2016 is deze wet herzien, o.a. ter implementatie van de richtlijn 2014/24 en 2014/25. Artikel 2.132 van de Aanbestedingswet 2012 bepaalt dat de aanbestedende dienst over de gunning van een overheidsopdracht en de instelling van een dynamisch aankoopstelsel een proces-verbaal opstelt dat een aantal basisgegevens omvat, o.a. namen van de winnende bidder (lid 1h), het aantal initiële bidders (lid 1 c-e) en de contractuele waarde (lid 1b). Alle aanbestedende diensten zijn verplicht tot publicatie van hun aankondigingen van opdrachten en aankondigingen van gegunde opdrachten op het nationale platform TenderNed, indien de waarde van de opdracht gelijk is tot of boven de EU-drempelwaarden. Op deze manier wordt voldaan aan criterium 1. Meer detail in bijlage.
				2. Regelingen om ervoor te zorgen dat de gegevens ten	Ja	Aanbestedingswet 2012 (herzien per 1 juli 2016, o.a. ter	2.a) idem criterium 1 2.b) In Nederland is het niet verplicht om de informatie genoemd onder

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				minste de volgende elementen omvatten: a. Kwaliteit en intensiteit van de concurrentie: namen van de winnende inschrijvers, aantal initiële inschrijvers en contractuele prijs b. Informatie over de definitieve prijs na voltooiing en over de deelname van kmo's als rechtstreekse inschrijvers indien de nationale systemen dergelijke informatie verstrekken		implementatie van de richtlijn 2014/24 en 2014/25) • TenderNed, https://www.tenderned.nl • Onderzoeksrapport “Effecten van de Aanbestedingswet 2012, Perceel 1: Deelname MKB aan overheidsopdrachten en het Feitenonderzoek”, • 2021 Monitor Aanbestedingen in Nederland 2017-2019 Meer detail in bijlage.	criterium 2.b. te verzamelen. Niettemin wordt er onderzoek naar de participatie van MKB in aanbestedingen gedaan, bijvoorbeeld in een onderzoek van 2015 over de Effecten van de Aanbestedingswet 2012 en de deelname MKB aan overheidsopdrachten. Hieruit bleek o.a. dat in 2014 63% van alle aanbestedingen boven de EU-drempels werden toegekend aan MKBs. In 2021 verscheen de tweede editie van het rapport, “2021 Monitor Aanbestedingen in Nederland 2017-2019”, ivm de monitoringsrapportage aanbesteden (art 83 en 85).
				3. Regelingen om te zorgen voor de monitoring en de analyse van de gegevens door de bevoegde nationale autoriteiten in overeenstemming met artikel 83, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 2, van Richtlijn 2014/25/EU	Ja	• 34 329 Wijziging van de Aanbestedingswet 2012 in verband met de implementatie van aanbestedingsrichtlijnen 2014/23/EU, 2014/24/EU en 2014/25/EU, Nr. 3 MEMORIE VAN TOELICHTING	De Memorie van Toelichting bij de wijziging van de aanbestedingswet 2012 legt het met betrekking tot de invulling van artikel 83 (2)/99(2) uit dat er verschillende controlemechanismen zijn voor de rechtmatige toepassing van de aanbestedingsregels. Er zijn mogelijkheden voor toezichthoudende autoriteiten of structuren om problemen aan te kaarten bij instanties als de Ombudsman of het parlement. Er zijn geen belemmeringen om, binnen de grenzen van het procesrecht, problemen voor te leggen aan de rechter. Op grond van artikel 83 en 85 van de Aanbestedingsrichtlijn levert Nederland elke drie jaar een toezichtrapport aan de EC aan.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				4. Regelingen om de resultaten van de analyse beschikbaar te maken voor het publiek in overeenstemming met artikel 83, lid 3, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 3, van Richtlijn 2014/25/EU	Ja	34 329 Wijziging van de Aanbestedingswet 2012 in verband met de implementatie van aanbestedingsrichtlijnen 2014/23/EU, 2014/24/EU en 2014/25/EU, Nr. 3 MEMORIE VAN TOELICHTING - Procurement Monitoring Report of the Netherlands, laatste versie van 2021 (eerdere versie: 2018) 2021 Monitor Aanbestedingen in Nederland 2017-2019 Meer detail in bijlage	De Memorie van Toelichting over de wijziging van de aanbestedingswet 2012 legt met betrekking tot artikel 83 (3)/99(3) uit dat de uitkomsten van accountscontroles openbaar worden gemaakt. Eveneens worden deze uitkomsten gebruikt ihkv op te stellen toezichtsrapporten. Zie ook publicatie van het ‘Public Procurement Monitoring Report of the Netherlands’ (mei 2021) en de ‘2021 Monitor Aanbestedingen in Nederland 2017-2019’ (mei 2021). Beide documenten zijn ook gepubliceerd als onderdeel van de brief aan de Tweede Kamer “Programma Beter Aanbesteden, onderzoek inkoopvolume en monitoringsrapportage”. Artikel 4.12a van de Aanbestedingswet geeft invulling aan artikel 83(3): aanbestedende diensten zijn verplicht om processen-verbaal van alle gegunde overheidsopdrachten en ingestelde dynamische aankoopssystemen, op diens verzoek, te verstrekken aan de Minister van Economische Zaken.
				5. Regelingen om ervoor te zorgen dat alle informatie die wijst op vermoedelijke manipulatie wordt meegedeeld aan de bevoegde nationale instanties in overeenstemming met artikel 83, lid 2, van Richtlijn 2014/24/EU en artikel 99, lid 2, van Richtlijn 2014/25/EU	Ja	- Mededingingswet, https://wetten.overheid.nl/BWBR0008691/2019-01-01 34 329 Wijziging van de Aanbestedingswet 2012 in verband met de implementatie van aanbestedingsrichtlijnen 2014/23/EU, 2014/24/EU en 2014/25/EU, Nr. 3 MEMORIE VAN TOELICHTING	De Mededingingswet heeft als doel de concurrentie te bevorderen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) handhaaft de wet en heeft als taak overtredingen van de Mededingingswet en het EU-Verdrag op te sporen. Op basis van deze wet, de Aanbestedingswet 2012, de Wet op het financieel toezicht en uitvoerende regelingen ziet de ACM erop toe dat

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
						• Informatiefolder “Betaal niet teveel...ziet u afspraken tussen bedrijven bij aanbestedingen? Meld ze bij ACM” • Informatie van de ACM over collusie bij aanbestedingen(zie hier) • https://www.acm.nl/nl/contact/tips-en-meldingen/tip-ons Meer info in bijlage.	marktteelnemers zich houden aan de regels voor concurrentie en marktwerking. De ACM helpt aanbestedende diensten bij het herkennen van afstemming tussen concurrenten bij inkooptrajecten. Om verboden afspraken tussen bedrijven te herkennen wordt op de website van ACM informatie gepubliceerd. Evenzo is er een meldpunt ingericht waar anonieme meldingen gedaan kunnen worden. Bovendien zijn de gegevens in TenderNed openbaar en dus ook beschikbaar voor de ACM. TenderNed is een onderdeel van PIANOo (expertisecentrum aanbesteden). ACM werkt nauw samen met PIANOo. Zie ook criterium 3. Meer info in bijlage.
2. Middelen en capaciteit voor de effectieve toepassing van de staatssteunregels			Ja	De beheersautoriteiten hebben de instrumenten en de capaciteit om de naleving van de staatssteunregels te controleren: 1. Voor ondernemingen in moeilijkheden en ondernemingen die aan een terugvorderingsverplichting zijn onderworpen.	Ja	artikel 2 van Verordening (EU) 651/2014.	Onderneming in moeilijkheden In ieder aanvraagformulier voor ondersteuning uit de fondsen wordt de aanvrager – in het geval van een consortium alle deelnemers - gevraagd of de betreffende onderneming in moeilijkheden verkeert volgens de definitie van artikel 2 van Verordening (EU) 651/2014. Hiertoe moet een formulier met een verklaring ‘geen financiële moeilijkheden’ worden ingevuld en ondertekend. Dit wordt beoordeeld door de managementautoriteit aan de hand van

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							de jaarrekening. Voor de beoordeling van ondersteuning uit EFRO kan ook gebruik gemaakt worden van ARACHNE. Ondernemingen waartegen een vordering loopt In ieder aanvraagformulier wordt de aanvrager gevraagd of er tegen de betreffende onderneming een bevel tot terugvordering van steun uitstaat. Er wordt door de managementautoriteit vooral gesteund op deze verklaring van de aanvrager. Gezien het zeer geringe aantal terugvorderingen wordt voor een pragmatische insteek gekozen. Hierbij neemt ook het Interdepartementaal Steun Overleg (ISO) een rol in. Zodra het ISO over een terugvorderingsbevel geïnformeerd is, kunnen de managementautoriteiten hierover geïnformeerd worden.
				2. Door toegang tot deskundig advies en richtsnoeren inzake staatssteun die worden verstrekt door deskundigen van lokale of nationale instanties.	Ja	- Interdepartementale afspraken 2017 (in het bijzonder afspraak 11), https://wetten.overheid.nl/BWBR0040099/2017-10-21 - Coördinatiepunt Staatssteun: https://europadecentraal.nl/coördinatiepunt-staatssteun/	In 2017 zijn in Nederland de interdepartementale afspraken inzake staatssteun geactualiseerd. In afspraak 11 staan de taken van het Interdepartementaal Steun Overleg (ISO) beschreven. Hier is onder meer vastgelegd dat het ISO op verzoek adviezen kan geven over staatssteunvraagstukken aan ministeries, decentrale overheden, interdepartementale gremia of onderdelen daarvan. In voorkomend geval zal het ISO zich verstaan met andere commissies binnen de

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							Rijksdienst die belast zijn met het geven van adviezen op juridisch gebied, zoals bijvoorbeeld de Interdepartementale Commissie Europees Recht (ICER). Hiermee wordt gewaarborgd dat de managementautoriteiten toegang hebben tot advies van staatssteun experts op nationaal niveau. Verder heeft het landelijke kenniscentrum ‘Europa decentraal’ het Coördinatiepunt Staatssteun (CPS) ingericht en biedt ondersteuning aan decentrale overheden bij het doen van kennisgevingen.
3. Effectieve toepassing en uitvoering van het EU-Handvest van de grondrechten			Ja	Er is voorzien in doeltreffende mechanismen om de naleving van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (“het Handvest”) te waarborgen, waaronder: 1. Regelingen om ervoor te zorgen dat programma’s die worden ondersteund door de fondsen en de uitvoering ervan de relevante bepalingen van het Handvest naleven.	Ja	• Richtsnoeren voor de eerbiediging van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. • Oprichting en taak College voor de Rechten van de Mens (CvRM): Wet College voor de rechten van de mens, https://wetten.overheid.nl/BWBR0030733/2020-01-01 • Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens (zie in het bijzonder punt 3.1. mandaat en het verwijst naar het Handvest): https://mensenrechten.nl/nl/memorie-van-toelichting-op-wet-college-voor-de-rechten-van-de-mens • Algemene wet bestuursrecht • Wet Nationale ombudsman Meer detail in bijlage.	Nederland gebruikt bijlage III, Richtsnoeren voor naleving van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, o.a. bij volgende processen: 1. de beheersautoriteit bij het opstellen en toepassen van selectiecriteria, de verstrekking van gegevens over concrete acties, de voorlichting van potentiële begunstigden en het onderhouden en verstrekken van toegang tot de lijst van concrete acties 2. het Comité van Toezicht bij het goedkeuren van de project selectiecriteria en het bestuderen en goedkeuren van het eindverslag. 3. De auditautoriteit bij het uitvoeren van audits. In de Comités van Toezicht zit een vertegenwoordiger van het CvRM of

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							een vergelijkbare organisatie. Dit lid heeft de rol om zowel bij de programmauitvoering, evaluatie en afsluiting aandacht op de conformiteit met het Handvest te leggen. In de opzet van de programma's is het maatschappelijk middenveld in gelegenheid gesteld te reflecteren op naleving van het Handvest. Meer detail in bijlage.
				2. Regelingen voor rapportage aan het monitoringcomité over gevallen van door de fondsen gesteunde acties die niet conform zijn met het Handvest en klachten met betrekking tot het Handvest die zijn ingediend volgens de overeenkomstig artikel 69, lid 7, van de GB-verordening ingestelde regelingen.	Ja	• Klachtenprocedure College voor de Rechten van de Mens (CvRM): https://mensenrechten.nl/nl/college-voor-jou • Oprichting en taak College voor de Rechten van de Mens: Wet College voor de rechten van de mens • Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens (artikel 3.1. Mandaat) • Bezwaar en beroep tegen een beslissing van de overheid • Algemene wet bestuursrecht • Wet Nationale ombudsman Meer detail in bijlage.	Non-conformiteit: Indien non-conformiteit bij gesteunde acties tijdens controlewerkzaamheden door de managementautoriteit, auditautoriteit of andere bevoegde autoriteiten wordt vastgesteld, wordt dit vermeldt aan het CvT, bv. als onderdeel van jaarlijkse controleverslagen. Hier wordt ook vermeldt welke (corrigerende) acties ondernomen (moeten) worden. Klachten over de niet-naleving van het Handvest kunnen bij verschillende instanties ingediend worden. Het CvRM staat centraal bij klachten m.b.t. de rechten uit het Handvest. De managementautoriteit als verantwoordelijk bestuursorgaan informeert het CvT over ontvangen klachten als ook de afhandeling (corrigerende acties) hiervan. In alle CvTs zit bovendien een vertegenwoordiger (bv. van het CvRM) die o.a. de naleving van het Handvest onder zijn of haar verantwoordelijkheid heeft. Dit lid heeft de rol om de

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							managementautoriteit actief te bevragen over naleving van het Handvest in het programma. Tenminste een keer per jaar wordt dit punt op de agenda van het CvT geagendeerd. Meer detail in bijlage.
4. Uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) in overeenstemming met Besluit 2010/48/EG van de Raad.			Ja	Er is voorzien in een nationaal kader voor de uitvoering van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD), met onder meer: 1. Meetbare doelstellingen, gegevensverzameling en toezichtmechanismen.	Ja	• VN-Verdrag (ratificatie NL juni 2016) • Rapportage over naleving VN-verdrag handicap in Nederland • Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte • Wet Banenafpraak/Quotumwet, kennisdocument voorjaar 2020. • Onbeperkt Meedoen (programma) • 2020 Kamerbrief over indicatoren programma Onbeperkt Meedoen! • Eindrapportage Onbeperkt meedoen! 2018 - 2021 • Programma Iedereen onderweg • Rapport Inzicht in Inclusie (2018) • Wet College voor de rechten van de mens • Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens Meer detail in bijlage.	In juni 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag inzake rechten van personen met een handicap geratificeerd. De regering heeft in overleg met personen met een beperking en organisaties die een rol spelen bij de implementatie van het VN-verdrag het programma “Onbeperkt Meedoen” opgezet. Dit programma omvat concrete doelen en een tijdpad voor de geplande activiteiten. Eenmaal per jaar wordt de voortgang gerapporteerd aan de Tweede Kamer, waarbij de behaalde doelstellingen in vastgestelde indicatoren worden gerapporteerd. Deze rapportages worden tevens aan het VN-Comité gerapporteerd. Het programma sluit aan bij Nederlandse wetgeving, die stelt dat de overheid een rol heeft in het bevorderen van voldoende werkgelegenheid, waaronder voor mensen met een beperking. In de Wet gelijke behandeling op grond van handicap en chronische ziekte is het VN Verdrag bij wet uitgewerkt. Aanvullend zijn er sinds 2015 ook de Wet Banenafpraak en Quotumwet en is in 2019 het programma ‘Iedereen onderweg’ ingevoerd.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							Door Het College voor de Rechten van de Mens worden ook regelmatig onderzoeksrapporten gepubliceerd, zoals “Inzicht in Inclusie”(2018).
				2. Regelingen om ervoor te zorgen dat het beleid, de wetgeving en de normen inzake toegankelijkheid naar behoren tot uiting komen in de voorbereiding en de uitvoering van de programma's.	Ja	- Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid - Onbeperkt Meedoen (programma) - Oprichting en taak College voor de Rechten van de Mens: Wet College voor de rechten van de mens, Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens Meer detail in bijlage.	In het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid wordt bepaald dat overheidssites moeten voldoen aan toegankelijkheidseisen zoals vastgelegd in EN 301 549/WCAG 2.1 en daarover verantwoordelijkheid moeten afleggen in een gepubliceerde toegankelijkheidsverklaring om aan toegankelijkheidsvereisten te voldoen. Eveneens vonden tijdens de 2021-27 programmavoorbereiding openbare consultaties plaats om toe te zien op de vereisten. Bij de programma's die meer gericht zijn op individuele begunstigde (bv. ESF+) zijn deskundigen actief betrokken bij de programmavoorbereiding en ook de implementatie. Door doelgerichte trainingen worden de programma-autoriteiten alsook de begunstigten ondersteund om aan de vereisten te voldoen. Zie ook het programma “Onbeperkt Meedoen” zoals onder criterium 1 beschreven. Dit programma richt zich op alle vereisten van het verdrag. Bovendien zal Het College voor de Rechten van de Mens of een vergelijkbare organisatie als lid van het

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							Comité van Toezicht erop toezien dat Verdrag tijdens de programmauitvoering wordt gerespecteerd. Meer detail in bijlage.
				3. Regelingen voor rapportage aan het monitoringcomité over gevallen van door de fondsen gesteunde acties die niet conform zijn met het UNCRPD en klachten met betrekking tot het UNCRPD die zijn ingediend volgens de overeenkomstig artikel 69, lid 7, ingestelde regelingen.	Ja	- Klachtenprocedure College voor de Rechten van de Mens: https://mensenrechten.nl/nl/college-voor-jou - Oprichting en taak College voor de Rechten van de Mens: Wet College voor de rechten van de mens, Memorie van toelichting op Wet College voor de Rechten van de Mens - Bezwaar en beroepsprocedure algemeen: Bezwaar en beroep tegen een beslissing van de overheid Brochure Rijksoverheid.nl - Algemene wet bestuursrecht - Wet Nationale ombudsman Meer detail in bijlage.	Non-conformiteit: Indien non-conformiteit bij gesteunde acties tijdens controlewerkzaamheden door de managementautoriteit, auditautoriteit of andere bevoegde autoriteiten wordt vastgesteld, wordt dit vermeldt aan het CvT, bv. als onderdeel van jaarlijkse controleverslagen. Hier wordt ook vermeldt welke (corrigerende) acties ondernomen (moeten) worden, bv. een proportionele korting van de subsidie. Klachten: Klachten over de niet-naleving van het Verdrag kunnen bij verschillende instanties ingediend worden. De managementautoriteit als verantwoordelijk bestuursorgaan informeert het CvT over ontvangen klachten als ook de afhandeling (corrigerende acties) hiervan. In alle CvTs zit een vertegenwoordiger die o.a. de naleving van het VN-verdrag onder zijn of haar verantwoordelijkheid heeft. Dit lid heeft de rol om de managementautoriteit actief te bevragen over naleving van het VN-verdrag in het programma. Tenminste een keer per jaar wordt het onderwerp klachten en non-conformiteit op de agenda het CvT geagendeerd. Meer detail in bijlage.

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
1.1. Goede governance van de nationale of regionale strategie voor slimme specialisatie	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Ja	Strategieën voor slimme specialisatie worden ondersteund door: 1. Actuele analyse van problemen met de verspreiding van innovatie en met digitalisering.	Ja	Zie hfd. 4 van de RIS3	Deze gevraagde up-to-date analyse wordt gegeven in de RIS3 voor Oost-Nederland voor de periode 2021-2027. Genoemde uitdagingen zijn: • Urgentie: Gevestigde bedrijfsleven moet op tijd de urgentie van de transities afwegen • Kennis en kunde: Veel van de kennis en kunde om transities vorm te geven is op dit moment niet beschikbaar bij het personeel. • Beschikbare middelen: In veel gevallen zijn er onvoldoende middelen beschikbaar om actief aan de slag te gaan met de transities. • Gebrek aan flexibiliteit: Flexibiliteit is vereist op het niveau van management en op het niveau van het personeel om de impact van de transities te overzien. H3 betreft een SWOT-analyse waarbij naast de sterktes en kansen voor de regio ook wordt stilgestaan bij zwaktes en bedreigingen. Op deze manier is een compleet beeld ontstaan van de economische kracht van de regio. Digitalisering is binnen de drie cross-overs benoemd één van de belangrijkste transities voor de komende tijd (H5 t/m7).

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
				2. Bestaan van bevoegde regionale/nationale instelling of instantie belast met het beheer van de strategie voor slimme specialisatie	Ja	Zie hfd 10 van de RIS3 en governance van programma. Hoofdstuk 8, paragraaf 3 van de RIS3 staat stil bij de governance structuur	Hoofdstuk 8, paragraaf 3 van de RIS3 staat stil bij de governance structuur. Uitvoeringsverantwoordelijkheid binnen het programma wordt gedragen door de BA. De uitvoering van de RIS3 berust in het economisch beleid van provincies Gelderland en Overijssel, constant onderwerp van gesprek tussen beide provincies (zowel ambtelijk als bestuurlijk). De BA heeft een voldoende administratieve capaciteit en werkt heel nauw samen met andere overheidslagen en publiek-private structuren. Dit levert een solide institutionele basis op. Dit blijkt uit de verschillende evaluaties die zijn uitgevoerd. De provincies houden onder andere via OostNL, economic boards en ThinkEast actief contact met partners uit de regio, waarbij men aandacht heeft voor de triple helix afstemming. Gedurende de uitvoering van het programma zijn de volgende partners betrokken: • Monitoringcomité • Deskundigencommissie Ministerie EZK wordt op reguliere basis geïnformeerd over de voortgang van het programma
				3. Instrumenten voor toezicht en evaluatie om de voortgang te meten in de richting van de doelstellingen van de strategie	Ja	Zie hfd 10 van de RIS3	Hoofdstuk 8 van de RIS3 beschrijft monitoring en evaluatie. In principe wordt deze monitoring door onafhankelijken gedaan (specifieke CBS data en de ERAC monitor van

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							bestedingen Europese middelen in de provincies Overijssel en Gelderland). Naast het continueren van de monitor die is gebruikt in de vorige programmaperiode wordt onder leiding van professor Boschma een specifiekere (tweejaarlijkse) monitor opgezet aan de hand van het relatedness model voor Landsdeel Oost. Naast deze economische invalshoek zal er tevens een monitor worden ontwikkeld om de maatschappelijke impact te monitoren. Indicatoren of Oost de middelen besteedt in lijn met doelstellingen van RIS3 bijvoorbeeld: aandeel van financiering tbv MKB-ers, TRL van projecten, evenwichtige regionale spreiding van middelen. In dit proces worden stakeholders betrokken. Bestaande gremia (leden Monitoringcomité (voorheen CvT), spiegelgroep en deskundigencommissie) maar tevens nieuwe samenwerkingsverbanden zoals Th!nkEast
				4. Functioneren van de samenwerking tussen belanghebbenden ("ondernemingsgezinnd ontdekkingsproces").	Ja	Zie hfd 2.2 van de RIS3	In Oost werkt de BA goed samen met verschillende stakeholders, blijktens stakeholderbijeenkomsten, initiatieven om betrokkenheid van achterban en samenwerkingspartners te vergroten, uit input via andere wegen. In het proces van RIS3 en programma is een Spiegelgroep gevormd uit

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							vertegenwoordiging van verschillende quadrupel helix organisaties in Oost-Nederland (zie Bijlage A3 RIS3). Zij blijven een rol spelen in het actueel houden van de RIS3. In nauw contact van programmabureau met diverse stakeholders, wordt input uit het werkveld direct meegenomen in werkzaamheden van het programmabureau. Zie H6 'communicatie'. Daarnaast zijn er regionale samenwerkingspartners samengekomen in Th!nk East Netherlands met prioriteiten voor gebundelde innovatiekrachten en hoe zij Europese middelen en samenwerkingsverbanden benutten voor Oost. Hun strategie is belangrijke input geweest voor keuzes in de RIS3. Th!nk East Netherlands is ook toegetreden tot de Spiegelgroep met blijvende betrokkenheid .
				5. Acties die nodig zijn voor de verbetering van de nationale of regionale onderzoeks- en innovatiesystemen, waar nodig.	Ja	Zie hfd 2.2 van de RIS3	H4.1 zet uiteen hoe de RIS3 het innovatie ecosysteem in Oost versterkt, hoe samenwerking voor innovatie zorgt en hoe belangrijk het is krachten te koppelen aan transitie en maatschappelijke uitdagingen. De RIS3 stelt cross-overs van innovaties centraal die tot doel hebben maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden, met de volgende acties:

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							• Focus en massa op niveau van het landsdeel; • Investeren in incrementele én radicale innovaties, essentieel voor de economie en blikvangers van Oost-Nederland; • Investeren in krachtig en concurrerend mkb en nieuwe kansen ontwikkelen via startups en scale-ups; • Aansluiten bij maatschappelijke en economische transitie die context creëren waarin innovaties succesvol zijn; • Faciliteren van integrale innovatieaanpak rondom de business case; • Betrekken van boegbeelden in verbinden van actoren en activiteiten in continu samenspel zodat innovaties niet ophouden bij de waan van de dag; • Innoveren met en voor de mensen van Oost-Nederland .
				6. Waar relevant, acties om de industriële transitie te steunen.	Ja	Zie hfd 7.3 van de RIS3	De industriële transitie wordt als nationale uitdaging erkent in hoofdstuk 2. Voor Oost-Nederland biedt deze transitie zowel een uitdaging als een economische en innovatiekracht. Hoofdstuk 1 ligt toe hoe groot en belangrijk de sector is in termen van bedrijvigheid en in hoofdstuk 5 wordt toegelicht welke kansen er liggen middels de cross-over 'Manufacturing & MaterialTech'. Zowel Gelderland als Overijssel zijn traditioneel sterk in de

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							maakindustrie (inclusief de procesindustrie). In beide provincies zijn er procentueel meer mensen werkzaam in deze sector dan het Nederlands gemiddelde. De cross-over ‘Manufacturing & MaterialTech’ omvat innovaties die raken aan de industriële transitie en de technologische uitdagingen die hier spelen. Innovaties op dit thema versterken de industrie in Oost-Nederland, maar bieden ook nieuwe verkoopkansen waardoor de economie in Oost-Nederland nog verder kan versterken
				7. Maatregelen met het oog op betere samenwerking met partners buiten een bepaalde lidstaat in prioritaire gebieden die worden gesteund door de strategie voor slimme specialisatie.	Ja	Zie hfd. 7.4 en 8.4 van de RIS3	Door haar strategische ligging tussen de Randstad en het Ruhrgebied is Oost-Nederland een internationaal georiënteerde regio. In de RIS3 is in beeld gebracht hoe organisaties uit Oost-Nederland samenwerken met andere Europese regio's en internationale partners binnen o.a. Horizon2020. Uit deze analyse blijkt dat Oost-Nederlandse partners een sterke rol innemen binnen verschillende projecten. Uit deelname van Oost-Nederlandse partners aan Horizon2020-projecten blijkt ook dat Oost-Nederlands onderzoek van internationale allure en waarde is. Voor versterking van deze positie kijkt Oost-Nederland vooral naar buiten en niet naar binnen. Zo is Think East Netherlands opgericht om betere coördinatie te bewerkstelligen in

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							internationale innovatie. Oost-Nederland is actief in samenwerkingen als Manunet, Vanguard Initiative en S3 platforms in Europa. De acties in de RIS3 en de algemene strategie van de provincies zijn erop gericht deze sterke innovatiepositie te versterken.
2.2. Governance van de energiesector	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Ja	Overeenkomstig artikel 3 van Verordening (EU) 2018/1999 en in overeenstemming met de doelstellingen inzake broeikasgasemissiereductie op lange termijn in het kader van de Overeenkomst van Parijs wordt de Commissie in kennis gesteld van het geïntegreerde nationale energie- en klimaatplan, met onder meer: 1. Alle verplichte elementen van het model in bijlage I bij Verordening (EU) 2018/1999.	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/11/01/integraal-nationaal-energie-en-klimaatplan/integraal-nationaal-energie-en-klimaatplan.pdf) Methodedocument Energiebesparing (zie https://english.rvo.nl/sites/default/files/2020/07/EED-Methodedocument-energiebesparing.pdf)	De bijlage is gebruikt voor de indeling van het INEK. 1. Sectorale trajecten Elektriciteit Het doel voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit is in 2030 ten minste 49 TWh van wind op zee en 35 TWh van hernieuwbare bronnen op land, naast 7 TWh kleinschalige opwek. Hiermee is naar verwachting in 2030 minstens 70% van het elektriciteitsverbruik hernieuwbaar. Verwarming en Koeling De ambitie is de CO2-uitstoot van het verwarmen van bijvoorbeeld gebouwen stapsgewijs terug te brengen tot 0 in 2050. Mobiliteit Gestreefd wordt naar een mobiliteitssysteem waarin uiteindelijk

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							alle personen- en goederenvervoer en mobiliteit in de bouw emissieloos is. 2. doelstellingen voor diversificatie van de energievoorziening NL heeft geen numerieke doelstellingen geformuleerd specifiek gericht op diversificatie, maar wel doelstellingen voor hernieuwbare energie die ook leiden tot diversificatie van energiebronnen en leveranciers. Kwalitatief heeft NL ook beleid voor het diversifiëren van gasleveranciers. 3. methoden voor de uitvoering van artikel 7 EED De beschreven methodologieën zijn uitgewerkt in het Methodedocument Energiebesparing. Meer detail in bijlage.
				2. Een overzicht van de geplande financiële middelen en mechanismen voor maatregelen ter bevordering van koolstofarme energie.	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/11/01/integraal-nationaal-energie-en-klimaatplan/integraal-nationaal-energie-en-klimaatplan.pdf)	In de beoordeling geeft de EC aan dat het plan een vrij volledige assessment van de investeringsbehoeften weergeeft en dat de autoriteiten nadrukkelijk zijn nagegaan hoe de noodzakelijke middelen te mobiliseren. In het plan zelf is het overzicht niet erg gedetailleerd en ontbreekt veelal de kwantitatieve informatie. Dit is vooral een gevolg van de gekozen instrumenten (regulering en

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							fiscale maatregelen) die tot het gewenste resultaat moeten leiden. De onderbouwing hiervoor is opgenomen in de onderliggende analyse van het CPB (zie https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-1nov2019-Doorrekening-Klimaataakkoord.pdf).
2.3. Doeltreffende bevordering van het gebruik van hernieuwbare energie in alle sectoren en in de hele EU	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Ja	Er is voorzien in maatregelen om te zorgen voor: 1. Het naleven van het bindende nationale streefcijfer voor hernieuwbare energie voor 2020 en handhaving van dit aandeel hernieuwbare energie als referentieaandeel tot 2030, of de vaststelling van extra maatregelen indien het referentieaandeel gedurende een periode van een jaar niet wordt gehandhaafd overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001 en Verordening (EU) 2018/1999.	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie link) Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (zie link) Programmastart Interbestuurlijk Programma (IBP) Ministerie van BZK (2018, zie link) Meer detail in bijlage.	Hernieuwbare energie – bevordering gebruik – volgens het INEK acht de EC voor NL 26% een redelijk doel (EU-doel 32%) en NL toont de ambitie een aandeel van 27% te realiseren. PBL schat dat met alle maatregelen 30-32% wordt gehaald (INEK p.10). Deze opgaven worden geborgd in het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie gestoeld op regionale energiestrategieën waarin per regio de concrete programma's en acties zijn opgenomen. In 2020 was het uiteindelijke aandeel van het gebruik van hernieuwbare energie in Nederland 11,5%. De doelstelling voor Nederland in 2020 was 14%. Via statistische overdracht van groene stroom uit Denemarken heeft Nederland in 2020 14% bereikt. Het aandeel duurzame energie in 2023 wordt door PBL (Klimaat- en Energieverkenning 2021) geschat op 16,2%. Hiermee wordt de landelijke doelstelling uit het Energieakkoord uit 2013 van 16% duurzame energie in 2023 gehaald. Daarnaast ligt Nederland nagenoeg op schema voor het

Randvoorwaarde	Fonds	Specifieke doelstelling	Naleving van de randvoorwaarde	Criterium	Naleving van criteria	Verwijzing naar relevante documenten	Motivering
							indicatieve traject zoals vastgelegd in het INEK.
				2. Een toename van het aandeel hernieuwbare energie in de verwarmings- en koelingssector conform artikel 23 van Richtlijn (EU) 2018/2001, overeenkomstig de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 en Verordening (EU) 2018/1999.	Ja	Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019, zie link) Voortgangsrapportage Energie uit hernieuwbare bronnen in Nederland 2017-2018. RVO (zie link) Meer detail in bijlage	In het INEK is een breed palet aan financiële (zie bv. 3.1.2.) en niet-financiële (zie bv. 3.2.) maatregelen aangekondigd om het aandeel hernieuwbare energie in de verwarmings- en koelingssector te doen stijgen. De toename van het aandeel hernieuwbare energie in verwarming en koelingssector (als onderdeel van de richtlijn HE) wordt tweejaarlijks gemonitord. In 2015 en 2016 (rapportage 2018) was het 5,5%. In 2017 en 2018 resp. 5,7 en 6,1% (rapportage eind 2019; zie op pag. 11 e.v. ook een uitgebreid overzicht van maatregelen genomen en/of gepland om de groei van energie uit hernieuwbare bronnen te bevorderen. In het INEK zijn een aantal ontwikkelingen van de laatste jaren en het coalitieakkoord uit 2021 van het nieuwe kabinet nog niet verwerkt. Dit heeft geleid tot aanvullende maatregelen. Hiermee verwacht Nederland de doelstelling van RED artikel 23 te halen. Meer detail in bijlage.

5. Programma-autoriteiten

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt k), en de artikelen 71 en 84 van de GB-verordening

Tabel 13: Programma-autoriteiten

Programma-autoriteiten	Naam van de instelling	Naam contactpersoon	Functie	E-mail
Beheerautoriteit	Provincie Gelderland	Anko Jan Marringa	Programmaleider	a.marringa@gelderland.nl
Auditautoriteit	Ministerie van Financiën	Ton van Wissen		a.p.m.wissen@minfin.nl
Instantie die betalingen van de Commissie ontvangt	Provincie Gelderland	Anko Jan Marringa	Programmaleider	a.marringa@gelderland.nl

Verdeling van de terugbetaalde bedragen voor technische bijstand uit hoofde van artikel 36, lid 5, van de GB-verordening indien meerdere instanties zijn aangewezen om betalingen van de Commissie te ontvangen

Referentie: Artikel 22, lid 3, van de GB-verordening

Tabel 13 A: Het aandeel van de in artikel 36, lid 5, punt b), van de GB-verordening vermelde percentages dat zou worden vergoed aan de instanties die betalingen van de Commissie ontvangen indien technische bijstand wordt verstrekt uit hoofde van artikel 36, lid 5 (in procentpunten)

6. Partnerschap

Referentie: artikel 22, lid 3, punt h), van de GB-verordening

In overeenstemming met de Code of Conduct (Article 6) No 240/2014, heeft de Beheerautoriteit partners uit de regio betrokken bij het opstellen van het Programma. Deze partners zijn geïdentificeerd en uitgenodigd mee te werken aan de voorbereidende werkzaamheden van het programma. Met de volgende partners is invulling gegeven aan het partnerschapsbeginsel:

1. Mede-overheden: Bij het opstellen van het programma zijn mede-overheden (de twee provincies, gemeenten en waterschappen) geraadpleegd en is hen om input gevraagd. Deze input kon gegeven worden tijdens verschillende stakeholderbijeenkomsten.
2. Partners uit de triple-helix: Belangrijke partners uit de triple helix, denk aan onderwijs- en kennisinstellingen, bedrijven en intermediaire organisaties, zijn ook geconsulteerd voor het opstellen van het Programma. Ook zij hebben input kunnen leveren via de stakeholderbijeenkomsten en hebben zij zitting in de Spiegelgroep. De Spiegelgroep is in het leven geroepen, om te reflecteren op de concepten van het programma 2021-2027. De Spiegelgroep vormt een goede afspiegeling van de triple-helix in Oost Nederland.
3. Relevante maatschappelijke partners: vertegenwoordigers van milieuorganisaties, sociale inclusie (waaronder gelijkheid en mindervaliden), werkgevers en werknemers zijn enerzijds betrokken door middel van actieve raadpleging (één-op-één gesprekken, attendering consultaties) en anderzijds door middel van hun lidmaatschap in het Comité van Toezicht 2014-2020, waar de programmaontwikkeling 2021-2027 aan de orde is geweest.
4. Overige belanghebbenden: De verschillende stakeholderbijeenkomsten die georganiseerd zijn, zijn ook toegankelijk geweest voor overige belanghebbenden. Dit kunnen betrokken inwoners van het landsdeel zijn, maar ook kleiner MKB dat niet gericht een uitnodiging heeft ontvangen, maar wel geïnteresseerd is in deelname aan het programma.

Hieronder wordt stilgestaan bij hoe deze partners betrokken zijn geweest in de voorbereiding op het programma Oost-Nederland 2021-2027. Ook de rol van deze partners bij de uitvoering van het programma wordt besproken.

Betrokkenheid van de partners bij de voorbereiding

Om te komen tot het definitieve programma hebben de besturen van zowel Gelderland en Overijssel een interactief proces met de stakeholders van de Triple Helix georganiseerd. Door middel van verschillende bijeenkomsten en overleggen is de Beheerautoriteit in gesprek gegaan met ondernemers, decentrale overheden, onderwijs & onderzoeksinstituten en maatschappelijke organisaties. Hier is belangrijke input opgehaald voor de opstelling van nieuw (economisch) beleid. De stakeholders gaven de volgende belangrijke punten mee:

- Bouw voort op het programma 2014-2020,
- Verruim de steun voor 'koolstofarm' naar bredere scope energietransitie,
- Verminder administratieve lasten.

Deze werkwijze legde in Oost-Nederland een goede basis voor de ontwikkeling van het Programma.

Reactie van partners in Oost-Nederland

De partnergroepen zijn op meerdere wijzen betrokken bij de ontwikkeling van het programma. Zowel voor de RIS3 als het Programma zijn bijeenkomsten georganiseerd waarop circa honderd deelnemers actief hun input geleverd hebben. Tevens bestond de mogelijkheid om via internet te reageren op het concept programma. De respondenten geven een goede afspiegeling van MKB, ondernemers, kennisinstellingen, decentrale overheden, intermediare organisaties en maatschappelijke organisaties.

In aanvulling op de betrokkenheid van stakeholders in het opstellen van het concept programma, is het programma in een openbare, online consultatie voorgelegd aan het brede publiek. Hieraan is ruchtbaarheid gegeven door middel van openbare publicaties en door actieve attendering van alle eerdere aanvragers, begunstigden en stakeholders, en door berichtgeving aan alle leden van alle gremia rondom programma 2014-2020 (zoals het Comité van Toezicht, de Deskundigencommissie) en de Spiegelgroep programma 2021-2027.

In de maand dat het programma openstond voor publieksconsultatie zijn vele reacties ontvangen. De teneur van deze reacties is voor het overgrote deel steun aan de gemaakte keuzes en de beschreven aanpak. Een aantal suggesties is dankbaar overgenomen in de teksten hiervoor. Bijvoorbeeld ten aanzien van de potentiële steunende rol aan innovatie, valorisatie en acceptatie van innovatieve oplossingen door creatieve industrie, kennisinstellingen en/of gebruikersgroepen.

Een aantal reacties hield verband met de reikwijdte van het programma en de ordening in prioriteiten enerzijds, tegenover de RIS3 anderzijds. Met tekstuele aanpassingen is dit meer duidelijk gemaakt.

Ten slotte richtten veel reacties zich op de uitvoering van het programma te zijner tijd. Onderwerpen ten aanzien van de uitvoering die zijn geschreven, zijn bijvoorbeeld:

- vermindering van de administratieve lastendruk,
- selectie op basis van ‘first come, first serve’ in relatie tot kortere doorlooptijden,
- toegankelijke instrumenten voor het MKB,
- duidelijke en pragmatische toepassing van regelgeving (bijvoorbeeld ten aanzien van ‘steun buiten het gebied’),
- minder zware eisen aan omvang en samenstelling van consortio (zonder eis tot samenwerking los te laten).

Zoals is benoemd in de passage ‘lessons learned’ in hoofdstuk 1, herkent de Beheerautoriteit zich in veel van deze punten. De inbreng hierop uit de publieksconsultatie wordt meegenomen in de vertaling straks van dit programmadocument naar specifieke subsidievoorwaarden en openstellingen.

Betrokkenheid van de partners tijdens de uitvoering

Ook worden verschillende partners betrokken bij het Comité van Toezicht. Dit comité behoudt dezelfde samenstelling en functie als in de vorige programmaperiode. Hieronder vallen mede-overheden en partners uit de triple helix. Hiermee geeft Oost-Nederland vorm aan de gewenste gezamenlijke invulling van het toezicht. Het Comité is verantwoordelijk voor het toezicht op de uitvoering van het programma conform het gestelde in de verordening.

Het Monitoringcomité (voorheen: Comité van Toezicht) is samengesteld in overeenstemming met de voorschriften uit de Europese regelgeving en richtlijnen.

Naast het Comité van Toezicht wordt, net zoals in het vorige programma een Deskundigencommissie ingericht waarin onafhankelijke experts van de triple helix-partners zitting hebben. De commissie beoordeelt of projecten daadwerkelijk in aanmerking komen voor financiering. Het advies heeft de vorm van een gezamenlijke score die aan alle ingediende projecten wordt toegekend door de

deskundigecommissie. Door de samenstelling met deskundigen van buiten de Beheerautoriteit en de twee provincies geeft dit een verrijking van en aanvulling op de publieke uitvoering. Dit leidt tot selectie van betere projecten en draagt zo bij aan hogere kwaliteit van het programma.

Een vertegenwoordiger van de provincies en een vertegenwoordiger vanuit de steden van Oost-Nederland neemt deel aan de vergadering van de Deskundigencommissie. Beide vertegenwoordigers hebben slechts een adviserende rol bij de beoordeling van de projecten en dus geen stemrecht. Met de instelling van de Deskundigencommissie ten behoeve van projectselectie geeft het Programma vorm aan de realiserende rol van de markt.

Om het Monitoringcomité en de Deskundigencommissie te ondersteunen en betrokken te houden worden verschillende organisaties uitgenodigd om bij te dragen aan projectacquisitie. Hierbij ligt een actieve rol bij het programmamanagement (in aansluiting op de provinciale beleidsafdelingen).

Gedurende de uitvoering van het programma worden partners ook betrokken middels voorlichting via nieuwsbrieven, beschikbaarstelling van jaar- en evaluatieverslagen, projectbezoeken, de programma website www.op-oost.eu. Daarnaast worden deze groepen ook in de gelegenheid gesteld om tijdens de Europa Kijkdagen kennis te nemen van de ontwikkelingen en voortgang van het programma.

Betrokkenheid van partners tijdens de monitoringsfase en evaluatiefase

Door vertegenwoordiging in de formele fora voor de uitvoering van het programma blijven partners gedurende de hele looptijd betrokken. Door deelname aan deze fora worden zij voortdurend in staat gesteld hun inbreng te leveren in de diverse taken van de programmasturing. Doorlopende monitoring en periodieke evaluaties worden in samenspraak met deze fora uitgevoerd. Bij evaluaties wordt vanzelfsprekend de doelgroep van het programma bevraagd.

Met name met het oog op het mkb in de doelgroep zijn hun absorptiecapaciteit en de administratieve lasten van de steun voortdurend onderwerpen van monitoring en evaluatie. Op basis van voorafgaande programma's en de evaluaties daarvan, voorziet de BA geen knelpunten. Mochten hierover desondanks signalen blijken, dan worden mogelijke aanpassingen en verdere vereenvoudingen verkend en met het Monitoringcomité bepaald.

In samenhang tot dit punt merkt de BA dat Oost-Nederland de instandhoudingsverplichting uit artikel 65, lid 1 van de Verordening met Algemene bepalingen voor mkb verkort tot drie jaren.

Bij het opzetten van de uitvoering, monitoring en evaluaties, wordt hoofdstuk V van de Gedragscode inzake partnerschap in acht genomen (Verordening [EU] 240/2014).

7. Communicatie en zichtbaarheid

Referentie: Artikel 22, lid 3, punt j), van de GB-verordening

Communicatie is integraal onderdeel van het programma. De Beheerautoriteit stelt hiertoe een specifieke communicatiemedewerker aan. De kerngedachte is dat we steeds stilstaan bij de vragen hoe we de meest gewenste projecten krijgen, hoe de relatie met (potentiële) subsidieaanvragers en -ontvangers soepel verloopt en hoe het programma bijdraagt aan een goede naam voor Europa en de Fondsen.

Dit hoofdstuk beschrijft de invulling van communicatie op hoofdlijnen. Jaarlijks volgt een communicatieplan dat aansluit bij de actuele stand van zaken.

COMMUNICATIEDOELSTELLINGEN

- bekendheid van het programma zodat de doelgroepen ons makkelijk vinden,
- werven van projecten die bijdragen aan het versterken van de regionale innovatieve economie en klimaatdoelstellingen,
- laagdrempelige toegang en toeleiding naar subsidiemogelijkheden,
- begrijpelijke verantwoordings- en zichtbaarheidverplichtingen,
- vertrouwen; begunstigden en stakeholders kennen ons als partner waarmee het goed samenwerken is,
- zichtbaarheid van de resultaten van de projecten en effecten.

DOELGROEPEN

1. (potentiële) Begunstigden
2. Stakeholders
3. Het brede publiek

(Potentiële) begunstigden

Het blijkt eenvoudiger contact te leggen met een samenwerkingsverband dan met individuele MKB'ers. Bij contacten met het MKB is vaak een intermediair betrokken (subsidieadviseur of een facilitator). Wij onderzoeken extra mogelijkheden om het MKB zonder tussenkomst van deze intermediairs te bereiken. Daarnaast zijn groepen MKB'ers verenigd in netwerken, waarmee we relaties opbouwen.

Communicatiedoelstellingen:

- informeren en adviseren over subsidiemogelijkheden en projectadministratie,
- transparantie m.b.t. processen en besluitvorming,
- enthousiasmeren om een aanvraag in te dienen en ervaringen en resultaten te delen.

Stakeholders

Stakeholders hebben belang bij, of invloed op, het slagen van het programma. Zij fungeren als ambassadeurs. Het is daarom van belang dat zij goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden, de voortgang en de resultaten van het programma.

Communicatiedoelstellingen:

- informeren over en betrekken bij besluitvorming,
- informeren over voortgang, resultaten en meerwaarde van het programma.

Het brede publiek

Om deze doelgroep te bereiken werken diverse fondsen samen. Dit maakt efficiënte communicatie richting het brede publiek mogelijk. Binnen de communicatiestrategie van samenwerkende fondsen in Nederland levert Oost voorbeelden van succesvolle aanvragen, strategische projecten en resultaten.

Communicatiedoelstellingen:

- bijdragen aan positief imago van Europese programma's,
- inwoners informeren over resultaten van regionale samenwerking en Europees geld.

COMMUNICATIEBOODSCHAPPEN

- Kom met innovatieve plannen; nu innoveren is in de toekomst beter presteren.
- Europees geld geeft een steuntje in de rug.
- Met Europees geld gebeurt meer dan je denkt.

COMMUNICATIEKANALEN

De programmawebsite is de basis van alle informatie. Alle communicatiemiddelen verwijzen ernaar. Periodiek wordt de lijst van verleende aanvragen bijgewerkt. De website is binnen 6 maanden na goedkeuring van het programma online en voldoet aan de Europese richtlijnen.

Social media en (digitale) nieuwsbrief.

Infobladen en (online) voorlichtingsbijeenkomsten t.a.v. openstellingen.

Overig middelen:

- toolkit voor intermediairs en communicatie via media van derden,
- (on)betaalde exposure via online en print media en sociale mediakanalen,
- monitoring en begeleiding van projecten m.b.t. communicatieverplichtingen,
- optekenen van succesverhalen,
- publieksvriendelijke presentatie van de jaarcijfers en programmaresultaten,
- doorplaatsen van succesverhalen op het portaal van de lidstaat en de EC,
- inhoudelijk bijdragen aan verzoeken van de lidstaat en DG Regio.

GEPLAND BUDGET

De Beheerautoriteit Oost reserveert voor uitgaven aan communicatie (exclusief personele inzet) 0,3% van het programmabudget; dat betekent een budgetindicatie van circa € 245.320,- (exclusief personele kosten) voor de gehele periode.

INDICATOREN VOOR MONITORING EN EVALUATIE

Mogelijke acties en indicatoren zijn:

- opstellen van een klantprofiel en een klantreis,
- klanttevredenheidsonderzoek,

- een dashboard gekoppeld aan het financiële systeem,
- volgers, bereik en interactie op sociale media,
- aantal bezoekers van de website,
- kwalitatief onderzoek onder deelnemers aan bijeenkomsten,
- oplage en bereik bij print- en mediacampagnes,
- het aantal plaatsingen van persberichten.

8. Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering

Referentie: Artikelen 94 en 95 van de GB-verordening

Tabel 14: Gebruik van eenheidskosten, vaste bedragen, vaste percentages en niet aan kosten gekoppelde financiering

Beoogd gebruik van de artikelen 94 en 95, GB-verordening	Ja	Nee
Vanaf de goedkeuring zal in het kader van het programma gebruik worden gemaakt van de vergoeding van de Uniebijdrage op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages per prioriteit overeenkomstig artikel 94 van de GB-verordening	☒	☐
Vanaf de goedkeuring zal in het kader van het programma gebruik worden gemaakt van de vergoeding van de Uniebijdrage op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten overeenkomstig artikel 95 van de GB-verordening	☐	☒

Aanhangsel 1: Bijdragen van de Unie op basis van eenheidskosten, vaste bedragen en vaste percentages

A. Samenvatting van de belangrijkste elementen

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	32,00%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	1 Eenheidskosten uurtarief € 55,-		Gedeclareerde uren	Uren	Eenheidskosten	55
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	8,00%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	2 Eenheidskosten uurtarief € 67,-		Gedeclareerde uren	Uren	Eenheidskosten	67
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	8,00%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	3 Maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Maanden	Eenheidskosten	7800
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	2,00%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	4 Maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden.	Maanden.	Eenheidskosten	9600
1	EFRO	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën	Meer ontwikkeld	0,40%	010. Onderzoek en innovatie in kmo's, waaronder netwerkactiviteiten	5 1% opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250,- per factuur.	Euro's.	Vast percentage	1
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	16,00%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	1 Eenheidskosten uurtarief € 55,-		Gedeclareerde uren	Uren	Eenheidskosten	55
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	4,00%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	2 Eenheidskosten uurtarief € 67,-		Gedeclareerde uren	Uren	Eenheidskosten	67

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	4,00%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	3 Maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Maanden	Eenheidskosten	7800
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	1,00%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	4 Maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden.	Maanden.	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria	Meer ontwikkeld	0,20%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	5 1% opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250,- per factuur.	Euro's.	Vast percentage	1
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	16,00%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	1 Eenheidskosten uurtarief € 55,-		Gedeclareerde uren	Uren	Eenheidskosten	55
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	4,00%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en	2 Eenheidskosten uurtarief € 67,-		Gedeclareerde uren	Uren	Eenheidskosten	67

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het geraamde aandeel van de totale financiële toewijzing binnen de prioriteit waarop de SCO zullen worden toegepast in %	Soort(en) concrete actie		Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding		Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Soort SCO (standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages)	Bedrag (in EUR) of percentage (in geval van vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenopties
					Code(1)	Beschrijving	Code(2)	Beschrijving			
					universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering						
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	4,00%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	3 Maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800		Gedeclareerde maanden	Maanden	Eenheidskosten	7800
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	1,00%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	4 Maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600		Gedeclareerde maanden.	Maanden.	Eenheidskosten	9600
2	EFRO	RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E	Meer ontwikkeld	0,20%	029. Onderzoeks- en innovatieprocessen, technologieoverdracht en samenwerking tussen ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten gericht op de koolstofarme economie, bestendigheid tegen en adaptatie aan klimaatverandering	5 1% opslag voor kosten derden onder € 250		Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250,- per factuur.	Euro's.	Vast percentage	1

(1) Dit verwijst naar de code voor de interventiegebiedsdimensie in tabel 1 van bijlage I bij de GB-verordening en bijlage IV bij de EFMZVA-verordening.

(2) Dit verwijst naar de code van een gemeenschappelijke indicator, indien van toepassing.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	1 Eenheidskosten uurtarief € 55,-
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. Ontwikkelprojecten kenmerken zich door het type activiteiten en bestaan voor het merendeel uit personeelskosten van de projectpartners. Alle personeelskosten van alle ontwikkelprojecten onder de specifieke doelen zijn volledig gedekt door de eerste vier typen SCO (SCO1 t/m SCO4 van dit aanhangsel). Het gaat om projecten waarbij een product, dienst of proces wordt ontwikkeld, doorontwikkeld, gedemonstreerd of in een pilotsituatie wordt getest. Dan wel om samenwerkingsprojecten die er op gericht zijn het innovatie-ecosysteem te versterken. Het gaat dus niet om investeringsprojecten of investeringen in productie. De duur van de projecten is variabel, de meeste projecten duren gemiddeld twee tot vijf jaar, maar dit hangt van de sector af. In bijvoorbeeld de ontwikkeling van medicijnen is een testfase langer. Het type begunstigden kan breed zijn maar bedrijven en kennisinstellingen vormen het overgrote deel. Vaak is sprake van een samenwerkingsproject in de keten. Het type personeel dat wordt ingezet is qua niveau en beloning redelijk gelijksoortig, vandaar dat op grond van een forse historische dataset ook bleek dat tot gemiddelde tarieven kon worden gekomen. Voor ontwikkelwerk worden doorgaans HBO/WO geschoolde mensen ingezet, zowel aan de technische als proceskant. Los van de externe investeringen, waarop deze standaardprijs geen betrekking heeft, geldt daarvoor dat het type personeel dat begunstigden inzetten vergelijkbaar is qua werk- en denkniveau. Voor alle type acties gaat het vanwege dit type werk om de inzet van personeel op met name HBO-niveau of vergelijkbaar werk- en denkniveau. Andere niveaus zijn niet uitgesloten, het gaat om duiding dat het om een vaak gelijkwaardig niveau personeel gaat dat voor dit type projecten wordt ingezet. Bij bepaling van de SCO's zijn alle personele kosten meegenomen uit de historische data en is een gemiddelde genomen. De concrete acties bevinden zich na de fase van fundamenteel onderzoek en voor standaard toepassing. Dit werk- en denkniveau is nodig om met voldoende kennis en deskundigheid zowel doorontwikkeling, als de

	eerste toepassingen en de uitdagingen die daarbij naar voren komen, te kunnen behandelen. Dit blijkt, op basis van de analyse van een grote dataset aan historische gegevens, niet te verschillen tussen de management autoriteiten/landsdelen. De inschaling van HBO-niveau naar sector verschilt wel iets, maar niet fors. Een gemiddelde is dan ook goed te verdedigen als standaard eenheidsschaal voor de personeelskosten van dit type acties. Er is wel een verschil in investeringen in kosten derden tussen de sectoren. Deze kostensoort heeft op deze eenheidsschaal echter geen betrekking. Het gaat uitsluitend over de loonkosten van het personeel van begunstigden dat ingezet wordt bij ontwikkelingsprojecten.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	25.251.663,28

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde uren
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Uren
5. Standaarschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Eenheidskosten
6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	55
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	Alleen de loonkosten (directe loonkosten en een vaste opslag voor werkgeverslasten + overhead) van begunstigden/projectpartners. De vaste opslag heeft betrekking op overhead voor de gehele organisatie.
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Nee

9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast. De indexering is vooraf meegenomen op dezelfde wijze als de Europese Commissie dat doet bij het toedelen van de middelen voor de EFRO-programma's. De geanalyseerde data om tot een gemiddeld uurtarief te komen, zijn gebaseerd op het OP-EFRO programma 2014 – 2020. Dit betreft de data tot en met de ACR 2020 van het huidige programma. De gemiddeld gedeclareerde tarieven hebben als basisjaar hierdoor 2016. De tarieven zullen gebruikt gaan worden in de periode 2021 tot 2029. Om eenmalig de tarieven voor het gehele programma vast te zetten dient rekening gehouden te worden met de loonkostenstijging in deze periode. Indexatie van de tarieven dient hierdoor plaats te vinden tot en met 2025. Bij de indexatie wordt daarom uitgegaan van een periode van negen jaar. Daarnaast is ook de gemiddelde omvang van de werkgeverslasten bepaald tijdens het huidige OP-EFRO programma 2014-2020 en verwerkt in de berekening. De ontwikkeling van loonkosten is inzichtelijk gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tijdens het huidige OP-EFRO. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de gemiddelde indexatie per jaar 1,94% betreft. De indexatie voor negen jaar betreft hierdoor naar verwachting 18,92%. Het gemiddelde tarief van € 44,41 wordt om deze reden met 18,92% geïndexeerd. De gemiddelde omvang van de werkgeverslasten is daarnaast ook beoordeeld op basis van cijfers afkomstig van het CBS. In het gemiddelde tarief van € 44,41 is sprake van 32% werkgeverslasten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in de periode 2014/2019 de gemiddelde sociale lasten 27,3% bedroegen . Inclusief vakantiegeld bedroeg de opslag voor werkgeverslasten daarmee 37,5% in de afgelopen programmaperiode. Het gemiddelde uurtarief op basis van het brutoloon van € 44,41 wordt om deze reden herrekend, waarbij de omvang voor werkgeverslasten 37,5% betreft.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	Verificatie van het aantal geregistreerde, gedeclareerde uren in projecten. De urenregistratie vindt op persoonsniveau plaats en is project gerelateerd. Deze uren worden door de medewerker zelf en door een tweede (daartoe bevoegde) persoon geautoriseerd. Het betreft hierbij alleen de geregistreerde en gedeclareerde uren die verantwoord zijn als interne loonkosten bij begunstigden. Ter onderbouwing van de urendeclaratie dient een tijdig geautoriseerde urenstaat aangeleverd te worden. Elk half jaar ontvangt de management autoriteit in het online systeem (Business Central) de gedeclareerde kosten van de subsidiebegunstigde. De beheerautoriteit controleert middels de op artikel 79 van de CPR gebaseerde risicogerichte controlemethodiek of de gedeclareerde uren overeenkomen met de onderliggende documenten (project gerelateerde ondertekende urenstaten). De onderliggende documenten worden opgeslagen in het online systeem (Business Central). Als de gedeclareerde uren overeenstemmen met de onderliggende documentatie (en deze documentatie is projectgerelateerd en tijdig ondertekend) is de eenheidsprijs per uur declarabel.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en	Pervers gebruik van het standaardtarief wordt niet verwacht. Het standaardtarief is lager dan de gemiddelde tarieven in nationale regelingen (het veelal gebruikte 60 euro tarief van RVO). Hoewel dit

het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	nationale tarief niet 100% vergelijkbaar is met de eenheidsprijs van € 55, indiceert dit wel dat het tarief in lijn ligt met het nationaal gebruikte tarief. Hierbij is de eenheidsprijs van € 55 lager (daarmee aan de veilige kant) ten opzichte van het nationale € 60 tarief. Het risico op matching bij deelname aan diverse projecten blijft gelijk ten opzichte van de huidige methodiek uit de periode 2014-2020 en zal gemitigeerd worden door extra controles (risicogericht en mede met behulp van data-analyse) conform het fraude assessment. Daarnaast blijven de huidige methodes (risicobeperkende maatregelen) ook aanwezig. Bij deze risico beperkende maatregelen kan gedacht worden aan een aftopping van 1.720 uur per persoon per jaar in een declaratie, of de eigen verklaring van begunstigden mocht dezelfde persoon gelijktijdig deelnemen in dezelfde projecten. Er zijn ook aanpassingen in het geautomatiseerde systeem voorzien voor data-analyse van personen over de programma's heen. Averechtse prikkels zouden kunnen zijn dat begunstigden laag gekwalificeerd personeel inzetten op projecten, waardoor de werkelijke loonkosten lager zijn dan het standaardtarief. Het inzetten van laag gekwalificeerd personeel zou echter het resultaat van het project in negatieve zin kunnen beïnvloeden. Hier hebben begunstigden geen belang bij. Het is mogelijk dat begunstigden op basis van een vast tarief een hogere vergoeding ontvangen dan op basis van de huidige methodiek (loonkosten + een vaste opslag). Dit geldt echter ook omgekeerd. Op basis van de data-analyse is geen sprake van indicatie op over- of onder financiering op totaalniveau. Het vaste uurtarief is berekend op basis van het gemiddeld gewogen uurtarief. Als tijdens het huidige programma de OP EFRO 2014-2020 de uren gedeclareerd zouden worden op basis van het gemiddeld tarief voor indexatie (€ 44,41) is de afwijking op totaalniveau ruim onder de 1%. In de dataset heeft 58% van de gedeclareerde tarieven een bandbreedte tussen de € 30 en € 60. De tarieven die zijn gedeclareerd onder de € 30 betreft 25% van de dataset. Dit ten opzichte van 17% boven de € 60. Van deze 25% bevindt 3% zich onder het tarief van € 20. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de declaraties zich concentreert rondom het gemiddeld uurtarief. De lagere (onder de € 30) en hogere (boven de € 60) tarieven zijn gelijkmatig verdeeld, waarbij het effect op het totale programma verwaarloosbaar is. Als voorgaande analyse op projectniveau plaats vindt, heeft 66% van de projecten een afwijking $\leq$ € 50.000 mocht tijdens het OP-EFRO het gemiddeld uurtarief voor indexatie (€ 44,41) toegepast zijn. De totale declarabele kosten op projectniveau zijn aanzienlijk hoger dan € 50.000. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de gedeclareerde uurtarieven rond het berekende gemiddelde tarief ligt, waarbij het financiële effect op totaalniveau verwaarloosbaar is. Het gemiddelde uurtarief is daarbij voor de verschillende landsdelen (West, Zuid, Oost en Noord) vergelijkbaar. Op basis van de normaal verdeling (rondom het gemiddelde tarief) en de omvang van de dataset, zijn geen indicaties op over- of onder financiering aanwezig. Doordat voor alle begunstigden één tarief bestaat, is het voor begunstigden niet mogelijk te sturen in de hoogte van het tarief. Het risico op misbruik wordt om deze reden laag ingeschat. Daarnaast is de subsidie vrijwel altijd een percentage van de werkelijke kosten. De
---	---

	subsidiebegunstigden ontvangen kortom dus niet 100% van de werkelijke kosten. De kans wordt hierdoor laag ingeschat dat een subsidie op basis van een vast uurtarief leidt tot een subsidie hoger dan de totale werkelijke projectkosten. Aandachtspunt blijft het maximum aantal uur dat gedeclareerd kan worden op jaarniveau. Zie verder bijlage SCO
--	---

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	2 Eenheidskosten uurtarief € 67,-
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	"Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten, waarbij ook andere kosten dan personeelskosten worden gemaakt. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. Ontwikkelprojecten kenmerken zich door het type activiteiten en bestaan voor het merendeel uit personeelskosten van de projectpartners. Alle personeelskosten van alle ontwikkelprojecten onder de specifieke doelen zijn volledig gedekt door de eerste vier typen SCO (SCO1 t/m SCO4 van dit aanhangsel). Deze SCO is gebaseerd op dezelfde berekening als het standaardtarief van € 55 (SCO1). Voor verdere onderbouwing hiervoor verwijzen we naar de onderbouwing onder SCO1. Het verschil t.o.v. SCO1 is dat bij deze SCO voor de overige subsidiabele kosten een opslag van 40% over het standaard uurtarief is gezet. Dit is ontleend aan artikel 56 van Vo 2021/1060. De tijdlijn is tevens de tijdlijn van het programma, er is met een gevalideerde methode geïndexeerd. Belangrijk is te benadrukken dat deze eenheidsschaal (opslag 40%) alle subsidiabele kosten van projectuitvoerders/begunstigden omvat. Het type concrete acties waarop deze SCO (standaard tarief van € 67) van toepassing is, is hetzelfde als de SCO waar het standaard tarief van € 55 betrekking op heeft. Het soort personeel en soort concrete acties is hetzelfde. Het tarief van € 67 omvat naast directe en indirecte loonkosten, tevens de overige subsidiabele kosten. Hierbij is een opslag van 40% verdisconteerd met het standaard € 55

	tarief. Deze verdiscontering van 40% is tevens een methode die in het huidige OP EFRO 2014-2020 toegepast kan worden door begunstigden. Begunstigden mogen hierbij zelf kiezen of ze gebruik maken van het € 67 tarief. Indien deze methodiek wordt gekozen, betekent dit dat alle projectpartners binnen een project deze methodiek moeten hanteren. "
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	6.312.415,82

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde uren
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Uren
5. Standaarschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Eenheidskosten
6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	67
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	De loonkosten en alle overige kosten van begunstigden/projectpartners (direct en indirect).
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Ja
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast. De indexering is vooraf meegenomen op dezelfde wijze als de Europese Commissie dat doet bij het toedelen van de middelen voor

	de EFRO-programma's. De geanalyseerde data om tot een gemiddeld uurtarief te komen, zijn gebaseerd op het OP-EFRO programma 2014 – 2020. Dit betreft de data tot en met de ACR 2020 van het huidige programma. De gemiddeld gedeclareerde tarieven hebben als basisjaar hierdoor 2016. De tarieven zullen gebruikt gaan worden in de periode 2021 tot 2029. Om eenmalig de tarieven voor het gehele programma vast te zetten dient rekening gehouden te worden met de loonkostenstijging in deze periode. Indexatie van de tarieven dient hierdoor plaats te vinden tot en met 2025. Bij de indexatie wordt daarom uitgegaan van een periode van negen jaar. Daarnaast is ook de gemiddelde omvang van de werkgeverslasten bepaald tijdens het huidige OP-EFRO programma 2014-2020 en verwerkt in de berekening. De ontwikkeling van loonkosten is inzichtelijk gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tijdens het huidige OP-EFRO. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de gemiddelde indexatie per jaar 1,94% betreft. De indexatie voor negen jaar betreft hierdoor naar verwachting 18,92%. Het gemiddelde tarief van € 44,41 wordt om deze reden met 18,92% geïndexeerd. De gemiddelde omvang van de werkgeverslasten is daarnaast ook beoordeeld op basis van cijfers afkomstig van het CBS. In het gemiddelde tarief van € 44,41 is sprake van 32% werkgeverslasten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in de periode 2014/2019 de gemiddelde sociale lasten 27,3% bedroegen. Inclusief vakantiegeld bedroeg de opslag voor werkgeverslasten daarmee 37,5% in de afgelopen programmaperiode. Het gemiddelde uurtarief op basis van het brutoloon van € 44,41 wordt om deze reden herrekend, waarbij de omvang voor werkgeverslasten 37,5% betreft. Voor de vaste opslag voor de van 40% geldt dat deze niet is geïndexeerd en gekozen is obv art. 56 VO 2021/1060.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	Verificatie van het aantal geregistreerde, gedeclareerde uren in projecten. De urenregistratie vindt op persoonsniveau plaats en is project gerelateerd. Deze uren worden door de medewerker zelf en door een tweede (daartoe bevoegde) persoon geautoriseerd. Het betreft hierbij alleen de geregistreerde en gedeclareerde uren die verantwoord zijn als interne loonkosten bij begunstigden. Ter onderbouwing van de urendeclaratie dient een tijdig geautoriseerde urenstaat aangeleverd te worden. Elk half jaar ontvangt de management autoriteit in het online systeem (Business Central) de gedeclareerde kosten van de subsidiebegunstigde. De beheerautoriteit controleert middels de op artikel 79 van de CPR gebaseerde risicogerichte controlemethodiek of de gedeclareerde uren overeenkomen met de onderliggende documenten (project gerelateerde ondertekende urenstaten). De onderliggende documenten worden opgeslagen in het online systeem (Business Central). Als de gedeclareerde uren overeenstemmen met de onderliggende documentatie (en deze documentatie is projectgerelateerd en tijdig ondertekend) is de eenheidsprijs per uur declarabel.

11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	"Pervers gebruik van het standaardtarief wordt niet verwacht. Het standaardtarief is lager dan de gemiddelde tarieven in nationale regelingen (het veelal gebruikte 60 euro tarief van RVO). Hoewel dit nationale tarief niet 100% vergelijkbaar is met de eenheidsprijs van € 55, indiceert dit wel dat het tarief in lijn ligt met het nationaal gebruikte tarief. Hierbij is de eenheidsprijs van € 55 lager (daarmee aan de veilige kant) ten opzichte van het nationale € 60 tarief. Het risico op matching bij deelname aan diverse projecten blijft gelijk ten opzichte van de huidige methodiek uit de periode 2014-2020 en zal gemitigeerd worden door extra controles (risicogericht en mede met behulp van data-analyse) conform het fraude assessment. Daarnaast blijven de huidige methodes (risicobeperkende maatregelen) ook aanwezig. Bij deze risico beperkende maatregelen kan gedacht worden aan een aftopping van 1.720 uur per persoon per jaar in een declaratie, of de eigen verklaring van begunstigden mocht dezelfde persoon gelijktijdig deelnemen in dezelfde projecten. Er zijn ook aanpassingen in het geautomatiseerde systeem voorzien voor data-analyse van personen over de programma's heen. Averechtse prikkels zouden kunnen zijn dat begunstigden laag gekwalificeerd personeel inzetten op projecten, waardoor de werkelijke loonkosten lager zijn dan het standaardtarief. Het inzetten van laag gekwalificeerd personeel zou echter het resultaat van het project in negatieve zin kunnen beïnvloeden. Hier hebben begunstigden geen belang bij. Het is mogelijk dat begunstigden op basis van een vast tarief een hogere vergoeding ontvangen dan op basis van de huidige methodiek (loonkosten + een vaste opslag). Dit geldt echter ook omgekeerd. Op basis van de data-analyse is geen sprake van indicatie op over- of onder financiering op totaalniveau. Het vaste uurtarief is berekend op basis van het gemiddeld gewogen uurtarief. Als tijdens het huidige programma de OP EFRO 2014-2020 de uren gedeclareerd zouden worden op basis van het gemiddeld tarief voor indexatie (€ 44,41) is de afwijking op totaalniveau ruim onder de 1%. In de dataset heeft 58% van de gedeclareerde tarieven een bandbreedte tussen de € 30 en € 60. De tarieven die zijn gedeclareerd onder de € 30 betreft 25% van de dataset. Dit ten opzichte van 17% boven de € 60. Van deze 25% bevindt 3% zich onder het tarief van € 20. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de declaraties zich concentreert rondom het gemiddeld uurtarief. De lagere (onder de € 30) en hogere (boven de € 60) tarieven zijn gelijkmatig verdeeld, waarbij het effect op het totale programma verwaarloosbaar is. Als voorgaande analyse op projectniveau plaats vindt, heeft 66% van de projecten een afwijking $\leq$ € 50.000 mocht tijdens het OP-EFRO het gemiddeld uurtarief voor indexatie (€ 44,41) toegepast zijn. De totale declarabele kosten op projectniveau zijn aanzienlijk hoger dan € 50.000. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de gedeclareerde uurtarieven rond het berekende gemiddelde tarief ligt, waarbij het financiële effect op totaalniveau verwaarloosbaar is. Het gemiddelde uurtarief is daarbij voor de verschillende landsdelen (West, Zuid, Oost en Noord) vergelijkbaar. Op basis van de normaal verdeling (rondom het gemiddelde tarief) en de omvang van de dataset, zijn geen indicaties
--	--

	op over- of onder financiering aanwezig. Doordat voor alle begunstigden één tarief bestaat, is het voor begunstigden niet mogelijk te sturen in de hoogte van het tarief. Het risico op misbruik wordt om deze reden laag ingeschat. Daarnaast is de subsidie vrijwel altijd een percentage van de werkelijke kosten. De subsidiebegunstigden ontvangen kortom dus niet 100% van de werkelijke kosten. De kans wordt hierdoor laag ingeschat dat een subsidie op basis van een vast uurtarief leidt tot een subsidie hoger dan de totale werkelijke projectkosten. Aandachtspunt blijft het maximum aantal uur dat gedeclareerd kan worden op jaarniveau. Zie verder bijlage SCO.
--	---

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	3 Maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 7800
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten, waarbij ook andere kosten dan personeelskosten worden gemaakt. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. Ontwikkelprojecten kenmerken zich door het type activiteiten en bestaan voor het merendeel uit personeelskosten van de projectpartners. Alle personeelskosten van alle ontwikkelprojecten onder de specifieke doelen zijn volledig gedekt door de eerste vier typen SCO (SCO1 t/m SCO4 van dit aanhangsel). Deze SCO is gebaseerd op dezelfde berekening als het standaardtarief van € 55 (SCO1). Voor verdere onderbouwing hiervoor verwijzen we naar de onderbouwing onder SCO1. De aard van het personeel dat tijdens het EFRO 2021-2027 ingezet gaat worden is vergelijkbaar met het huidige programma. Het type concrete acties voor deze SCO op basis van een maandtarief is hetzelfde als de eerder genoemde SCO m.b.t. het uurtarief van € 55. Het maandtarief is berekend op basis van het vaste uurtarief van € 55.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig

	Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	6.312.415,82

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde maanden
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Maanden
5. Standaardschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Eenheidskosten
6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	7800
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	Alleen de loonkosten (directe loonkosten en een vaste opslag voor werkgeverslasten + overhead) van begunstigten/projectpartners. De vaste opslag heeft betrekking op overhead voor de gehele organisatie.
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Nee
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast. De indexering is vooraf meegenomen op dezelfde wijze als de Europese Commissie dat doet bij het toedelen van de middelen voor de EFRO-programma's. De geanalyseerde data om tot een gemiddeld uurtarief te komen, zijn gebaseerd op het OP-EFRO programma 2014 – 2020. Dit betreft de data tot en met de ACR 2020 van het huidige programma. De gemiddeld gedeclareerde tarieven hebben als basisjaar hierdoor 2016. De tarieven zullen gebruikt gaan worden in de periode 2021 tot 2029. Om eenmalig de tarieven voor het gehele programma vast te zetten dient rekening gehouden te worden met de loonkostenstijging in deze periode. Indexatie van de tarieven dient hierdoor plaats te vinden tot en met 2025. Bij de indexatie wordt daarom uitgegaan van een periode van negen jaar. Daarnaast is ook de gemiddelde omvang van de werkgeverslasten bepaald tijdens het huidige OP-EFRO programma 2014-2020 en verwerkt in de berekening. De ontwikkeling van loonkosten is

	inzichtelijk gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tijdens het huidige OP-EFRO. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de gemiddelde indexatie per jaar 1,94% betreft. De indexatie voor negen jaar betreft hierdoor naar verwachting 18,92%. Het gemiddelde tarief van € 44,41 wordt om deze reden met 18,92% geïndexeerd. De gemiddelde omvang van de werkgeverslasten is daarnaast ook beoordeeld op basis van cijfers afkomstig van het CBS. In het gemiddelde tarief van € 44,41 is sprake van 32% werkgeverslasten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in de periode 2014/2019 de gemiddelde sociale lasten 27,3% bedroegen. Inclusief vakantiegeld bedroeg de opslag voor werkgeverslasten daarmee 37,5% in de afgelopen programmaperiode. Het gemiddelde uurtarief op basis van het brutoloon van € 44,41 wordt om deze reden herrekend, waarbij de omvang voor werkgeverslasten 37,5% betreft.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	Ter onderbouwing van de urendeclaratie dient een werkgeversverklaring aangeleverd te worden. Elk half jaar ontvangt de management autoriteit in het online systeem (Business Central) de gedeclareerde kosten van de subsidiebegunstigde. Deze kosten hebben ook betrekking op de uren die de begunstigde declareert. De management autoriteit controleert middels de controlemethodiek of de gedeclareerde uren overeenkomen met de onderliggende documenten (werkgeversverklaring). De onderliggende documenten worden opgeslagen in het online systeem. Als de gedeclareerde uren overeenstemmen met de werkgeversverklaring, zijn deze declarabel. Deze controles vonden ook al beperkt in de huidige programmaperiode plaats. Deze methode is niet nieuw en wordt al toegepast in de huidige programmaperiode na wijziging van de CPR (OMNIBUS) in 2018. Het enige nieuwe is het standaardtarief. De werkgeversverklaringen worden opgeslagen in het online systeem.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	Pervers gebruik van het standaardtarief wordt niet verwacht. Het standaardtarief is lager dan de gemiddelde tarieven in nationale regelingen (het veelal gebruikte 60 euro tarief van RVO). Hoewel dit nationale tarief niet 100% vergelijkbaar is met de eenheidsprijs van € 55, indiceert dit wel dat het tarief in lijn ligt met het nationaal gebruikte tarief. Hierbij is de eenheidsprijs van € 55 lager (daarmee aan de veilige kant) ten opzichte van het nationale € 60 tarief. Dit effect werkt door op het maandtarief van € 7.800. Het risico op matching bij deelname aan diverse projecten blijft gelijk ten opzichte van de huidige methodiek uit de periode 2014-2020 en zal gemitigeerd worden door extra controles (risicogericht en mede met behulp van data-analyse) conform het fraude assessment. Daarnaast blijven de huidige methodes (risicobeperkende maatregelen) ook aanwezig. Bij deze risico beperkende maatregelen kan gedacht

	worden aan een aftopping van 1.720 uur per persoon per jaar in een declaratie, of de eigen verklaring van begunstigden mocht dezelfde persoon gelijktijdig deelnemen in dezelfde projecten. Er zijn ook aanpassingen in het geautomatiseerde systeem voorzien voor data-analyse van personen over de programma's heen. Averechtse prikkels zouden kunnen zijn dat begunstigden laag gekwalificeerd personeel inzetten op projecten, waardoor de werkelijke loonkosten lager zijn dan het standaardtarief. Het inzetten van laag gekwalificeerd personeel zou echter het resultaat van het project in negatieve zin kunnen beïnvloeden. Hier hebben begunstigden geen belang bij. Het is mogelijk dat begunstigden op basis van een vast tarief een hogere vergoeding ontvangen dan op basis van de huidige methodiek (loonkosten + een vaste opslag). Dit geldt echter ook omgekeerd. Op basis van de data-analyse is geen sprake van indicatie op over- of onder financiering op totaalniveau. Het vaste uurtarief is berekend op basis van het gemiddeld gewogen uurtarief. Als tijdens het huidige programma de OP EFRO 2014-2020 de uren gedeclareerd zouden worden op basis van het gemiddeld tarief voor indexatie (€ 44,41) is de afwijking op totaalniveau ruim onder de 1%. In de dataset heeft 58% van de gedeclareerde tarieven een bandbreedte tussen de € 30 en € 60. De tarieven die zijn gedeclareerd onder de € 30 betreft 25% van de dataset. Dit ten opzichte van 17% boven de € 60. Van deze 25% bevindt 3% zich onder het tarief van € 20. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de declaraties zich concentreert rondom het gemiddeld uurtarief. De lagere (onder de € 30) en hogere (boven de € 60) tarieven zijn gelijkmatig verdeeld, waarbij het effect op het totale programma verwaarloosbaar is. Als voorgaande analyse op projectniveau plaats vindt, heeft 66% van de projecten een afwijking $\leq$ € 50.000 mocht tijdens het OP-EFRO het gemiddeld uurtarief voor indexatie (€ 44,41) toegepast zijn. De totale declarabele kosten op projectniveau zijn aanzienlijk hoger dan € 50.000. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de gedeclareerde uurtarieven rond het berekende gemiddelde tarief ligt, waarbij het financiële effect op totaalniveau verwaarloosbaar is. Het gemiddelde uurtarief is daarbij voor de verschillende landsdelen (West, Zuid, Oost en Noord) vergelijkbaar. Het maandbedrag van € 7.800 is gebaseerd op het vaste uurtarief. Het effect beoordeeld op het uurtarief is hiermee ook van toepassing op het maandtarief van € 7.800. Een mogelijk averechtse prikkel kan zijn dat een medewerker minder uren werkt dan is aangegeven op de werkgeversverklaring. Een lagere inzet zal echter ook betekenen dat het project niet wordt uitgevoerd zoals is opgenomen in het projectplan. Hier heeft de begunstigde geen belang bij. Daarnaast wordt de werkgeversverklaring alleen toegepast op medewerkers waarvan (op het moment van aanstellen voor het project) onderbouwd kan worden dat zij een vaste inzet hebben op het project gedurende de projectperiode. Zie verder bijlage SCO.
--	--

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	4 Maandbedrag op basis van werkgeversverklaring € 9600
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	
1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten, waarbij ook andere kosten dan personeelskosten worden gemaakt. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. Ontwikkelprojecten kenmerken zich door het type activiteiten en bestaan voor het merendeel uit personeelskosten van de projectpartners. Alle personeelskosten van alle ontwikkelprojecten onder de specifieke doelen zijn volledig gedekt door de eerste vier typen SCO (SCO1 t/m SCO4 van dit aanhangsel). Deze SCO is gebaseerd op dezelfde berekening als het standaardtarief van € 67 (SCO2), die weer berekend is op basis van het standaardtarief van € 55 (SCO1). Voor verdere onderbouwing hiervoor verwijzen we naar de onderbouwing onder SCO1. Het type concrete acties waarop deze SCO (standaard maandtarief € 9.600) van toepassing is, is hetzelfde als de SCO waar het standaard tarief van € 67 (SCO2) betrekking op heeft. Het soort personeel en soort concrete acties is hetzelfde. Het maandtarief is berekend op basis van het vaste uurtarief van € 67,-.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	1.578.228,96

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde maanden.
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Maanden.
5. Standaardschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Eenheidskosten
6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	9600
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	De loonkosten en alle overige kosten van begunstigten/projectpartners (direct en indirect).
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Ja
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast. De indexering is vooraf meegenomen op dezelfde wijze als de Europese Commissie dat doet bij het toedelen van de middelen voor de EFRO-programma's. De geanalyseerde data om tot een gemiddeld uurtarief te komen, zijn gebaseerd op het OP-EFRO programma 2014 – 2020. Dit betreft de data tot en met de ACR 2020 van het huidige programma. De gemiddeld gedeclareerde tarieven hebben als basisjaar hierdoor 2016. De tarieven zullen gebruikt gaan worden in de periode 2021 tot 2029. Om eenmalig de tarieven voor het gehele programma vast te zetten dient rekening gehouden te worden met de loonkostenstijging in deze periode. Indexatie van de tarieven dient hierdoor plaats te vinden tot en met 2025. Bij de indexatie wordt daarom uitgegaan van een periode van negen jaar. Daarnaast is ook de gemiddelde omvang van de werkgeverslasten bepaald tijdens het huidige OP-EFRO programma 2014-2020 en verwerkt in de berekening. De ontwikkeling van loonkosten is inzichtelijk gemaakt op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) tijdens het huidige OP-EFRO. Uit de cijfers van het CBS blijkt dat de gemiddelde indexatie per jaar 1,94% betreft. De indexatie voor negen jaar betreft hierdoor naar verwachting 18,92%. Het gemiddelde tarief van € 44,41 wordt om deze reden met 18,92% geïndexeerd. De gemiddelde omvang van de werkgeverslasten is daarnaast ook beoordeeld op basis van cijfers afkomstig van het CBS. In het gemiddelde tarief van € 44,41 is sprake van 32% werkgeverslasten. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in de periode 2014/2019 de gemiddelde sociale lasten 27,3% bedroegen . Inclusief vakantiegeld bedroeg de opslag voor werkgeverslasten daarmee 37,5% in de afgelopen programmaperiode. Het gemiddelde uurtarief op basis van het

	brutoloon van € 44,41 wordt om deze reden herrekend, waarbij de omvang voor werkgeverslasten 37,5% betreft. Voor de vaste opslag van 40% geldt dat deze niet is geïndexeerd en gekozen is obv art. 56 VO 2021/1060.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	Ter onderbouwing van de urendeclaratie dient een werkgeversverklaring aangeleverd te worden. Elk half jaar ontvangt de management autoriteit in het online systeem (Business Central) de gedeclareerde kosten van de subsidiebegunstigde. Deze kosten hebben ook betrekking op de uren die de begunstigde declareert. De management autoriteit controleert middels de controlemethodiek of de gedeclareerde uren overeenkomen met de onderliggende documenten (werkgeversverklaring). De onderliggende documenten worden opgeslagen in het online systeem. Als de gedeclareerde uren overeenstemmen met de werkgeversverklaring, zijn deze declarabel. Deze controles vonden ook al beperkt in de huidige programmaperiode plaats. Deze methode is niet nieuw en wordt al toegepast in de huidige programmaperiode na wijziging van de CPR (OMNIBUS) in 2018. Het enige nieuwe is het standaardtarief. De werkgeversverklaringen worden opgeslagen in het online systeem.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	Pervers gebruik van het standaardtarief wordt niet verwacht. Het standaardtarief is lager dan de gemiddelde tarieven in nationale regelingen (het veelal gebruikte 60 euro tarief van RVO). Hoewel dit nationale tarief niet 100% vergelijkbaar is met de eenheidsprijs van € 55, indiceert dit wel dat het tarief in lijn ligt met het nationaal gebruikte tarief. Hierbij is de eenheidsprijs van € 55 lager (daarmee aan de veilige kant) ten opzichte van het nationale € 60 tarief. Dit effect werkt door op het hierop berekende uurtarief van € 67 (SCO2) en de maandvariant van € 9.600 (SCO4). Het risico op matching bij deelname aan diverse projecten blijft gelijk ten opzichte van de huidige methodiek uit de periode 2014-2020 en zal gemitigeerd worden door extra controles (risicogericht en mede met behulp van data-analyse) conform het fraude assessment. Daarnaast blijven de huidige methodes (risicobeperkende maatregelen) ook aanwezig. Bij deze risico beperkende maatregelen kan gedacht worden aan een aftopping van 1.720 uur per persoon per jaar in een declaratie, of de eigen verklaring van begunstigten mocht dezelfde persoon gelijktijdig deelnemen in dezelfde projecten. Er zijn ook aanpassingen in het geautomatiseerde systeem voorzien voor data-analyse van personen over de programma's heen. Averechtse prikkels zouden kunnen zijn dat begunstigten laag gekwalificeerd personeel inzetten op projecten, waardoor de werkelijke loonkosten lager zijn dan het standaardtarief. Het inzetten

	van laag gekwalificeerd personeel zou echter het resultaat van het project in negatieve zin kunnen beïnvloeden. Hier hebben begunstigden geen belang bij. Het is mogelijk dat begunstigden op basis van een vast tarief een hogere vergoeding ontvangen dan op basis van de huidige methodiek (loonkosten + een vaste opslag). Dit geldt echter ook omgekeerd. Op basis van de data-analyse is geen sprake van indicatie op over- of onder financiering op totaalniveau. Het vaste uurtarief is berekend op basis van het gemiddeld gewogen uurtarief. Als tijdens het huidige programma de OP EFRO 2014-2020 de uren gedeclareerd zouden worden op basis van het gemiddeld tarief voor indexatie (€ 44,41) is de afwijking op totaalniveau ruim onder de 1%. In de dataset heeft 58% van de gedeclareerde tarieven een bandbreedte tussen de € 30 en € 60. De tarieven die zijn gedeclareerd onder de € 30 betreft 25% van de dataset. Dit ten opzichte van 17% boven de € 60. Van deze 25% bevindt 3% zich onder het tarief van € 20. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de declaraties zich concentreert rondom het gemiddeld uurtarief. De lagere (onder de € 30) en hogere (boven de € 60) tarieven zijn gelijkmatig verdeeld, waarbij het effect op het totale programma verwaarloosbaar is. Als voorgaande analyse op projectniveau plaats vindt, heeft 66% van de projecten een afwijking $\leq$ € 50.000 mocht tijdens het OP-EFRO het gemiddeld uurtarief voor indexatie (€ 44,41) toegepast zijn. De totale declarabele kosten op projectniveau zijn aanzienlijk hoger dan € 50.000. Uit voorgaande blijkt dat het merendeel van de gedeclareerde uurtarieven rond het berekende gemiddelde tarief ligt, waarbij het financiële effect op totaalniveau verwaarloosbaar is. Het gemiddelde uurtarief is daarbij voor de verschillende landsdelen (West, Zuid, Oost en Noord) vergelijkbaar. Het maandbedrag van € 9.600 is gebaseerd op het vaste uurtarief inclusief flat rate voor overige subsidiabele kosten. Het effect beoordeeld op het uurtarief is hiermee ook van toepassing op het maandtarief van € 9.600. Een mogelijk averechtse prikkel kan zijn dat een medewerker minder uren werkt dan is aangegeven op de werkgeversverklaring. Een lagere inzet zal echter ook betekenen dat het project niet wordt uitgevoerd zoals is opgenomen in het projectplan. Hier heeft de begunstigde geen belang bij. Daarnaast wordt de werkgeversverklaring alleen toegepast op medewerkers waarvan (op het moment van aanstellen voor het project), zie verder bijlage SCO.
--	---

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Soort concrete actie verkorte titel	5 1% opslag voor kosten derden onder € 250
De beheersautoriteit heeft steun ontvangen van een extern bedrijf om de vereenvoudigde kosten op te stellen	☐
Naam van het externe bedrijf	

1. Beschrijving van het type concrete actie en tijdspad voor de uitvoering ervan (1)	Deze SCO wordt breed ingezet voor type projecten die te omschrijven zijn als ontwikkelprojecten. In tabel A is de omschrijving voor het beeld gericht op ontwikkelprojecten die passen bij de belangrijkste interventiecategorie per specifieke doelstelling, maar ook voor de andere interventiecategorieën zijn de ontwikkelprojecten en daarmee de betreffende SCO in dezelfde mate van toepassing. De omschrijving van ontwikkelprojecten is weergegeven onder SCO1. Bij deze projecten leert de ervaring dat er een vergelijkbaar aandeel kleine kosten derden (onder € 250 per factuur) wordt gedeclareerd. Deze kosten relatief veel administratie- en controletijd. Tijdens het OP-EFRO 2014-2020 zijn aanzienlijk veel kosten derden (facturen of documenten met vergelijkbare bewijskracht) gedeclareerd met een individueel lage omvang. Indien sprake is van bevindingen ten aanzien van deze kosten, ervaart de begunstigde het uitzoekwerk of een aanvullende toelichting hierop niet als proportioneel. Dit in verband met de vaak minimale omvang van een factuur. Ook voor de MA's leidt het declareren van dergelijke kosten tot relatief veel werk. Om deze reden is onderzocht of ter vervanging van kosten derden met een individuele omvang < € 250 een SCO mogelijk is.
2. Specifieke doelstelling(en)	RSO1.1. Ontwikkelen en versterken van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en invoeren van geavanceerde technologieën RSO2.2. Bevorderen van hernieuwbare energie overeenkomstig Richtlijn (EU) 2018/2001[1] (Richtlijn hernieuwbare energie), met inbegrip van de daarin vastgelegde duurzaamheidscriteria RSO2.3. Het ontwikkelen van slimme energiesystemen, netwerken en opslag buiten TEN-E
12. Totaalbedrag (nationaal en voor de EU) dat naar verwachting door de Commissie op deze basis zal worden vergoed	315.645,79

Indicatoren

3. Indicator die aanleiding geeft tot vergoeding (2)	Gedeclareerde overige kosten derden groter dan € 250,- per factuur.
4. Meeteenheid voor de indicator die aanleiding geeft tot vergoeding	Euro's.
5. Standaarschaal van eenheidskosten, vast bedrag of vast percentage	Vast percentage

6. Bedrag per meeteenheid of percentage (voor vaste percentages) van de vereenvoudigde kostenoptie	1
7. Categorieën kosten die worden gedekt door de eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages	Kosten derden kleiner dan € 250 per factuur
8. Bestrijken deze categorieën kosten alle subsidiabele uitgaven van de concrete actie?	Nee
9. Verrekeningsmethode (3)	De methode wordt gedurende de programmaperiode niet aangepast.
10. Verificatie van de verwezenlijking van de geleverde eenheden - beschrijf welk(e) document(en)/systeem zal/zullen worden gebruikt om de verwezenlijking van de geleverde eenheden te verifiëren - beschrijf wat en door wie zal worden gecontroleerd tijdens de beheersverificaties - beschrijf wat de regelingen zijn om de relevante gegevens/documenten te verzamelen en op te slaan.	De management autoriteit controleert de gedeclareerde kosten derden. Deze kosten derden worden door de begunstigde ingediend in het online systeem. Hierbij kunnen begunstigden alleen kosten derden (facturen) indienen met een omvang groter dan € 250. Over de gecontroleerde en goedgekeurde kosten derden berekent de management autoriteit 1%. De management autoriteit zal elk half jaar op basis van een controlemethodiek de onderliggende documenten van de kosten derden boven € 250 controleren middels de gehanteerde controlemethodiek. Ter onderbouwing van kosten derden dienen begunstigden een factuur (of document met vergelijkbare bewijskracht) en een betaalbewijs in te dienen. Deze controles vonden ook in de vorige programmaperiodes plaats. De onderbouwing van de kosten derden wordt opgeslagen in het online systeem. De methodiek ten aanzien van de opslag van 1% wordt als volgt voorgesteld: 1. Bij vaststelling van het project wordt 1% berekend over gedeclareerde en goedgekeurde kosten derden. Op deze manier wordt voorkomen dat correcties in kosten derden ook telkens leiden tot een correctie op de berekende opslag van 1%. 2. Kosten derden (facturen of documenten met soortgelijke bewijskracht) met een omvang < € 250 kunnen niet meer gedeclareerd worden. Deze worden als niet-subsidiabel aangemerkt. 3. Of de grens van € 250 wordt gepasseerd wordt beoordeeld op basis van het individuele document. Meerdere facturen kunnen bijvoorbeeld niet bij elkaar worden opgeteld en als totaal worden gedeclareerd. Het is wel mogelijk een verzamelfactuur of een periodieke magazijnuitgiften te declareren, indien de individuele omvang hiervan minimaal € 250 is.
11. Mogelijk averechtse prikkels, mitigerende maatregelen (4) en het geraamde risiconiveau (hoog/medium/laag)	Pervers gebruik van het de flatrate wordt niet verwacht. Op basis van de dataset m.b.t. OP-EFRO 2014 – 2020 is de totale declaratie kosten derden zonder correcties € 94.869.802. Indien deze SCO toegepast zou worden, betreft de totale declaratie € 94.907.718. Hierbij is

	sprake van een minimaal verschil van € 37.916. Hierdoor zijn geen indicaties voor over of onder financiering. De effecten van de vereenvoudiging worden als hoog ingeschat, doordat het aantal facturen met een omvang < € 250 in totaal 38% van de huidige dataset omvat. Het is mogelijk dat begunstigden de SCO toepassen waarbij in werkelijkheid beperkt sprake is van kosten < € 250. Dit effect bestaat echter ook omgekeerd. Op projectniveau is de gemiddelde afwijking € 62,53. De SCO betreft 1% van de totale kosten derden. Indien sprake is van een project met € 1.000.000 aan kosten derden, betreft 1% hiervan € 10.000. Bij een subsidiepercentage van 30% betreft dit € 3.000. Het risico op misbruik met een hoge financiële impact wordt om deze reden als laag ingeschat.
--	--

- (1) Beoogde aanvangsdatum van de selectie van acties en beoogde einddatum van de voltooiing ervan (zie artikel 63, lid 5, van de GB-verordening).
- (2) Voor acties die meerdere vereenvoudigde kostenopties omvatten die verschillende categorieën kosten, verschillende projecten of opeenvolgende fases van een actie bestrijken, moeten de velden 3 tot en met 11 voor elke indicator die aanleiding geeft tot vergoeding worden ingevuld.
- (3) Geef, indien van toepassing, de frequentie en timing van de verrekening aan en een duidelijke verwijzing naar een specifieke indicator (met een link naar de website waar de indicator staat gepubliceerd, indien van toepassing).
- (4) Zijn er mogelijke negatieve implicaties voor de kwaliteit van de ondersteunde acties en, zo ja, welke maatregelen (zoals kwaliteitsverzekering) worden genomen om het risico af te dekken?

C. Berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages

1. Bron van de gegevens die worden gebruikt voor de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages (wie de gegevens heeft geproduceerd, verzameld en geregistreerd; waar de gegevens zijn opgeslagen; vervaldata; validering enz.)

Historische data van alle vier OP's in Nederland uit de periode 2014-2020 vormen de gegevensbron. Data zijn afkomstig uit het beheersysteem Business Central van de vier Managementautoriteiten EFRO in Nederland. De data zijn geanalyseerd door een werkgroep van de vier management autoriteiten. Ze zijn telkens opnieuw te genereren en de datadump die ten grondslag ligt aan de berekening ligt vast en wordt bewaard. De data zijn ook verstrekt aan de audit autoriteit voor validatie in het assessment bij deze SCO. De berekeningen zijn gebaseerd op de werkelijk gedeclareerde loonkosten door de begunstigden met betrekking tot het OP EFRO 2014-2020 die door de management autoriteiten zijn gedeclareerd bij de EC. In totaal omvatte de dataset zoals gebruikt voor de berekeningen € 115.879.277 aan loonkosten + opslag (opslag voor werkgeverslasten en overhead). De gebruikte data zijn op totaalniveau aangesloten met SFC. De populatie valt hiermee binnen de scope van de jaarlijkse controles van de audit autoriteit. Een aantal declaraties zijn uit de onderzoekspopulatie gehaald. De aanpassingen op de onderzoekspopulatie hebben bijvoorbeeld betrekking op gedeclareerde uurtarieven die door de management autoriteiten deels zijn gecorrigeerd of niet in de juiste verhouding zijn gedeclareerd (op totaalniveau ingediend door de begunstigde i.p.v. op uurtariefniveau). Deze data verstoren de uitkomst van een gewogen gemiddeld uurtarief, doordat deze data de gedeclareerde uurtarieven te hoog of te laag

doen voorstellen. Uit deze data is namelijk niet direct te herleiden wat het werkelijk gedeclareerde uurtarief is. Ten behoeve van de kwaliteit van de dataset zijn verstorende data uit de onderzoekspopulatie gehaald, zodat de berekening is gebaseerd op data die de werkelijkheid weerspiegelt.

Op basis van bovenstaande is gewaarborgd dat de gebruikte data betrouwbaar en relevant zijn. Voor conclusie ten aanzien van betrouwbare en relevante data verwijzen wij tevens naar het rapport dat voort is gekomen uit het assessment van de audit autoriteit.

2. Gelieve aan te geven waarom de voorgestelde methode en berekening op basis van artikel 94, lid 2, van de GB-verordening relevant zijn voor het type concrete actie.

Voor alle type acties genoemd onder A geldt dat ze zich karakteriseren als ontwikkelprojecten. De SCO is van toepassing op dit type concrete actie. Op de lijn van innovatie naar eerste toepassingen en demonstraties. Los van de externe investeringen, waarop deze standaardprijs geen betrekking heeft, geldt daarvoor dat het type personeel dat begunstigden inzetten vergelijkbaar is qua werk- en denkniveau. Het gaat uitdrukkelijk niet om standaard werkzaamheden welke personeel binnen de type acties uitvoert. Het is ontwikkelwerk. Voor alle type acties gaat het om deze reden om de inzet van personeel op met name HBO-niveau.

Het type concrete acties is naar verwachting vergelijkbaar met het huidige OP EFRO 2014-2020. Dit betekent een hoge inzet van eigen uren van personeel op met name HBO-niveau. Om te voorkomen dat begunstigden bij ieder betaalverzoek voor elke medewerker een uurtarief moet berekenen, is een standaard vast uurtarief berekend. Dit zorgt voor een verlaging van de administratieve last, de controledruk en de foutgevoeligheid bij het berekenen van een uurtarief per medewerker.

3. Gelieve aan te geven hoe de berekeningen zijn uitgevoerd, met name door eventuele veronderstellingen ten aanzien van kwaliteit of hoeveelheden te beschrijven. Indien relevant, moeten statistische bewijzen en referentiewaarden worden gebruikt en, indien daarom wordt verzocht, moeten deze worden verstrekt in een formaat dat kan worden gebruikt door de Commissie.

De berekeningen zijn gebaseerd op de data met betrekking tot de uurtarieven uit de programmaperiode 2014-2020 van alle vier Nederlandse OP's. Het gaat hierbij alleen om de uurtarieven die in het huidige OP als 'loonkosten plus vaste opslag' zijn gedeclareerd. In grote lijnen is de berekening als volgt uitgevoerd:

- 1) Niet relevante data is uit het databestand gehaald (zoals uurtarieven waarbij sprake is van een correctie).
- 2) Een gemiddeld uurtarief (overkoepelend voor alle MA's) is berekend op basis van de dataset voor de periode tot ACR 2020. De uitkomst betreft het basis uurtarief.
- 3) De werkgeverslasten zijn aangepast naar de gemiddelde werkgeverslasten zoals weergegeven door het CBS gedurende de huidige programmaperiode 2014-2020. Het gemiddelde basis uurtarief is hierop aangepast.
- 4) Het gemiddelde uurtarief (basistarief) is geïndexeerd op basis van de gemiddelde indexatie zoals weergegeven door het CBS.

4. Leg uit hoe u ervoor heeft gezorgd dat alleen subsidiabele uitgaven zijn opgenomen in de berekening van de standaardschaal van eenheidskosten, vaste bedragen of vaste percentages.

Wij hebben hiervoor gezorgd door uitsluitend gecorrigeerde en geaccepteerde kosten mee te nemen. Zie hiervoor ook de eerste stap benoemd onder vraag 3; niet relevante data is uit de dataset gehaald.

5. Beoordeling door de auditautoriteit(en) van de berekeningsmethode, de bedragen en de regelingen om de verificatie, kwaliteit, verzameling en opslag van gegevens te waarborgen.

Assessment van de Audit Autoriteit is bijgevoegd.

Aanhangsel 2: Bijdragen van de Unie op basis van financiering die niet gekoppeld is aan kosten

A. Samenvatting van de belangrijkste elementen

Prioriteit	Fonds	Specifieke doelstelling	Regiocategorie	Het totale bedrag dat wordt gedekt door niet aan kosten gekoppelde financiering	Type(s) concrete actie		Voorwaarden waaraan moet worden voldaan of resultaten die moeten worden verwezenlijkt die vergoeding door de Commissie triggeren	Indicator		Meeteenheid voor de voorwaarden waaraan moet worden voldaan of resultaten die moeten worden verwezenlijkt die aanleiding geven tot vergoeding door de Commissie	Beoogd type vergoedingsmethode die wordt gebruikt om de begunstigde(n) te vergoeden
					Code (1)	Beschrijving		Code (2)	Beschrijving		

(1) Dit verwijst naar de code voor de interventiegebiedsdimensie in tabel 1 van bijlage I bij de GB-verordening en bijlage IV bij de EFMZVA-verordening.

(2) Dit verwijst naar de code van een gemeenschappelijke indicator, indien van toepassing.

B. Bijzonderheden per soort concrete actie

Aanhangsel 3

Lijst met geplande concrete acties van strategisch belang, met een tijdschema (artikel 22, lid 3, van de GB-verordening)

In de periode 2021-2027 zet landsdeel Oost-Nederland minimaal drie strategische projecten in de schijnwerpers; minimaal één per specifieke doelstelling.

Onder strategische projecten verstaan wij projecten die bijdragen aan het versterken van de regionale kracht op het gebied van economie, energietransitie en innovatie, met als doel maatschappelijke én economische impact te bewerkstelligen. Het programma stelt innovatieve oplossingen centraal binnen drie crossovers geïdentificeerd in de RIS3, met bijzondere aandacht voor innovatieve oplossingen in hernieuwbare energie en (digitale) energiesystemen. In de programmastrategie wordt benadrukt dat slimme technieken óók tot toepassing moeten komen.

Criteria die we hanteren voor het bepalen van de projecten van strategisch belang zijn:

- De projecten dragen bij aan het innovatievermogen van het MKB, komen tot stand in partnerschap en kennen een relevant consortium,
- De projecten leveren een significante bijdrage aan de resultaat- en outputindicatoren van het programma en kennen een substantiële omvang (TSK minimaal € 1.000.000)
- De projecten leveren zichtbare maatschappelijke impact,
- De projecten zijn een toonbeeld van samenwerking met een brede doelgroep in en tussen regio's.

Bij zichtbare maatschappelijke impact kan bijvoorbeeld gedacht worden aan directe toepassing van oplossingen, betrokkenheid van gebruikersgroepen of burgers, tastbare faciliteiten voor het werken aan een flexibel energiesysteem, aan meer biobased materialen, aan energiesystemen die ook zichtbaar kunnen worden gemaakt in de communicatie over het project.

Vooralsnog is voorzien dat we weer gaan werken met jaarlijkse openstellingen tot het programmavolume is bereikt. Wij verwachten in de periode 2023-2025 jaarlijks één project van strategisch belang te kunnen aanwijzen, in totaal in ieder geval voor elke specifieke doelstelling 1 project. Zo mogelijk kunnen we bij opvolgende openstellingen in de jaren 2026-2027 nog aanvullende strategische projecten aanwijzen. De selectie van de strategische projecten zal plaatsvinden in afstemming met het Monitoringcomité.

DOCUMENTEN

Titel van het document	Documenttype	Datum van het document	Lokale referentie	Verwijzing van de Commissie	Bestanden	Datum verzending	Verzonden door
DNSH- assessment	Aanvullende informatie	2-jun-2022	DNSH- assessment	Ares(2022)4155329	DNSH- assessment	3-jun-2022	Marringa, Anko Jan
SMB-plicht	Aanvullende informatie	2-jun-2022	SMB-plicht	Ares(2022)4155329	SMP-plicht	3-jun-2022	Marringa, Anko Jan
Methodologisch Kader	Aanvullende informatie	2-jun-2022	Interventiologica	Ares(2022)4155329	Interventiologica/ methodologisch document Strategische schets	3-jun-2022	Marringa, Anko Jan
Rapport feitelijke bevindingen SCO's	Aanvullende informatie	2-jun-2022	Rapport feitelijke bevindingen SCO's	Ares(2022)4155329	Rapport AA feitelijke bevindingen SCO's Aanhangsel 1 Simplified Cost Options	3-jun-2022	Marringa, Anko Jan
Horizontale en thematische randvoorwaarden	Aanvullende informatie	2-jun-2022	Horizontale en thematische randvoorwaarden	Ares(2022)4155329	Horizontale randvoorwaarden Thematische randvoorwaarden	3-jun-2022	Marringa, Anko Jan
Programme snapshot 2021NL16RFPR004 1.1	Snapshot van gegevens vóór verzending	3-jun-2022		Ares(2022)4155329	Programme snapshot 2021NL16RFPR004 1.1 - Machine Translated 2022-05-25 Horizontale randvoorwaarden FINAL.docx Methodologisch document Operationeel Programma EFRO Oost 22050 excl TB schoon.pdf Thematische randvoorwaarden BD2 - uitgebreid - versie 220525.pdf Programme_snapshot_2021NL16RFPR004_1.1_nl.pdf Definitieve versie Aanhangsel 1 Simplified Cost Options Oost.xlsx Verklaring Strategische Milieubeoordeling Omgevingsdienst Regio Nijmegen.pdf Beoordeling DNSH principe vier Nederlandse EFRO-programmas 2021-2027 edit 220412.pdf rapport van feitelijke bevindingen SCO_s EFRO MA Oost.pdf EFRO Oost-NL bijlage samenvatting strategische schets.pdf Programme_snapshot_2021NL16RFPR004_1.1_en.pdf	3-jun-2022	Marringa, Anko Jan